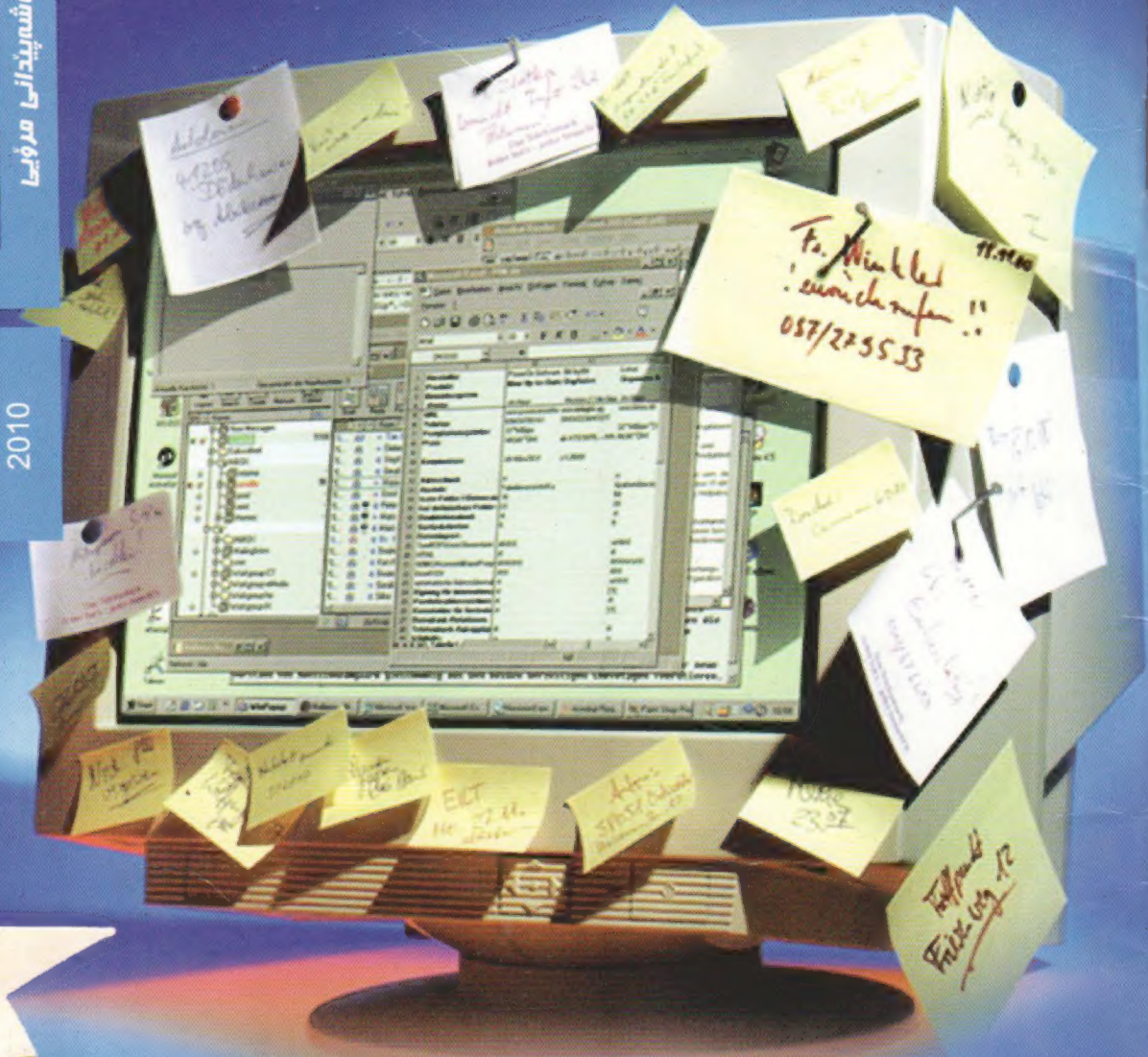

رېښه نووړی ناخست هه لیت

باشترین و خراپترین بهرپوه بهر!

وریابه ئالووده نه بی!

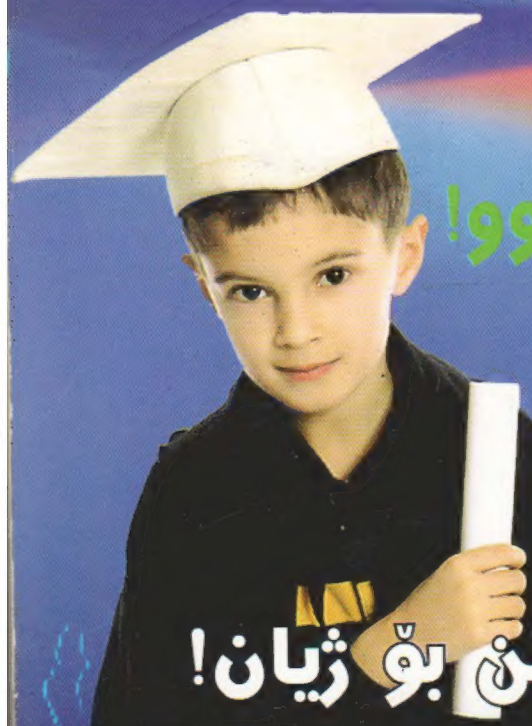

قناعت گنجینه کی له بن نه هاتوو!

۹ دوژمنی ژبانی هاوسهریتتی!

ترس له تاقیکردنه وه کان بوچی؟

رېښه کانی سهرکه وتی بو ژبان!

بریار

مانگانه‌یه‌کی تایبه‌ته به کارگیری و گه‌شه‌پیدانی مریی
سالی دووهم - ژماره 23 - نیسانی 2010

به‌ریوه‌به‌ری نووسین

به‌رزان نه‌بو به‌کر

سکرتری نووسین

نه‌سکه‌نده‌ر ره‌حیم

ب: په‌یوه‌ندیه‌کان

محمد هاشم

ده‌سته‌ی نووسهران

هاژده شیروانی

بیگمرد فارس

وه‌هاب حسیب

په‌یمان به‌رزنجی

په‌ری شیخ کریم

محمد میزگی

راویژکاری یاسایی

پاریزه‌ر: نازاد محیدین

دیزاین

جمال ده‌رویش

پشتیوان عبدالرحمان

به‌شی ریکلام

07480112787

حساب بانکی گوفار

بانکی گوردستالی لیووه‌وله‌تی سلیمانی 3371

خاوه‌نی نیفتیار

نه‌ندازیار مه‌سعود تاهیر رۆژبه‌یانی

سهرنووسهر

عادل محمد شیخانی

sarnosar@yahoo.com

15

5

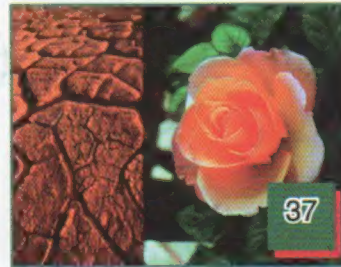
30

29

42

37

بۆ دابه‌شکردنی بریار

هه‌ولێر: خانه‌ی سیروان ۰۷۵-۴۶۷۲۹۶۲

که‌رکوک: ۰۷۷-۸۵۶۳۷۲۴ هه‌له‌به‌جه: ۰۷۷-۱۹۳۳۹۶۷ - ۰۷۵-۱۱۲۹۴۲۷ دهره‌به‌ندیخان:

۰۷۷-۱۵۸۱۰۱۸ کفری: ۰۷۷-۱۵۶۶۸۷۶ که‌لار: ۰۷۷-۲۱۰۱۲۸۸

چه‌مه‌مال: ۰۷۷-۸۵۵-۵۸۶ کۆیه: ۰۷۷-۱۵۴۹۷۱۴ سۆران: ۰۷۵-۴۵۰۱۹۳۳

چۆمان: ۰۷۵-۴۵۶۷۹۹۲ قه‌لادزی: ۰۷۷-۱۵۸۵۲۰۱ رانیه: ۰۷۷-۱۵۸-۴۴۲

ناویشانی گوفار

سلیمانی - شه‌قامی سالم - ته‌لاری سلیمانی مۆل - نه‌ومی نووهم

به‌رامبه‌ر به‌ریوه‌به‌رایه‌تی گشتی په‌روه‌ره

۰۷۷-۲۱۷۸۶۸۲ ۳۱۹۳۹۴۶

E-mail: bryarmagazin@gmail.com

هه‌ولێر ۰۷۵-۷۶۵۸۵۳۵ ۰۷۵-۴۴۶۳۳۳۰

تیراژ: 3000 داله

چاپخانه‌ی سه‌رده‌م

تەنھا مەۋقە ئازاكان دەتوانن
پىرۋزبايى
لە سەر كەۋىتى بەرامبەريان بىكەن!

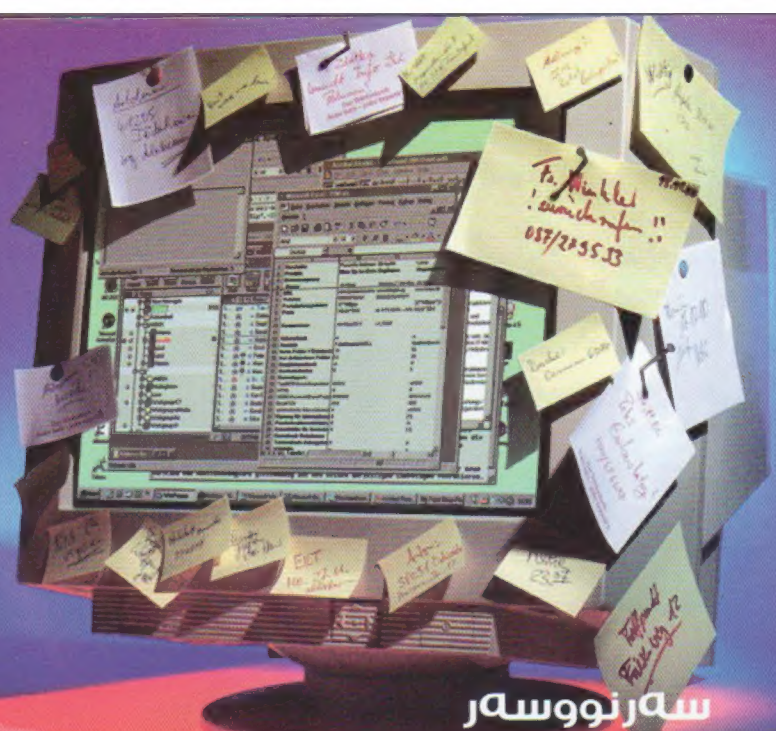

لەم لاپەرەيە بە سېۋىسەرى

گروپى كۇمپانىياكانى رەسەن بلاۋ دەكرىتەۋە.

يەكەم دلوپ

وريابه ئالووده نەبى!

سەرنووسەر

ئەمەتتا ۋەزىرەتتى تەندىروسىتى ژاپۇنى رايىدەگەيەنەت كە لە ماۋەى سالىكىدا (۲۵۵) كارمەند توۋشى نەخۇشى ترسناك بوون بە ھۇى ئالوودەبوونى كارمە، لە وانەش (۱۴۷) كەسيان گيانان لە دەستداۋە لە ئەنجامى توۋشبوونىان بە ۋەستانى مېشكە گىرەتەكانى دلەۋە، كە ھەممويان ھۆكەرەكەيان بۇ زىادەروپيان لە كاردا دەگەرپتەۋە، ھاۋكات راپۇرتەكەيان رايىدەگەيەنەت كە لە (۸۱۹) كارمەند (۲۵) كەسيان توۋشى شېتىۋ لە دەستدانى ژىرى بوون، بە ھۇى ئەم كارەشەۋە (۱۷۶) كەسيان خۇيان كوشتوۋە.

لە لېكۇلەنەۋەيەكدا لە سەنگافورە كە (۱۶۰۱) كەسى گىرتىۋە دەرگەۋتوۋە كە ئالوودەبوون بە كارەۋە دەپتە مايەى لە دەستدانى تواناى ژىرىۋ دايەزىنى ھۇشۋ بېرو مۇۋف دەكاتە كەسىكى نا ھەستىار. خۇشەۋىستان كار پېرۇزەۋ كاركردن جېگاي رېزە، بەلام كار ھۆكەرە بۇ ژيانۋ گوزەرانۋ خۇشەبەختى نەك كۆيلايەتىۋ لە دەستدانى ھەممو خۇشەيەكانى ژيان، زۇرجار كاتىك كەسانىك دەپنەم شەۋو رۇژ سەرھالى كاروبارى بازىرگانىۋ جەمكردى پولۋ سامانۋ ۋەكو مۇۋفە ئاسايەكانىش ناتوان بۇخۇنۋ بۇخۇنەۋە كەپىۋ خۇشى خۇيان ۋەرگىر.

بەزەيىم پىياندا دېتەۋەۋ سەرم لەۋ كارەيان سور دەپنىۋ دەپرسە ئەمانە خەرىكى چىنۋ بۇچىۋ ۋا لە خۇيان دەكەن؟

كەۋاتە با كاركردن بەشلىك بېت لە ژيانمان، نەك ژيان بەشلىكى بچووك بېت لە كاركردن.

گىرەتسى خىزانىۋ راكردن لى، گىرەتسى تايىبەت كە ۋا دەكات ئارمۇۋى كەنارگىرىۋ دورگەۋتەۋە بكات.

ترس لە نايندە، رابردوۋىيەكى تال كە دەپەۋىت قەرەبوۋى بكاتەۋە بە گەيشتن بە پەلەيكى بەرزى كارگىرى.

گومان بىردن بەۋەى كە دەتوانىت بەۋە ئالوودە بوونۋ ئىدمانە زوۋ بە پى پلىكانەى كارگىرىدا سەربكەۋىتۋ پۇستى بەرز بە دەست بېنىت.

زىادەروپىۋ رۇچوون لە خۇشەۋىستى كاردا.

ھەر كاتىكىش پىيان بلىين: بىرالە ئەمە ۋانابىت ئىۋە خۇتان لە ھەممو شتىك مەحروم كىردوۋە!

نە خەۋتان ماۋە نە خۇراك، نە پەيۋەندى كۆمەلەيتى!

لە ۋەلامدا دلەين: ئەمە كارىكى كاتىيەۋ تەنە بۇ چەند مانىگەۋ دواى تەۋاۋبوۋنى كارەكان دېمەۋە دۇخى ئاسايى خۇم، بەلام ئەم بەلەنە درېزە دەكىشىتۋ ئىدمان ھەر بەردەۋامەۋ كارەكانىش ھەرگىز تەۋاۋ نابى!

تا ژيان مابىت كار تەۋاۋ نابىت، ئەم بەلەنە تەنە دەتوانىت لەسەر پەردى رووبارەكان ۋاژۋ بىكرىت.

ئالوودەبوونى شۇنەۋارى زۇر نىگەتقى ھەيە لەسەر ئاستى تەندىروسىتىۋ دەرۋونىۋ كۆمەلەيتى، دەپتە مايەى لە دەستدانى پىگەى كۆمەلەيتىۋ توۋشبوون بە زۇربەى نەخۇشەيە دەرۋونىيەكان، ۋىراى بەرزبوۋنەۋەى پالەپەستۋى خۇپنۋ شەكرەۋ تۈرەيۋ لاۋازىۋ ۋەتە.

ئامارەكان ئامازە بە ژمارەى تۇقتىنەر دەكەن:

شەۋان كاتىك دەگەرپتەۋە مىندالەكان خەۋتوون، بەيانىش كاتىك دەرۋات ھىشتا ئەۋان لە خەۋدان!

ناتۋانين سەردانى كەس بىكەين! كاتىكمان نىيە بۇ دانىشتنۋ گىتوگۇ! چەندىن شەۋ ھەستمان بە ھاتنەۋەۋ رۇشىتنى نەكرىدوۋە!

ھەمىشە دەلەيت: سەرھالى، كارم زۇرە پى راناگەم!

بە دوۋ سى مۇيابل قسە دەكات! تاقەتى قسەكردى نىيە لەگەل ئىمەدا، زوۋ تۈرە دەپت.

ئەمانەۋ چەندىن گازندەى تر لەۋ كەسانەى كە ئالوودە بوون.

ئالوودەبوون چىيە؟ ئالوودە بە كاركردن:

لە بۋارى كارگىرىدا (ئالوودە بوون) لە خراپترىن جۇرەكانى ئالوودەبوونە، كە ۋاى لى دېت بەرپۇبەر يا كارمەند ئالودەى كار دەپتۋ ئىدمان دروست دەكاتۋ ۋاى لى دېت ھەممو ژيانى دەپتە كارەكەىۋ ئىتر خۇى دەۋرۋبەر لە بىر دەكات.

ئىمە بۇيە كار دەكەين بۇنەۋەى ئاسوۋە بىن نەك ئالوودە!

دلخۇش بىن نەك ھەمىشە سەرقالۋ گىرتار!

خۇمان خاۋەنى ھەممو شتىكىنۋ نەننى سەركەۋتەنمان خۇدى خۇمانە نەك ۋامان لى بېت نرخی خۇمان تەنە لە كارەكەماندا بدۇزىنەۋە!

تەنە كاتىك لەۋ دىۋى مىزى كارگىرىيەۋە دانىشتوۋىن ھەست بە بوونى خۇمان بىكەين.

ھۆكارەكانى ئالوودە بوون زۇرن لەۋانە:

کارگیری به گوشتار

مۆمىكى بچكولانه دابگىرسىيىت، باشتره له وهى كه هه موو ته مهنه له
نه فره تكدنى تاريكىدا به فيرو بدهيت!

به هيز نهو كه سه نيه كه هه ميه له جهنگدا سه ده كه وىت، به لام
بى هيز نهو كه سه نيه كه هه ميه ناشى ده دۆرنيىت.

نازناوى گه وه ته نها مه دالياه بو سىنگى كه مژه كان، چونكه پياوه
مه زنه كان جگه له ناوى خويان پويستيان به هيج نيه!

گه وه يى عه قلى كه سانى هه سوودت بو دروست ده كهن، گه وه يى
دلى دۆستو هاوړى!

له وهى دره ختيكى خوش بوو، ده بىت لقه كانيشى خوش بوو.

وشه ي جوان پاسپورتىكه بو نيو هه موو دله كان!

ويژدانى دلنيا، باشترين سه رينه بو پشوو!

كارگىرى بە چىرۈك

پاراستىتى كەلەپوور گرنگە بەلام...

نەتەوھىيە، بەلام نەك بە شىۋەيەكى
كوپرانە.

۲- كەلەپوور پىۋىستە سوۋدى لى
ۋەرىگىرىتو بە پىلى رۇزگار كانياۋى
بىرى نۆى بىت، نەك بىيىتە سەرچاۋە
كۆنەپەرستى.

۳- پىۋىستە ھەموو گەلىك
رابردوۋى خۇى بپارىزىت، چونكە
ئەۋەى رابردوۋى خۇى نەزانىت
ناتوانىت نەخشە بۇ ئاينىدەى دابنىت.

۴- ھەر سەردەمە بارودۇخى خۇى
ھەيەو پىۋىستى بە بىرى نۆىو كەسانى
نۆيخاۋو تىگەشتو ھەيە.

۵- كەسانى دەق بەستوۋ چەقىو
ناتوان سوود لە كەلەپوور مېزوو
ۋەرىگىر.

۶- بە گىتوگۇو راگۇرىنەۋە دەتوانىن
بگەينە بۇچوۋى بەسوودو كەلىكى بۇ
ھەموومان ھەبىت.

۷- ھەموو بىرو بىنەمايەك ئەگەر
سوۋدى لى ۋەرنەگىرىتو جارىكى
تر نەخرىتە ژىر باسولىكۆلىنەۋەۋە
دەكرىت ۋەكو كالىكەكە بۇگەن بىتو
تىك بچىت.

دابنىن ۋە ۋە كارەش ھەمىشە باۋكمان
دېنىتەۋە ياد، چونكە كالىكەكە
ھاۋنەۋەى كالىكى يەكەمە.

بەلام سىيەمىيان گوتى: راي من
پىچەۋانەى ئىۋەيە، من پىشنىار دەكەم
كالىكەكە بىشكىنن ۋە تۆۋەكەى ناۋى
دەركەين ۋە كىلگەكەماندا تۆۋى بگەين
پىش ئەۋەى ئەۋىش خراپ بىيىت،
بەو كارەمان كالىكىكى زۇر بەرھەم
دەھىنن ۋە ھەموو ئەو كالىكەكەش
باۋكمان بىر دەخەنەۋە.

لە نىۋان سى براكەدا بوو بە دەنگە
دەنگو ھەرا، تا دەنگيان گەيشە كۆلان
دەرودراسىۋ دۆستو برادەر پىيان
زانى ئەۋانىش بۇ چارەسەرى كىشەكە
ھاتنە پىشەۋە، دۋاى گىتوگۇيەكى زۇر
ھەموۋىيان راي سىيەمىيان پەسەند
كردو كالىكەكەيان شكاندو تۆۋەكەيان
دەھىناۋ لە كىلگەكەياندا تۆۋىيان كردو
پاش ماۋمىيەك مالىكەيان پىر بوو لە
كالىكى خۇش ۋە تام!

لەم چىرۈكەۋە فىر دەبىن:

۱- پاراستىتى كەلەپوور كارىكى
گرنگە ماىيەى ژيان ۋە زىندوۋىي گەلو

دەگىرنەۋە كابرايەك كە باۋكى سى
كوپ بوو، دۋاى مردنى خۇى لەو شتانەى
كە بۇى بەجى ھىشتىبون، كالىكىكى
جۋان بوو، براكانىش زۇر رىزى ئەو
كالىكەيان دەگرتو شانازىيان پىۋە
دەگردو بە كەلەپوورى باۋكيان دەزانىۋ
رىگايان نەدا كەسىك بە تەنھا بىيىتە
خاۋەنىۋ لە شوپىنكى باشى مالىكەدا
ھەلىان گرتو پارىزگارپان لى كرد!!
بەلام بە تىيەپوۋىنى كات كالىكەكە
تىكچوۋ، بۇنىكى ناخۇشى بە مالىكەدا
بلاۋكردەۋە ھەموۋانى ھەراسان كرد!
براكان دانىشتن بۇ چارەسەرى ئەو
كىشەيەو دۆزىنەۋەى رىگەچارەيەك.

يەكەمىيان گوتى: پىۋىستە ۋىراى
تىكچوۋىنى كالىكەكەش ھەر پارىزگار
لى بگەين، با بۇنى بۇگەنىش
ھەراسانمان بىكات، چونكە كەلەپوورى
باۋكمانەو نابىت دەستبەردارى بىن!

دوۋەم گوتى: لە كاتىكدا بارودۇخى
ئەو كالىكە ناۋاى لىتاتوۋە، جىگاي
شەرمەزاريە بەم شىۋەيە پارىزگار
لى بگەين، كەۋاتە با كەلىكى نۆى لە
شىۋەى ئەو بىكرىن ۋە شۋىنى ئەۋى

سەرمەتايەك لە زانستى رېڭخستى

هاژە شىروانى

بەشى دوانزەيەم

هتد.

لە گىرنگىرىن ناسىنەوكانى ئەم شىوە
پەيكەربەندەنەش ئەمانەن:

۱- سادەيى: چونكە پەيكەربەندى
بچووك كارايەو تەنھا تيشك دەخاتە سەر
پرۇسە گىرنگەكان.

۲- نەرمو نىانى: توانادارە لەسەر
گونجانی لەگەڵ بازودۇخ بە خىرايى.

ھەرچى خەوشەكانىيەتى ئەمانەن:
۱- ناگونجىت بۆ رېڭخراوئىك گە

كارەكانى گەورە فراوان بىت.

۲- پشت بەستنى بە خاوەنى پرۆژەكە
بە تەواوى، چونكە لەوانەيە تەندروستىو
مىزاجى كارىگەرى بىخەنەسەر كارگىرى،
ھەرەك دەسەلاتىشى بە تەواوى لە دەست
نەودايە.

دووم/ پەيكەربەندى بىرۆكراسى
مىكانىكى/ كارەكان: Machine
Bureaucracy Structure

لىرەدا رېڭخراو گەلىك ھەن كە بە
بچووكى دروست دەبنو لە گەشەکردنىاندا
ئاراستەكەيان بەرمو پەيكەربەندى
بىرۆكراسى مىكانىكى دەپوات، لە ھەمان
كاتيشدا رېڭخراوى تر ھەن كە ھەر
لە سەرمەتاي سەرھەلەئاناندا خاوەن
پەيكەربەندىكى بىرۆكراسى مىكانىكىن،
كارو جالاكىيەكانى ئەم جۆرە پەيكەربەندە
لە رېڭخراودا بەو دەناسریتەووە كە

روونکردنەووشى دەتوانىن بلىين كە
رېڭخراوى بچووكە لە قەبارەو تەمەن،
لەوانەي كە لە قۇناغى سەرھەلەئاندا
بىت، كاتىك كە ئىنگە سادە بىت (بە
واتاى توخمەكانى ديارىكارو دەبنو ھەموو
داتاكانيان تىابەدى دەكرىت)، لەم كاتەدا
خاوەندارى رېڭخراو بەرئەو بەرەمەيەتى كە
بىھوئە دەسەلاتى سەپىنىت (بە شىوہى
مەركەزى) دەبىين كە پەيكەربەندى سادە
بۆى گونجاو.

پەيكەر بەندى سادەش ئەوہيە كە
ژمارەي يەكەكانى رېڭخستى (بەشو
كارگىرىيەكان) زۆر كەم ديارىكاراون،
ھەرەك ژمارەي ناستەكانى رېڭخستى
ھەر ديارىكاراون (بۆ يەك ناست يان تەنھا
دوو ناست)، ئەمەش لە بەرئەوہى ژمارەي
كرىكارەكانى زۆر كەم، پەيكەربەند تەنھا
تيشكى خستۆتە سەر پرۇسە سەرمەكىيەكانو
جالاكىيە گىرنگەكانى رېڭخراو، زۆر جارىش
تەنھا تيشك دەخاتە سەر پرۇسەكانى
بەرھەمەينانى (بىشكەشكردى خزمەت)
لە پال پرۇسەكانى فرۆشتنو لە گىرنگىرىن
نەمۆنەي ئەو پرۆژانەي كە پەيرەوى ئەم
پەيكەربەندە سادەيە دەكات فرۆشكا
بچووكەكان، سەوزەفرۆش، كارگەي بچووك،
نووسىنگەي خزمەتگوزارى بچووكو
نووسىنگەكانى ژمىريارى پراوئىزكارى،
كۆمپانىياكانى بەلئىندەراپەتى بچووك...

شىوہەكانى ھەرەم/ پەيكەربەندى

رېڭخستى:

لىرەدا پەرمەيدانى سىروشتى
رېڭخراوہكان (بەواتاي سەرھەلەئانو
بەرزبۆونەو لە رېڭخستى) دەبىتە ھۆي
سەرھەلەئانى شىوہەكانى پەيكەربەندى
رېڭخستى بە سىمايەك كە لە ژمارەكانى
(۲۲و۲۱)دا نامازەمان پىكر، ئەم سىمايانەش
برىتى بوون لە يەكەكانى رېڭخستى،
ناستەكانى رېڭخستى، يەكە پالېشتەكان
(كارگىرىو ھونەرى)، نەركو جالاكى
رېڭخستى، سەرمەي بوونى ئەم سىمايانەي
رېڭخستى بەلام شىوہى كۆتايى رېڭخستى
ھەر ديارى دەكرىت بە گوئەرى قەبارەي
كارەكانو ژمارەي كرىكارەكان، سىروشتى
جالاكى، سىروشتى بارودۇخى دەورەيەرى
رېڭخراو، پراو نەرمەزوى خاوەندارانى
رېڭخراوہكانو كارگىرى پال تىايدا.

ھەر ئەم ھاكتەرەنەن كە بەشدارى
دەكەن لە ديارىكردىنى شىوہ كۆتايەكەي
پەيكەربەند، ھەر بۆيە پىشپىنى دەكەين كە
گەلىك شىوہى پەيكەربەندى رېڭخستىمان
ھەبىت كە شەش پەيكەربەندى سەرمەكىن،
وہكو:

يەكەم/ پەيكەربەندى سادە: Simple
Structure

كاتىك كە رېڭخراو سادە بىت،
پەيكەر بەندى سادە بۆى گونجاو، بۆ

ليھاتوويي

بەر له ئەركسپاردن

وا لەسكەندەر پەھىم

گومانی تیدا نییه که ئەركسپاردن به
ليھاتوويي رۆشويە گرنەکانی کاری هەر
بەرپۆمبەرێک له قەڵەم دەدرێ.
پرسیاری گرنە لێردا ئەوەیە: چۆن
به کاری ئەركسپاردن هەڵدەستیت؟
به وردی سەرئەو له نۆ پرسیاری خوارووه
بده، به «بەلێ» یاخود «نەخیر» وەلامیان
بدمەروە. بۆ ئەوەی ببینیت تا چ ئەندازمێک
پێویستیت به ئەركسپاردن هەیه:
۱- ئایا بۆ ئەنجام گەياندنێ ئه
کاری لێت داواکراوه، پێویستیت به چەند
کاتژمێریکی زۆتره؟
۲- کاتێک ئەركێک به کارمەندێک
دەسپێریت.. تا رابەر پێنیت، ئایا پێی
دەلێت: «بەم جۆرە ئەنجامی بده»؟
۳- ئایا له بشووی هەفتەدا یان له
گەڕانەوت بۆ مالهو.. پاشماوی کارمەنت
دەبێتەووه شەونخوونی لهگەڵدا دەرکەشیت
تا بهتەواوی ئەنجامی بدهیت؟
۴- ئایا لهبەر ئەبونی کاتی تەواو،
ناچار به پەسەند نەکردنی گەڵاوه
برۆژمەکی نوێ دەیت؟
۵- ئەو کارمەندانە ئەرکەکانیان
پێ سپێردراوه، ئایا لێیان رادەبێت، بهو
جۆرە چاومێ دەرکەشیت.. راباننێرێن؟
۶- ئایا کارمەندانە به دەست بێ
وردو وزەییەو.. تالو سوێری دەچێژن؟
۷- ئایا کارمەندانە به دەگمەن
بیرۆکەو پێشگیری باش.. دەخەنه روو؟
۸- لهو بەشە تۆ سەرۆکایەتی دەرکەشیت..
ئایا هەر تۆیت هەموو بریارەکان دەیت؟
۹- ئایا له ئەبونی تۆدا.. کارمە دوا
دەرکەشیت بهکی دەرکەشیت؟
ئەگەر لهو پرسیارانە سەرۆک.. پێنج
پرسیاریان یان زۆتر وەلامەکە «بەلێ»
بوو.. ئەوا تۆ به شێوێکی چڕو پڕتر،
پێویست به جێبەجێکردنی ئەركسپاردنە.
سەرچاوه: النخبه الإدارية

۱- راپەراندنی چالاکیەکانی رێکخراو
به توانستی به هۆی بوونی سیستمی
نەرمی یەك رێکەیی که ئەدای کارکردن
به توانستی دەرکەشیت.
۲- پسپۆری توانای دایەشکردنی کارو
زامنی به کارهێنای کارمەندی کارزانو
مەشق پیکراو.
۳- توانای بەرپێدانی سەرچاوهی
مرویی له رێکخراودا له گەر پسپۆر
ناسراوکاندا.
۴- دەستەبەرکردنی ئابووریەکانی
قەبارە گەورە به جۆرێک که قەبارە
گەورە رێکخراوو چالاکیەکی
گیرانهوێکی گەورە دەستەبەر دەکات له
تیجیوون.
هەرچی سەبارەت به خەوشەکانی
بریتین له:
۱- پسپۆری دایەشکردنی کار دەبێت
هۆی ناسینەووه رێکخستن لهگەڵ توانای
سەرەلانی مەلانیو له یەك کردنەووه
نیوان یەكەکانی رێکخستن.
۲- سەرەلانی دیاردە زیا دەرویی
کردن له به کارهێنای سیستمو
رێنمایەکانو پێدایری له سەر پێدەکردن
هەندێک جاریش وەستاندن کارمەکان.
سێیم/ پەیکەرەبەندی بیرۆکراسی
پیشەیی/ کارمەکان: Professional
Bureaucracy Structure
له نیوه دووهی سەدهی بیستم
رێکخراوی قەبارە گەورە سەری هەڵدا،
که خاوەن پسپۆری پیشەیی گەورەو
پێویستی به پسپۆری خاوەن ئاستی
هێرکردنی سەرزو مەشق پیکراوی
پێشکەوتووون لەوانەمە مۆلەتی پیشەیی
دیاریکراو که جۆرێک له سەرەستیەکی
گەورە دەیات لهگەڵ پێدانی دەسەلات بۆ ئەم
پیشانە بۆ به ئەنجام گەياندن کارمەکانیان،
سێم ئەم کارمە لایەنەکی سەرەستیەکی
دواییدا پەیکەرەبەندەکەش، پەیکەرەبەندی
بیرۆکراسی لایەنەکی دەیت، له نموونە
ئەم جۆرە رێکخراوانە که پەیرەو ئەم
جۆرە پەیکەرە (هەرمانە) دەرکەشیت:
نەخۆشخانەکان، زانکۆکان، پەیمانگە
تایبەتەکان، کتێبخانە گشتیەکان،
کۆمپانیای کۆمپوتەر، کۆمپانیای
سیستمی زانیاری، دارایی گەورە راپۆزکاری
کارگيري دارایی ژمیریاری گەورە.
له گرنترین ناسینەووه خەوشەکانی
که ئەم جۆرە پەیکەرەبەندە دەستەبەری
دەیات تارادەیکە هاوشێوەی جۆری دووهە
که بریتییە له هەرپەم بیرۆکراسی
میکانیکی.

ئاستی رۆتینی وانا دووبارە بوونەووه
کارمەکانی زۆر، رۆشویی و یاساو سیاسەتی
کارکردنیشی هەرمییە، لهگەڵ بوونی
مەرکەزبەست تیايدا، بریارەکانیشی
دەردەکەشیتو به رێ دەرکەشیت له رێکای
گرتەبەری رۆشویی هەرمی که له
ئاستەکانی رێکخستندا ئامازە پێ دەرکەشیت،
هەرۆک یەكەکانی رێکخستنو کارمەکانی
جیا دەکەشیتو به وەسفکردنێکی ورد
بۆی که گوزارشت له جۆری ناسینەووهی
جیا کردنەووه به هێزی، هەرۆک جیاواز
روونیش له نیوان چالاکیە جێبەجێکاری
راپۆزکاریەکان بەدی دەکات.
ئەو بارودۆخە که دەوری
پەیکەرەبەندی بیرۆکراسی میکانیکی دەیات
ئامازە بۆ ئەووه که رێکخستەکانیان
قەبارە مامناوەندە یان قەبارە گەورەو
خاوەن تەمەنێکی گەورە (که رێکە
به گەشەسەندنی بیرۆکراسی بەیات کەم
کەم)، هەرۆک تەکنەلۆژیاکەشی بهو
دەناسرێتووه که رۆتینیووه ناگۆرێت،
هەرچی ژینگەکەمەتی سەقامگیرو
جۆرێک له دنیایو کۆنتڕۆڵکردنی
تیايدا، ئەم بارودۆخە که رێکە دەیات
به به کارهێنای سیستمی ئاست بەرز له
رۆتینیووه یەك رێکەیی هەرمی بوون.
لێردا پەیکەرەبەندی بیرۆکراسی
میکانیکی پەیرەو شێوەی کارمەکان دەیات
(یان یەكێک له شێوە تەقلیدیەکانی
پەیکەرەبەند: جوگرافی، به گوێری
پروفسەر، ئامێرەکان، به گوێری
کرپارمەکان)، بۆ یەكەم جاریش له
جۆرە پەیکەرەبەندانە یەكە پالێشتی
هونەری دەرکەشیتو وهک یەكەکانی پلانی
ستراتیژی توێژنەووهی کارو رێکخستن،
سیستمی زانیاری، لهگەڵ سەرەلانی
یەكە پالێشتە کارگيريەکان (یان
راپۆزکاریەکان) وهک یەكە پەیرەندی
گشتی، کاروباری یاسایی.
له گرنترین ئەو رێکخراوانە
که پەیرەو هەرپەم پەیکەرەبەندی
بیرۆکراسی میکانیکی دەیات بریتین له
رێکخراوه حکومییەکانو وەزارەتەکانو
دەستە پۆستەو باجو گومرگو
کۆمپانیایانی دنیاییو بانکەکانو گەياندنو
ناگروژنەووه کۆمپانیای فرۆکەوانیو
پیشەسازی و بازرگانی گەورە.
هەرۆک گەورەیی قەبارە رێکخراوو
چالاکیو ژینگە سەقامگیرەکی هاندەر
لەسەر به کارهێنای پەیکەرەبەندی
بیرۆکراسی میکانیکی، له ناسینەووهکانیشی
بریتین له:

بەريۆەبەرە

ئۆكتۇپۇسىيەكان

ۋە نارى ەلى ەئەبجەين

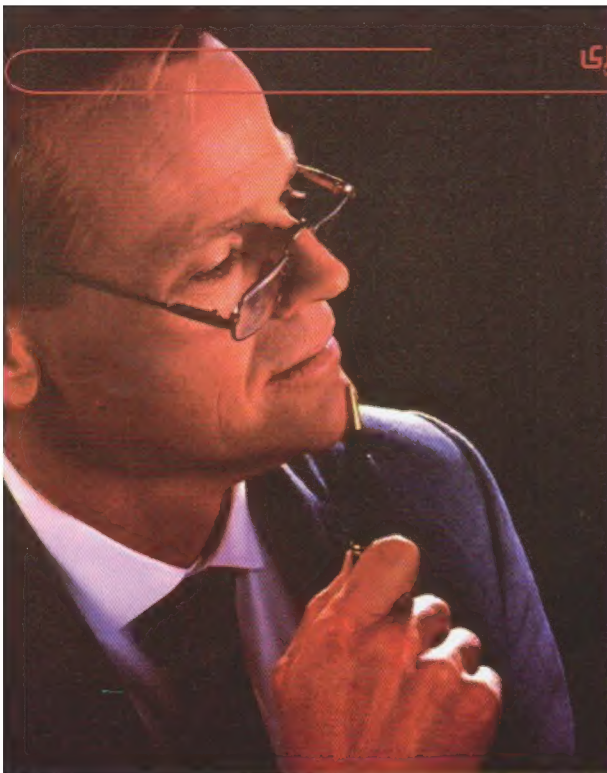
داۋەد، چۈنكى ئەگەر شىۋازى ئۆكتۇپۇسى بىرگەنەبەر لەۋانەيە لەسەر كۇتا پەلى بەرزىۋنەۋەتەندە بوۋەستىن، ئەتەن كە لەۋە زياتر بەرز بېنەۋە، مەگەر ئەۋە كە بەريۆەبەرەكانى سەرۋەۋى فەرمانگەكە ئىۋەش لە بەريۆەبەرە ئۆكتۇپۇسىكەن بىن، بەم شىۋەيە ەمەۋە پىگەۋىيەكەن پىكەتۋەۋەكانى ناۋ فەرمانگەكە دوۋچارى كىشە سەرەكى دەبنەۋە، لەۋانەيە بەريۆەبەرە سەرۋەۋە بەريۆەبەرەكانى تىش، بە ەۋى كارى زۆرۋە زىيانىكى خۇش نەبەنەسەرۋە تەمەنيان كورت بىت. يەككى تر لە تايەتەمەندىيەكانى بەريۆەبەرە ئۆكتۇپۇسىيەكان ئەۋەيە كە زۆر بەكەمى پشۋى ماۋە درىز ۋەردەگرن، ئەۋانە دۋاى چەند ماۋەيەك لە كاركرىن پۇژىك يان دوۋ پۇژ پشۋو ۋەردەگرن، چۈنكى بە پىچەۋەنە ئەۋەۋە بە ەۋى پابەندىۋونى لە پادەبەدەرى ئەۋە دەرگاۋ فەرمانگەيە كە لە زىر دەستى ئەم بەريۆەبەرەكانەيە لە كاتى كاركرىندا توۋشى كۆسپ تەگەرە دەبنەۋە.

«Octopus»: گيانەۋرىكى ناۋيە كە پىي دەلەن ەشت پى (ئەختەبوت) يان شەتەنە ماسى. سەرچاۋە: سايتى (مىدىران ايندە).

خانەنشىن بوۋو داۋاكرىنى گۋاستەۋەۋە بۇ جىگايەكى كاركرىنى تر دەبنەۋە. فەرمانبەرە زىردەستەكان شايانى لەۋە زياتر كە بەريز بەريۆەبەرە ئۆكتۇپۇسى بىرى لى دەكاتەۋە، بۇيە زۆر زوۋ لە جىبەجىكرىنى ئەۋە كارە ئاسانەدا ماندوۋ دەبن. زۆر جارىش ئەۋە فەرمانبەرەكانى كە لەگەل ئەم جۆرە بەريۆەبەرەكانە كار دەكەن لە كاتى كاركرىن توۋشى كىشە ۋەك بەرزىۋنەۋەۋى پە (ترقىيە) دەبنەۋە، ەۋەۋە لەبەرئەۋەۋى كە بۋارىكى ۋەھايان پى نادىت كە تۋانۋا لىتاتۋىيەكانىان بىسەلمەن بۇيە زۆر بە كەمى چاۋەۋانى بەرزىۋنەۋەۋى پەليان دەكەن، ئەمچۆرە بەريۆەبەرەكانە باۋەريان بەۋە نىيە كە پىكرىن لە پىدانى بەرپرسىيارىيەتيەكان بە فەرمانبەرەكان بىيە ەۋى لاۋازى ەيزى بەريۆەبەرەپەتى كرىن، ئەۋە كەسانە كە ئۆكتۇپۇسىن ەيچ كات نابىت پەلى بەريۆەبەرەكان پى بىرىت، لەبەرئەۋەۋى كاتىك كە دەبنە بەريۆەبەرە دەبنە ەۋى رقى لىۋونەۋەۋەۋە لە لايەن فەرمانبەرەكانەۋە، بەم شىۋەيە رىگا لە بەرزىۋنەۋەۋى پەليان دەبەستىرت بۇيە دەبىت لە بىرتان بىت كە ئەگەر پەلى بەريۆەبەرەكان ۋەرگرت نەكەۋەنە ئەم

ەشتا كەسانىك ەن كە بەرپاستى باۋەريان ۋايە كە ئەگەر بىۋەۋى كارىك بە باشى ئەنجام بەدەت ۋاباشترە كە خۇت جىبەجىبى بىكەت، ئەۋە كەسانە كە باۋەريان بەمە ەيە زۆر بە دەگەن رىدەكەۋەۋىت كە بىن بە بەريۆەبەرەپەتى باشۋا لىتاتۋو، چۈنكى لە ۋوۋى پاسپاردنۋ پىدانى بەرپرسىيارىيەتيەكان بە زىردەستەكانىان زۆرچار توۋشى كىشە دەبنەۋە، ئەمە لەۋانەيە لە زىيانى پۇژانەماندا نەۋونەۋى ئەۋە كەسانەمان بىيىبىت، ئەۋە كەسانە بە سۋوشتى خۇيان تەنھا ئەۋە كارە ئاسانە دەسپىرن بە زىردەستەكانىان كە ەمەۋە كەسىكى بى ئەزمۋون تۋانۋا جىبەجىكرىنى ەيە، لەگەل ئەۋەشدا خۇيان بە تەنھا ۋوۋەۋوۋى كارە گرنىگۋ گرانەكان دەبنەۋە، بۇيە لە ئەنجامدا شەۋو پۇژ خەرىكى كاركرىن دەبن، تەننەت بەشلىك لەۋە كارانە كە تەۋاۋ نەۋون دەمباتەۋە لە مالمەۋە ئەنجامى دەمات، ئەۋە كەسانە كە ئەم كارە بۇتە بەشلىك لە كارى پۇژانەكان ئەۋانە بەريۆەبەرەپەتى ناشايستەن، نازانن كە چۈن ۋاھىتان بە زىردەستەكانىان بىكەن بە شىۋەيەكى گونجاۋ، ەۋەۋەۋا توۋشى چەندەھا كىشە ۋەكو دەست لە كاركىشانەۋەۋە داۋاكرىنى بە

بىرپار

پەرۇشچى و ئەمخۇرى كارگيرى

نووسىنى: د. طارق السويدان

و: دلشاد موحەممەد

بەردەوام بېرىدەكەتەۋە لە:
* چۆنچى پاراستىنى رېز لە
يەكترگرتنى كەسەكان.
* چارەسەركردنى ھەستى پووشىنراۋى
كەس و كپارو ھەرمەنەركەن، كە بە ھۆى
كارلىك و بەرپەككەۋتنو تېكىگىرانى سىروشتى
لە كاتى كارى پۇزانەدا پوودەدات.
* دلدانەۋەو دلدەۋايسى كىردى
ئەو كەسەى ناپەھەتى و لېقەۋمان و
كارمەساتىكى بەسەردا ھاتوۋە، ھەرۋەھا
دەرىپىنى ھەستى خۇشى لە ناخى دلدەۋە
بەرامبەر ئەو كەسەى خۇشى و شادىيەكى
تووشاتوۋە.
* ھەۋلەدان بۇ پارىزگارگىردن و
ھەرۋەھەركى كەشكى ئىجابىيەنە لە
كارد، سەربارى ھەلاۋ ۋاۋەۋو ئەركى
قورسى ژيان.
رەنگە ئەم خەم و پەرۋىشپانە لاي
زۆرىك لە بەرپەرس و خاۋەنكارەكان چىگ
نەكەن، ئەۋەش لەبەرئەۋى ئەۋان تەنھا
كۆكەرەۋى مال و ھەۋل و تەقەلان، يان
خەم و پەرۋىش بەرۋەندىيە كەسى و
تايپەتپەكانىيان زالە، يا خاۋەنى بىرۋەكەى
قۇل و ئاكارى بەرزو جوان نىن، يان ئەۋەتا
ھەر بىريان لەو خەمە نەكردۋەتەۋە.
پەيامبەرى خۇدا (عليه السلام)
دەفەرمۇيت: (اقرىكم منى مجلسا يوم
القيامة احاسنكم اخلاقا)، واتە: (نزيكترين
كەستان لە مەۋە لە رۆزى دوايىدا، ئەو
كەسانەن كە خاۋەنى جوانترين ئاكار و
رەۋىشتن، جا نازام چۈن دەكرىت ئەم
ھەرمۇودە پىرۋزە لە ۋاقىعى كارى
كارگىرىدا پراكتىزە بكرىت، بەبى
ھەستىكردن بەو خەم و پەرۋىشپە.

ۋەفادارىۋون بە گرىبەست و پەيمان و
بەلئەكان، ھەرۋەك خۇدا دەفەرمۇيت: (يا
أيها الذين آمنوا أوفوا بالعقود)، خەمخۇرى لە
دۆزىنەۋى شىۋازىكى دادگەرەنە بۇ ھاۋسەنگى
پاگرتن لە نىۋان مافەكانى ئەو لايەنەى كارى
بۇ دەكات و مافەكانى لايەنەكانى تر.
ئەو بەرپەرسە پەرۋىشى ئەۋەپە كە
ستەم و ناھەقى نەكات بەرامبەر ھىچ كام
لە لايەنەكەى خۇى و لايەنەكانى ترو لە
مافى خۇيان بېبەشىيان نەكات...
بەلام خەمىكى تر ھەپە كە ھەندىك
لە بەرپەرسەن بە ھۆى سەھال و جەنجال و
كارى بەردەۋامى پۇزانەپان لىي بىناگا دەپن و
گرنگى پىنادەن و بگرە ھەرامۋىشى دەكەن،
ئەۋىش برىتپە لە خەمخۇاردن لە ماف و
پىداۋىستىيەكانى ئەو ھەرمەنەپانەى لە
لاى ئەو كاردەكەن، چۈنكە ئەۋەش ۋەك
سەرجەم كەسەكانى تر خاۋەنى چەندىن
پىداۋىستى و ھىۋا و ئاۋات و پابەندىن، جا
ئەگەر بەرپەرس خاۋەنى رۋانىيىكى دادگەرەنە
بىت ئەۋا بە ھەمان شىۋە بىرىش لەۋان
دەكاتەۋە ھەۋلەدەت بۇ پەرمۇپىشەردى
رەۋىش و بارودۇخى ۋەزىفى و دارايىيان كە
ئەۋەش پالپان پىۋە دەنەت بۇ ئەۋەى ھەمىشە
بەرمۇپىش بچن و كارۋارمەكانىيان باشتر بىكەن،
بەلام دەبىت ئەم كارەى بەرپەرسەكە نەبىتە
ھۆى زىادىكردن ئەرك و قورسايى لەسەر
لايەنەكەى لە مەۋەپەكى نزيك يان دووردا،
كە ئەۋەش بۇ خۇى خەم و پەرۋىشپە.
خۇ ئەگەر بەرپەرس خاۋەنى دلىكى
گەۋرە ھەستىكى ناسك بىت، ئەۋا
خەمخۇرى و پەرۋىشى زىتر دەبىت لە
پىگەى بىرگەندەۋى لە ھەستى شەۋرى
سەرجەم ئەو كەسانەى لە دەۋرۋەپەرىن،

بەرپەرس و خاۋەن لىپەرسراۋىتى جا لە
ھەر كارىكدا بىت، خۇى خاۋەنى بىت يان
ھەرمەنەپەرىت تىپىدا، بچۈك بىت يان
گەۋرە، ئەۋا ھەست بە لىپەرسراۋىتى دەكات
ئەگەر ھاتوۋ دىسۋو راسگۋو سەراسىت و
ئەمىندارىۋو، چۈنكە ئەو بەرپەرسە لەو
كارە بەرامبەر كەسانى لە خۇى بالاترو
بەرامبەر جەۋاۋەرو كپارەكانى، لەۋەش
گرنگىر لە كارەكەى بەرپەرسە لە بەرامبەر
خۇاى گەۋرە بالادەست.
ئەگەر ئەو بەرپەرسە لە ھەستى نەستى
خۇيدا راسىتىكرد و دىسۋو بوو بۇ دىن و
خۇداۋا پەرنسپەكانى خۇى، ئەۋا ئەك
تەنھا خەم و پەرۋىشپە بگرە چەندىن
خەم و پەرۋىش ھەپە، پەرۋىش و خەمخۇرى
بەرپەرسىش خۇى دەپىنەتەۋە لە:
* بىرگەندەۋى بەردەۋام لە
كەمتەرخەمى نەكردن و ئەنجامدانى
كارەكەى بە باشترىن شىۋە.
* ئەمەكدارى و بەۋەفابوون بە ئەرك و
پابەندىيەكانى بەرامبەر خەلگى لە
ناۋەۋە دەۋەۋى كارەكەى.
* خەمخۇرى لە پىكخستى دارايى و بە
فېرۋەدانى و زىدەۋى نەكردن تىپىدا.
* گەپان بە دۋاى بىرۋەكە و پىگەۋ شىۋاز و
ھۆكارى جۇراۋچۇر بۇ بەرمۇپىشەردى
باشترگەند و ھەۋاۋەكردنى كارەكە.
* پىكخستى و پىكۋىككەردنى بوۋارى
كارگىرى بۇ بەرگرتن لە بىسەۋبەرى لە كار و
ھەرمۇشكردن و پىكۋىكخستى و جىھىشتى
كار لە لايەن كەسانىكەۋە كە ھەستىكردىيان
بە بەرپەرسىپارپى كەمە يان ئەو پەرۋىشى
خەمخۇرىيەى ئەۋەپان نىيە بۇ كارەكە.
* سۈۋرۋوون و پىداگىرى لەسەر

زنجیره ی پتجه

چون کوبوونه وه کورت و بهرهمداره کان ده بهستیت؟

د. محمد احمد عبدالجواد

و: حسین محمود ههله بهی

له یادت بیت که:

* بهک له بهشداربووان لهم کاتاندا
پرسیاری بهدر له بابته کهمت ناراسته
دهکات:

- له کاتیکدا نامانجه که ناشکرا نه بیت
له نیشاناندانی بهنده کهدا.
- به هوی هه رکیشه به که وه بیت یان
پیوستیه که یان په ستانیک.

لهم کاتاندا پیوسته له سهرت:

* دووباره دارشته وهی نامانچو
روونکردنه وهی بۆ بهشداربووان،
دووباره کردنه وهی ناگاداری به دهرنه چوون
له بابته سهرمکیه که.

* وا له خاوهی کیشه که به که تۆ
دهته وئ بهشدار بکهیت له که لیدا. به لام
جیاوازیه که له کاتی پیشکه شکردنیدا به.
* نه وه خاله گرنگانه تۆمار به که
نهمانمان دهروژینی له کاتی وتویژدا،
ناگادار به وتویژ له سهر خالیک نه کهیت که
له نه خشی کارماندا نه هات بیت.

له یادت بیت:

کاتیک دوو کهس یان زیاتر له
بهشداربووان ده که ونه وتویژی لابه لایی
که:

* بابته پیشنیار که وه بۆیان
به ههنگیرابیتو بیان وهی گوزارش له
پاوی چوونی خۆیان بدهن دهرباری.
* بیتا همتی رووبکاته کوبوونه وه که.
* وهبیر هاتنه وهی بابته تیک له لایه
بهشداربوویه که وه، دهرسیت بیری
بجیته وه یان نه بوونی کاتی ته وه بۆ
پشودان.

لهم کاتاندا پیوسته له سهرت:

* له پر له هسه کردن بووهستیت،
چاوهروان بیت تا وتویژه لابه لایه کان
کۆتایی دیت.

* هسه کردن له سهر بابته که به
جدی، نه که به گالته پیکردنه وه.

* یاد هینانه وهی نهمانمان به ریزگرتن
له وه بۆ چوونانی له ناو کوبوونه وه کهدا
پیشکهش دهرکرتن و باش گوینگرتن لایان.
* کهمیک له کات دابنی بۆ پشودان، تا

مۆلمت بدهیت به نامادبووان له کهل په کتریدا
بدوین، له وه کاروباراندا که په یومندی به
بابته کان کوبوونه وه که نییه.

له یادت بیت:

له کاتیکدا بهک له بهشداربووان
کۆنترۆلی کوبوونه وه که دهکات که:

* ههول دهکات سهرنجی نامادبووان
پابکیشیت بۆ ههولکانی و کارمانی.

* نرخ کوبوونه وه که به ههند
ناگرت، گرنگی به کاتو پلاندا نانادات.
لهم کاتاندا پیوسته له سهرت:

* پرسیار که لیک ناراسته بکهیت که ناچار
بیت به بهل یان نه خیر وه لام بداته وه.

* سهرنجی پابکیشه بۆ وتویژ دهرباری
نه وه کاری که له بهردستمنداندا به.

* ناگات له خۆت بیت له بابته که
نه جیته دهر وه.

* به کارمانی پی پیچرینه،
پرسیاریکی راسته وخۆ که په یومندی به
بابته که وه هه بیت.

* سهرنجی پابکیشه بۆ کاتی دیاریکراو
بۆ نیشاناندانی بابته که.

* مۆلمت به نامادبووانی تریش بده،
له وانیه بۆ چوونه کان یان باش بیت.

* ههسته به پاریزگاری لاوازمکان و
باش کۆنترۆل کردن به هیزمکان.

له یادت بیت:

له کاتیکدا نامادبووان ههست به
تورمیی ده که نو ههز ده کهن برۆن که:

* کوبوونه وه که زیاتر له کاتی
دیاریکراو بیت.

* کاتی که نامادبووان ههست
ده کهن کوبوونه وه که بهرهمدار

نییه وه ههست ده کهن کاتیان به فیرۆ
دهروات.

* کاتی که بهشداربووان
په یومندی تریان هیه به

په که وه.

لهم کاتاندا پیوسته:

* له یادت

ئۇقۇپسەكەت بېيىم بىت دەلىلە تو كىيىت!

و/ عومەر عەبدولقادر

كارىگەرى ئەو لە بىر بىكات.

۵- ئۇقۇپسەكەت كە وىنەي مالى مىندال
يان خاۋوخىزانو شتە تاكەكەسى
تايەتتەكەسى تىدا ھەلۋاسراپىت، ئەو
خاۋنەكەسى ھەست بە تەنىيىو ئانارامى
نادلىيى دەكات.

۶- ئۇقۇپسەكەت كە بە پاكەتى جگەرە
فتجانى ھاۋە كاغەزى پىرشو پلاۋە
قەربالغ بوۋىت، ئەو خاۋنەكەسى
بىردەكاتەۋە كە ناچارى پىۋىستى پالى
پىۋە دەنىت بۇ كارىگەرى.

۷- ئۇقۇپسەكەت كە ناۋى خاۋنەكەسى
پىشەكەسى لەسەر بوو، ئەو خاۋنەكەسى
دەپەۋىت كەسىكى پەسەند بىتو
دەپىرەت بە پىگە كۆمەلەپەتو ھەز بە
پوۋبەپوۋبەۋە دەكات.

۸- ئۇقۇپسەكەت كە ھىچ پوۋالەتو
پوۋخسارىكى تاكەكەسى تايەتتە پىۋە ديار
نىيە، خاۋنەكەسى كەسىكى خاۋنە نەپىيە
(غامۇ) ھەز بە زالىۋون دەكات.

۹- ئۇقۇپسەكەت كە پەنجەرەكانى تەلخو
تارىكە داخراۋن، خاۋنەكەسى كەسىكى
ئانومىدو بىتاقەتو بىزارە.

سەرچاۋە: مجلة تكنولوجيا الإدارة، العدد: ۲۲

مجلة تكنولوجيا الإدارة، العدد ۱۲

لە ئىكۆلەنەۋەپەكە كە پىنج ھەزار
پىشكىنى گىرەۋە، ئەۋى دەرختە كە
لە پىشت ئۇقۇپسەكەت جىۋازەكانەۋە (۹) جۆر
قەربالغ ھەيە، ئەۋانەش بىرىنە لە:

۱- ئۇقۇپسەكەت پاكۇخاۋىنە پىكۇپىك:
بەلگەپە لەسەر قەربالغەرىكى چىنى
ناۋەپەست، كە دەپەۋىت پىلت ئەۋ كەسىكى
ناۋازمىيە، بەلەم بە پەلەۋ مافى خۇي
نەگەپىشتەۋە.

۲- ئۇقۇپسەكەت كە لە زىر
كەلەكەپوۋى كاغەزو دۇسىيە كەلپەل
شتە پىشتگۇپىخاۋەكاندا شارۋەتەۋە،
بەلگەپە لەسەر قەربالغەرىكى زەپىن
خەيال پەشۋاۋو شىۋاۋ بۇ دارۋوخانە
دەۋونىيەكان.

۳- ئۇقۇپسەكەت پەشۋو كە پىرەتە لە
كەتپەۋىنەۋە ياداشتەكان، خاۋنەكەسى
كەسىكى داھىنەرى چالاكەۋ ھەز
بە خۇدەرخستەن ناكاتو لەسەر ئەۋ
خوۋەۋەشەش دەۋى.

۴- ئۇقۇپسەكەت كە پوۋناكىيەكى كارتىكەرى
ھەپىتە چەند شىكىلى لىپىت كە ھىما
بىن بۇ ھىزو دەسەلات، ئەۋە خاۋنەكەسى
كەسىكى جىز لە بەھرى سەرگىرەپەتە
مەدەگىرەتە ھەز ناكات كەس شىۋەۋارو

بىت ئەۋ كۆپۈنەۋەپەكى زىاتر لە
دوۋ كاتىزىر دەپات كارىگەرىيەكە
نامىنىت.

* پارا مەبە لە كۆتايى ھىنان بە
كۆپۈنەۋەكە، ئەگەر كاتى دىيارىكاراۋى
تەپەپەند.

* رىز لە كاتى خۇتو نامادىۋانەش بىرە.
* ھەۋل مەدە ئەۋ كاتە دىيارىكاراۋە
تەپەپەنىت، مەگەر دۋاۋى مەگىرەتە
رەزەمەندى زۆرىنە نامادىۋان.
لە يادەت بىت:

لە كاتىكەدا ئەندامانى بەشدار بوو
پىرسىيار ئاراستە ناكەن، پان ۋەلامى ئەۋ
پىرسىيارە نادەنەۋە كە لىپىرسىيارىك
دەپكات كە:

* ھىچ گىرەپەكە بە كۆپۈنەۋەكە
نادەن.

* ترسانىيان لە بەشداربوۋن بە
ھۋى ئاناسىي كەشۋ ھەۋاۋى گىشتى ناۋ
كۆپۈنەۋەكە.

* لىپىرسىيارەكەيان خۇش ناۋىت
پان شىۋازى مامەلەكەندى لەگەل
بەشداربوۋاندا.

ئا لەم كاتەدا پىۋىستە لەسەرت:
* سۈرپە لەسەر ئەۋى نامادىۋان
بۇچوۋى درۋىستان ھەپىت بەرامبەر بە
كاتى كۆپۈنەۋەكە دىيارىكاراۋە بۇي.

* بۋار بە نامادە بوۋان بەدە تا گۈزارش
لە پاي خۇيان بىكەن لە ناۋ كۆپۈنەۋەكەدا
بە سەربەستىيەكى پەھاۋە.

* لە يادەت بىت كە ئەركەكانى
سەرۋى كۆمەلەكە ئەۋەپە كە ھاندەرو
پالەنر بىت.

* پىرسىيارى كراۋە بە كارىيەنە (چۈن،
كەي، لە كۆي، بۇچى) بۇ بەدەستەننى
بۇچوۋن پىشنىيارى ئەندامان.

* بە پاشكاۋانە لە خۇت بدوۋى،
نامادەۋان ھان بەدە بۇ پىشنىشاندەتو
مامەلەكەندى لەگەلەندە.

لە يادەت بىت:
چەند پىۋىستىيەكى بىنەپەتى ھەيە لە
كۆتايى كۆپۈنەۋەكەدا:

* ئامانچى كۆپۈنەۋەكە دوۋبارە
بىكەرەۋە.

* ئەۋى بە ئەنجام گەپىشتەۋە
ئەنجامدراۋە كورتى بىكەرەۋە.

* سوپاسى ئەندامان بىكە بە
بەشدارىكەندىيانو گىرەپە پىدانىيان.

* كاتو شۋىنە ساتو ئامانچى
كۆپۈنەۋەكى داھاتو دىيارى بىكە.

* كاتى ئارەندى پاپۇرتى كۆپۈنەۋە بۇ
ئەندامان دىيارى بىكە.

باشترىت و خراپترىت بېرئومبەر

دوايدا دېت ئەم جۆرە بېرئومبەرە خۇي پىن سەرگەوتتوۋە لە کارمەكى و ھەر ئەم رىقابەرە يا سەرگەوتتوترىن بېرئومبەرەرىشە، بەلام ھەرچى باش و جىدىيە لە کارمەكى ھەرەكەت (JAMES B.M) نامازى پىكردوۋە لە كىتەپكەى (BEST BOSS...) دا دەلىت: ئەم ستراتىيەى كە بېرئومبەرە باش و جدى لە كارگىرى كارمەندەكانى تىشكى دەخاتە سەر لە دوو ھەنگاۋ پىكدىت:

۱- يەكەمجار ھۆكارمەكانى گازاندەكردن لادەبات.

۲- لە دوايدا ھۆكارمەكانى سوپاس و پىزانىن ھەراھەم دەكات.

بېرئومبەرە باشىش كارمەكى بېرئومبەرە دەبات لە رىكاي كرىكارمەكانى و باۋەرىشى بە پەنەماي (WIN - WIN) ھەپە لە نىۋان خۇي و كارمەندەكانى ھەر بۆيە لە ژىر رۇشنايى سىياسەتى بېرئومبەرە باش كارمەكى بە باشى بېرئومبەرە دەجىت و ھەتا ئەگەر ئەم بېرئومبەرە نەھاتىۋو بۇ سەركارمەكى، چۈنكە پابەندىۋوون و (ولاۋى) كارمەندەكانى بۇ بېرئومبەرە نىيە، بەلكو بۇ رىكخراۋەكەپانە كە لە روانگەى ئەۋان خۇيان خاۋەنىن و داھاتوۋيان وابەستەى داھاتوۋى ئەم رىكخراۋەپە، دروستكردىنى

ئەۋەش نىيە كە ھەلە بى و نەپىكى، كەۋاتە لىرەۋە بۇمان دىردەكەۋىت كە كۆمەلىك پىۋەرە پەنەما ھەن كە باشترىن بېرئومبەرەمان لە خراپترىن بېرئومبەرە بۇ جىيادەكەتەۋە لە رىكخراۋەكان كە برىتىن لە: ۱- زۆر خەرىكەۋوون بە كارو كوشتنى كاتىكى زۆر پىۋە بە كۋالىتەپەكى نزم.

۲- نەمانى گىيانى كاركردن و پابەندىۋوون لە نىۋان ھەرمەنەرىكان.

۳- ھەلسۈكەۋىتى گۈي پىنەدان لە لاپەن ھەرمەنەرىكان.

۴- سەرھەلدانى مەملەتى و پىك نەھاتىن لە كاردا.

۵- زۆرۋوونى دۋاكەۋىتىن و نەھاتىنى ھەرمەنەرى بۇ سەر كار.

۶- نەمانى سەقامگىرى دىروۋىنى و پىشەپى.

بېرئومبەرە خراپ لە نوۋسىنگەكەى دەرناچىت و گۈي ناداتە ئەم روۋداۋانەى ژىنگەى كارمەكى و ئاگاي لە ھالى ھەرمەنەرىكانى نىيە كە چ كىشەپەكان ھەپە، تەمنا ئەۋە دىزانىت كە سەرزەشت و لۆمەى ھەرمەنەرىكان بىكات لە سەر كەمتەرخەمى لە ھەمان كاتدا خۇشى بەشدارە لەم كەمتەرخەمىيە بە بى ئەۋەى ھەستى پىبكات، ئەم گىروگرفتەى كە بە

كەلىنى نىۋان باشترىن بېرئومبەرە خراپترىن بېرئومبەرە بە ھۈلى دەمىنەتەۋە، ئەگەر ھاتوۋ ئەم شوپىنەۋارە جىماۋانەۋە كارىگەرپانەمان لە بەرچاۋ گرت، كەى بېرئومبەرە ھەست بە باشىپەكانى دەكات؟ كەى ھەست بە خراپپەكانى دەكات؟ ئەم راستىيەى كە پىۋىستە ھەلوپستەى لە سەر بىكەين ئەۋەپە كە ھەردوۋىكان، باش و خراپ و باسى خۇي دەكات كە ئەدەپەكى كارىگەرە ھەپە لە ۋانەپە بېرئومبەرە خراپ لىستىك بىكات بە سەرنەكەۋىتى لە سەر كىرەردەكان يا بەرھەم يا بە پىچەۋانە پىيانوۋىك بۇ ھاكتەرىكانى سەرنەكەۋىتى ئەم تەنگىزەنەى كە پىيادا تىپەرىۋە.

ئەم پەرسىارەى كە لىرەدا خۇي سەرھەلدەت، كەى دىزانى كە تۇ بېرئومبەرەپىكى باشى؟ يا بېرئومبەرەپىكى خراپى؟ دەپىنن كە بېرئومبەرە باش ئەۋە نىيە كە ھەموۋ شەكانى باشن، بەلكو لەۋانەپە شتى خراپىشى ھەپىت، بەلام باشىپەكانى ئەۋەندە زۆرن كە خراپەكانىيان داۋىشۋە، ھەروەھە سەبارەت بە بېرئومبەرە خراپىش ھەموۋ ئەم شتانەى كە ھەپەتى خراپ نىن بەلكو لەۋانەپە شت كەلىكى باشىشى ھەپىت ھەروەكە دەلىن، مانا ئەۋە نىيە كە بىپىكى و ھەلە نەكەى

ستراتیژییەتی بەرپۆمبەردن

سناحەوان جەمال

کاتیەک دەوترێت ستراتیژییەتی فلان کۆمپانیا یان فلان ولات بەو شیۆمیە، ئەوا مەبەستی یان چۆنیەتی و هونەری بەرپۆمبەردن، چونکە ستراتیژییەتی واتە: هونەری رابەرکردن، لە سالانی رابردوودا وشە ستراتیژییەتی لە کارووباری سەربازیدا بەکاردهێنرا کە دوایی بۆ مەبەستی کارگیری و بەرپۆمبەردنیش بەکارهێنرا.

ئامانج لە دانان و هەلبژاردنی ستراتیژییەتی بۆ کۆمپانیا یان رێکخراو یان بۆ کارووباری ژبانی تاسک و کۆمەڵگەکان، بریتییه لە گەشتن بەو ئامانجەکانی کە بەرنامەریژیمان بۆ کردوون.

پێویستە هەر رێکخراویک بە بێی جووری کارەکانی و قەبارە و ئەو بارودۆخە کە تیایدا دەژی ستراتیژییەتی هەلبژێرێت بۆ کارەکانی. چونکە ستراتیژییەتی نێه کە بشت و لە باربێت بۆ هەموو دامودزگا و رێکخراویک.

بەشیوازیکی گشتی بریارە ستراتیژییەکان بۆ ماومەکی درێژ دەین، مان و نەمان و گەشە و لە کارکەوتن و زیادو کەم کردن و هەشەل و سەرکەوتنی رێکخراو و دام و دزگاکان لەسەر ئەو بریارە ستراتیژییەتیانە بەندە کە لەلایەن کارگیری بالاو دەدرێن. ئەگەر بێت و بە وردی و بە شیوازیکی زانستی ئەو بریارانە نەدرێن ئەوا دوور نییه رێکخراو نەگات بەو ئامانجەکانی کە لەپێناویدا بەدیهاووه و درروست بووه.

کەواتە ئەو خۆپنەری نازیز، ئەگەر دتەوێت لە ژبانتدا سەرکەوتوو بیت ئەوا بزانه ستراتیژییەتی ژبانت چۆن هەلبژێرێت و بریاری چۆنیەتی ژبانت بدە، چونکە تەمەن کورتە و بەشی هەموو خەونەکان ناکات بزانه چۆن سوودی لیۆمەرکەیت.

هاوکاری لە نیوان بەرپۆمبەر و کارمەندەکانی سەرھەڵدات، ئەگەر هاتوو بەراوردیکی سادەمان لە نیوان بەرپۆمبەری باش و خراپدا کرد ئەم جیاوازیانەمان بەرجاو دەکەوێت:

کەشیک بەرھەمدار و بەرزکردنەوی گیانی مەعنەوی و دەرھەتی داھێنان و پێشکەوتنی کارمەندەکانی زیاتر دەبێت، ئەمەش بە کارکردنی بەرپۆمبەری باشە لە سەر ئەدای کارەکە بە شیۆمیەکی باشتر و کاریگەرترە تاوەکو هەست و سۆزی خۆشەویستی و

خراپترین بەرپۆمبەر	باشترین بەرپۆمبەر
* بەرھەمەکانی لاوازن.	* بەرھەمەکانی زۆر بەرز.
* زۆر گومان دەبات بە فەرمانبەرەکانی.	* متمانە دەبەخشی بە فەرمانبەرەکانی.
* باومری بە بنەمای کەمکردنەوو رق لیۆنەویدە.	* باومری بە بنەمای ھاندان و پالپشتی کردنە.
* کاردەگات بۆ تاوانبارکردنی فەرمانبەرەکانی.	* بەرپرسیارییەتی ھەلە فەرمانبەرەکانی ھەلدەگرت.
* پالپشتی سەرکەوتنی دانایی دگات بۆ خزمەتی خۆی.	* پالپشتی سەرکەوتنی کارمەندەکانی.
* کارمەند لە لای ئەو بە کرێگیراود.	* کارمەند لە لای ئەو ھاوبەشە.
* مامەلەکردنی لە سەر بنەمای داھات/ زیانە	* مامەلە بە بنەمای داھات/ داھاتە.
* مەشکردن و پەرەپێدان بە شتیکی لاوەکی و کوشتنی کات دادەنێت.	* پاپەندە لە سەر مەشکردن و پەرەپێدانی خۆی و کارمەندەکانی.

مەيموونىڭكى دانا

خواردنى مۇزە زەردو گەورەكان.
يەكەمىيانى خوارد زۆر يەتام بوو، مۇزى
دوودەمىشى خوارد ئەمىشيان بەلەزەت بوو،
مۇزى سىيەمىشى خوارد، بەردەوام بوو
لە خواردنى مۇزە گەيەكان تا دوا مۇزى
لە دارەكان كەردەمە، يەك مۇزىشى لەگەل
خۇى ھەلگەرتو بە نىيازى گەپانەو ە بۇ
مالەو ە كەوتە رى، لەگەل خۇيدا كەوتە
گفتوگۇ وتى:

ئىتر لەم دەورەپانە مۇز نەماو...
باشتر وايە بگەپنەمەو مالەو ە سەرخەوڭى
بۇ بشكىنەم.

مەيموونە پىرو داناكە ھاتە خوارەو
بەرمە ئەو شۆپنەى كە لىيى پەپىۋە
كەوتە رى، بىنى دارەكى لى نەماو
دىاربوو پىاو ە دار بىرەكان گەپىوونەو
دارەكان بىرەو، لەو شۆپنەى كەدارەكى
لىكەوتىو نەھەنگىكى گەورەى دى، پەنگى
نەھەنگەكە زۆر لە درەختەكە دەچو،
ھەربۇيە زۆرى نەمابو مەيموونەكە
بەسەريا بىرات، دوو نەھەنگى بچوكتە
لە تەك نەھەنگە گەورەكەدا بوون،
نەھەنگەكان وتيان:

بەپىتەو ئەوبەر پووبارەكە.
قەدەر وابوو رۇزىك چەند دارىپىك
ھاتىو دارىكى بەرزيان بىپىيەو ە دارەكە
كەوتە سەر پووبارەكە بەجۇرىك بە
ناسانى دەرەكە لەسەرى بەپىتەو ە
ئەوبەرى پووبارەكە كاتى پىاوەكان
رۇپىشتىن، مەيموونەكە لەگەل خۇيدا
كەوتە گفتوگۇ وتى: مەن لەسەر دارەكە
دەپەپەو ە ئەوبەرى پووبارەكە دەتوانم
بە ئارمىزوى خۇم مۇزەكان لىبەكەمەو.
سەپىرىكى دەورەوبەرى خۇى كەرد،
سەرو خوارى پووبارەكە پىشكىنەمەو بە
پەلە لەسەر دارەكە بۇ ئەوبەرى پووبارەكە
بەپىيەو ە، بى وستان بەرمە لى دار مۇزەكە
چو، بە دارەكەدا ھەلگەپا دەستىكەردە.

رۇزىكىان مەيموونىكى پىرو
دانا بە تەنبا لە خانوۋەكەى كە لە
نىو چەنگەلستاندا لەسەر لىواری
پووبارىكى بچوكتە بوو دەزىا، بەلام
ئەم مەيموونە ھەرگىز نىزىكى پووبارەكە
نەدەپەو ە، چۈنكە پووبارەكە پىرو لە
نەھەنگ، مەيموونىش لىيان دەترساو
نەھەنگەكانىش بە ئاواتەو ە بوون رۇزىك
بىگرنە بىخۇن.

لەو دىوى پووبارەكە، دارمۇزىكى
گەورە بىلەن ھەبو، رۇزىكىان مەيموونەكە
لەسەر لە دارىك دانىشتىو بىنى مۇزەكان
چۇن زەردو گەورەبوون. ئارمىزوى دەرەك
لىيان بىخوات، چۈنكە زۆر ھەزى لە مۇز
دەرەك وەلى نەى دەزىانى چۇن چۇنى

مىنداللىك باسقى خۇي دەكەم

پاڭدەمكەت، مىن ھاۋبۇلەكانم بە جوانى
گۈنى لىزادەگىرىن، خۇمان بە كىتىپو شتى
تىردە خەرىك ناكەپىن ۋە لىكەل يەكتىردا
قەسە ناكەپىن.

* ئەگەر لىناۋ وانەدا پىرسىيارىك
يان داۋايەكانم ھەيىت لە مامۇستا،
يەكسەر لەجىگەي خۇمانەۋە قەسەناكەپىن ۋە
قەسە مامۇستا ناپىرىن، بەلكو دەستمان
بەرزەدەكەپىنەۋە ھاۋپىكەي مامۇستاكەمان
دەكەپىن تاكو رېگەمان پېدەمەت.

* مىن رۇزانە ئەركەكانى مالەۋە كە
مامۇستا لە قۇتابخانە پىمان دەدا بە باشى
دەپانخوئىنەۋە نامادىيان دەكەم.

* مىن وانەكانم بە خەتتىكى جوان
دەنۋوسەۋە ھاۋپىكەي لىكەپىن دەفتەرو
كەلۈپەلەكانى خۇم ھاۋپىكەي دەكەم بە
پاكوخاۋىتىن پايان دەگرم.

* مىن كەلۈپەلەكانى قۇتابخانە
دەپارېزىم، ھەرومە ھاۋپىكەي لىكەپىن
پاكوخاۋىتىن قۇتابخانە دەكەم.

* مىن رېز لە سەرچەم مامۇستايانى
قۇتابخانەۋە بەرپۇمبەرو ھەمانبەردەكان
دەگرم ۋە ھەماندار دەپىم يەرامبەر بە
چاكەكانىيان.

* مىن ھەمۋو ھاۋپۇلو قۇتابايانى
قۇتابخانەكەم بە خوشكو بىراى خۇم
دەزانەۋە خۇشەم دەۋىن ۋە يارمەتيان دەدەم.

لە قۇتابخانەدا چۈن ھەلسۈكەۋەت دەكەم؟

مىنداللان ئىمە بۇيە دەجىنە قۇتابخانە
تاكو ھىزى خۇپىندەۋە نوۋسىن ۋە ناكارى
جوان بېپىن، ھەرومە بۇئەۋە شامەزايى
لە زانستى جۇراۋجۇردا پەيداىكەپىن،
تاكو بتوانىن لە ئاينىدە خەزمەتى
كۆمەلگەۋە نىشتىمانەكەمان يەكەپىن. ديارە
ئەمانەش بە ھۇي ئەركو مانىۋوبوۋىنى
مامۇستاكەمانەۋە بە دەست دەھىتىن،
مامۇستاكەمان تەمەننىكى زۇريان بە دۋاي
فېربوۋىنى زانستو زانيارى بەسەر بىردوۋە
پەنجى زۇريان كىشاۋە، ۋا ئەمىرۇش
زانستەكەپىن بە ئىمە دەپەخشەۋە،
بۇيە لەسەر ئىمەش پىۋىستە رېز لە
مامۇستاكەمان بگىرىن بە جوانى لە
يەرامبەر ياندا ھەلسۈكەۋەت يەكەپىن.

* مىن ھاۋبۇلەكانم لە كاتى
ھاتنەزۋورەۋە مامۇستا بۇ ھۆبەكەمان،
زۇر بەجۋانى ۋەلامى سلاۋمەكى دەدەپىنەۋە
بە دىتىنى خۇشەال دەپىن.

* ئىمە ئەگەر لە دەروەي پۇلىشدا
مامۇستاكەمان بېپىن، بەرپۇمبەرو سلاۋيان
لىدەكەپىن، ئەگەر قەسە لىكەل كىردىن بە
جۋانى گۈنى لىكەپىن ۋە نەرمى
لەكەلدا دەدەپىن.

* كاتىك مامۇستا وانەمان بۇ

بە بە ۋە ئىستا خۋاردنىكى باش
دەخۇپىن، سلاۋ مەمىۋىنى قەلەۋە ۋە جوان،
مەمىۋىنى بىچارە ترس داپىگىرت، ۋەلى
مەمىۋىن زېرو دانا بوۋ.
مەمىۋىن ۋەتى:

مىن بەشى ئىۋە ناكەم، ئىۋە زۇر
گەۋرەن، مىن لە يەرامبەر ئىۋە گەللىك
بچۈكەم، ئىۋە چەند دانەپەكەن ۋە مىنىش
تاقە دانەپەكە، ئەمەش بزانن مىن پىرەم
گۇشتەكەشم تفتو چىرە، باشتر ۋەپە ئىۋە
شىتىكى تر بىدۇزەۋەۋە بىخۇن، نەھەنگە
گەۋرەكە ۋەتى:

تۇ ھەرچەندە بچۈكە چىرە بىت
ئىمە دەخۇپىن تۇ قەلەۋىتو ھىچ نەمى
ھەرىكە پارۋىكەمان بەردەكەۋەت.
نەھەنگە بچۈكەكان بە شادىپەكى
ھەراۋانەۋە ۋەتيان:

بە بە چ خۋاردنىكى خۇش، چ
خۋاردنىكى بە تامو بە لەزەت!

مەمىۋىن ۋەتى: زۇر باشە، ئىستاكە ئىۋە
دەتتەۋەۋە بىخۇن ھىچ قەسەپەكە نىيە،
بەلام دەپىت يەكەمجار ئىۋە بىزىمىر،
ئاخىر دەمەۋەۋە بزانن چەند دانە نەھەنگ
دەمخۇن، بىر زەمەت لىناۋ ۋە ۋەبارەكەدا
بەپىز بوۋەستىن، دواتر ھەرسى نەھەنگەكە
بە پانايى ۋە ۋەبارەكە بەپىز ۋەستەن،
مەمىۋىنەكە چۈۋە سەر نەھەنگى يەكەم
ھىچ پەلەي نەگىردو بە ئارامىيەۋە پىتى
دانا، ئەمە يەك نەھەنگ، دۋايى لەسەر
خۇ چۈۋە سەر نەھەنگى دۈۋەۋە ۋەتى،
ئىستاش ئەمە دەپىتە دۈۋە نەھەنگ، دۋايى
گەپىشتە سەپىشتى نەھەنگى سىيەم، دىسان
بەھىمىيەۋە پىتى ھەلگىرت تا لەسەر كەللى
نەھەنگەكە ۋەستەۋە پەنارامىيەۋە ۋەتى، دۈۋە
نەھەنگەم ژماردۈۋە ئەمەشيان نەھەنگى
دۋايى، ھەر كەۋەتى نەھەنگى سىيەم خىرا
بازى دايە كەنارى ۋە ۋەبارەكەۋە چۈن (با) گۈزەر
دەكەت ناۋا بەپەلە بۇ سەر دارىكى بەرزو
سەرگەش رۇپىشتو بۇ خۇي لىتى دانىشت ۋە
سەپىرى نەھەنگەكانى دەگىرد، نەھەنگەكان
كەۋەتتە دۋاي مەمىۋىنەكە، بەلام نەپان
تۈانى بەسەر دارە بەرزەكەدا سەرىكەۋەن
مەمىۋىنەكە بگىرن، لە ئەنجامدا نەھەنگەكان
گەللىك پەستو قەلس بوۋەن ناچار بەرەۋە
ۋە ۋەبارەكە گەپىشتە، مەمىۋىنەكەش دۋاي
ماۋەپەك سەپىرىكى ۋە ۋەبارەكەۋە ئەمەلاۋى
خۇي كىردو لە دارەكە ھاتە خۋارۋەۋە بۇ
مالەكەي گەپىشتەۋە لىتى خەۋەت....

سەرچاۋە/ چىرۋىكىكى مىللى قىلىپىنى

ھەللىزادىلى:

پىشتىۋان ۋە بىدۋەھمان

بەشى سىيەم و كۇتايى

22 ياساى جىگىر لە بازارسازىدا

* بۇ زانىنى ئەم بىرۈكەيە (بىنەما تاكرەودە) لەسەر بەرۈمبەرى بازارسازى پىۋىستە كە بزانىت جى باش ھەيە (لە مەيدانى جەنگدا) كە بازاركەيە.

ئەگەر پىگلامىكت لە گۇفارو رۇزنامە بىلۈكرەودە، كىرپاش بىنى نايا دووچار بەرھەمكەت دىكرىت؟ سەرگەوتنى ھەلمەتكەنى بى بازارخستنىش بىۋانە دىكرىت بە كارىگەريەكە لە سەر فرۇشتىن نەمەك بە ماۋى دوورودىزى كە تىپايدە، باشتىن دىرەنجامىش كە دەستەبەرى دىكات باشتىن بىرۈكەيە (يەكۇ جىا بىت)، كە ئەمەش پىۋىستى بە ھەموو پالېشتىكە.

* لە جەنگى بازارسازىدا براۋە نىت بە دووبارە كىرنەۋەدە لەۋى پىشۋوتىر ھەتتوۋەد كىرۋوتە، بەلكو پىۋىستە لە سەرت كە بەردەوام لە نوپىۋونەۋەد گۇرانو جىكارىدا بىت.

۱۷- ياساى لە ناكاۋى: (ئەگەر تۇ نەمبۋىت كە پلانى رىكابىرانت دانا، ناتوانىت پىشېبىنى بىكەيت بە داھاتوۋ):

* پلانى دوورودىزى گشتىگر ناپىتو سوۋدى نىيە، چونكە دىمىت پلانى بازارسازىيەكەت نەرمو نىانو شاپستەى گۇران بىت بە خىرايىو بە نەرمى.

* ھەرمەس ھىنان لە پىشېبىنى بە كاردانەۋەكەنى رىكابىرانت لە گىرنگىرنى

دىرەنجامەكەى پۈزەتيف دىمىت، پىۋىستە كەسانى جىگىكە مەمانە بىرپار بىدن لە سەر ئەۋى كە تۇ ھەلمەكەت ھەيەد دانت پىدانەۋە.

لە لاپەكسى تر، ئەگەر ئەم ياساىت ھەرامشۇش كىرد، دىمەۋىتە زىر پى نەزىنى خىۋت، چونكە كىرپارە زىرەكەكان جەندى بىيانەۋىت جىگە لەمەو زۇرى درۈكانىش وات لىدەكات كە باۋىرپان پىكەيەت، لە دوايىدا زىرەمەندىۋىت، زىاد رەۋى كىردن لە ھەر بىشكى ھەموۋىت لى تىك دىمەت، بۇيە ئەۋەد بىخە بازار كە دىفرۋىشەت، بەلام بە دانايىو زىرەكىو زىادەۋىنى نەكرىن تىپايدە.

۱۶- ياساى تاكرەۋى: (لە ھەر ھەلۋىستىك تەنھا يەك ھەنگاۋ ھەيە كە دىرەنجامى ھەست بىكرات بۇ بىگىرپتەۋە):

* تاكە شت لە بازارسازىدا بىرپىيە لە تاكرەۋى كە لىدانىكى بىھىزە، لە بىرى كۈشە زۆرەكانو لاۋازو نادىارو كارىگەر كەمەكان.

* ھەمىشە ۋادىيەت كە خالىكى لاۋاز ھەيە لە لى بەرامبەرەكەت، ھەر ئەم خالەيە كە دىمىت تىشكى بىخىرپتە سەر بۇ رىكابىرى كىردن.

* ئەۋەدى كە لە بازارسازىدا سوۋدى ھەيە ھەر خۇبەت، ئەۋەدى كە لە جەنگىشدا سوۋدى ھەيە ھەموو شتىكى پىشېبىنى نەكرەۋە.

لە زىنجىرەى بەكەۋەدە دوۋەمى ئەم بابەتەدا، نامازەمان كىرد بە ۱۴ ياساۋ لەم زىنجىرەيەشدا ھەول دىمەن كە ھەشت ياساۋى تر بىخەيەنە بىرەدەم خۇيەرى بىرپارى نازىز كە بىرپىن لە ياساى (پاشكاۋى تاكرەۋى، لە ناكاۋى، سەرگەوتنى، پىرپاگەندەۋ ناپىنگى، ھەرمەس ھىنان، خىرايى، سەرچاۋەكان) بىھەرموۋن:

۱۵- ياساى پاشكاۋى: (ھەتا دان بىنى بە كارە نىگەتيفەكانتەدا، كاردانەۋەكەى پۈزەتيف دىمىت):

* بەكەك لە كارىگەرترىن شىۋازەكانى چوۋنە نىۋەزى كىرپار لە سەرەتادا بىرپىيە لە دان نان بە كارە نىگەتيفەكەت، لە دوايىدا گۇرپىنى لە نىگەتيفەۋەد بۇ پۈزەتيف.

* ھەر راسپىيەكى نىگەتيفەكە كە دان پىادەنرپت خەلك ۋەكو راسپىيەك قىۋلى دىمەن.

* پىۋىستە كە ئەم ياساۋە زۇر بە كارزانو لىھاتوۋى بە كار بىھىرپت.

ئەم ياساۋەش بە (كابوس) بازارسازەكان دادەنرپت، كەۋاتە زىرى مەنتىقى ناگادارت دىكەنەۋەد بەۋەدى كە پىيامى بازارسازىيەكەت پىۋىستە ھەموۋى پۈزەتيف بىت، جا چۇن دان بە ھەلمەكەدە دىمىن كە تىلى كەۋتوۋىت، بەلام ئەم ياساۋە دىنىيات دىكاتەۋەد كە ئەگەر رىكەيەكەت گىرتە بىر بە پاشكاۋى

جالاکییه‌کانی پېش‌ویداو ده‌چېته ځواناځی پوځانه‌وه.

له‌نجامه‌کالی بېبازاری:

کاتې که بېبازاری توشی ولاتیک له ولاتیکان دمېت زیانیکې گه‌وره ده‌گه‌په‌نیت به‌پژمه‌کی گه‌وره له دانېشتوان که همرمانېرو کریکاره‌کانیان له‌دست دده‌ن، نه‌مېش ده‌پېته هوی بلا‌وېوونه‌وی بېکاری له‌گه‌ل هه‌ژاری و ناوېمېدی، ژماره‌مېکی زوړېشيان ناچار ده‌کات په‌ناپېنه بهر دامه‌زراوه خیرخوازیه‌کان بې پېدانی یارمېتی له‌بره‌وه‌وی که ناتوان پېداوېستییه‌کانی خویان دابین بکېن، ژماره‌مېکی ترېشيان توانایان نابیت کرېی خانووه‌کانیان بدن، بهم هوی‌شه‌وه خانووه‌کانیان له‌دست‌دده‌ن، هه‌روما بېبازاری ده‌پېته هوی کهم بېوونه‌وی پېژدی هواسه‌رگری، که‌مېوونه‌وی پېژدی له دایکېووان، که گمنجان ناتوان پېرؤسه‌ی هواسه‌رگری نه‌نجام بدن به هوی نه‌توانېنایان به‌تیچوونی هواسه‌رگری، له‌وانه‌مېه زیادېوونو به‌رده‌وامی بېبازاری بېپته هوی گۆرېنی زوړیک له به‌هاو مۆراله باوه کۆمه‌لایه‌تییه‌کان.

کاتیک که‌حکومت چاره‌سهری بېبازاری پکات ده‌پېته هوی دروستېونی ناکوکیو پشېوی سیاسې، بهم هوی‌شه‌وه هاوالاتیان نه‌و باومړه‌یان لا دروست ده‌پیت که‌حکومت ناتوانېت ژبانیکې کامه‌رانیان بې دابین بکات، هه‌روما حکومت ناتوانېت به‌نمرکه‌کانی خوی هه‌لېت، هه‌رحنده بېبازاری نه‌نجامی نیگه‌تیفی له‌سهر زوړیه‌ی نه‌ندامانی کۆمه‌ل ده‌پیت، به‌لام نه‌م نه‌نجامه نیگه‌تیفی نابیت له‌سهر ده‌ولمه‌ندمکانو نه‌و که‌سانه‌ی که کاری هوکو‌مییان هه‌یه، چونکه به هوی نه‌وه‌ی که بېبازاری ده‌پیت هوی دایه‌زینی نرخ شتوممه‌که‌کان نه‌مېش وایان لېده‌کات بېنه خاوه‌نی نسولی دارایی، وک کارگه‌کان خانوبه‌ره‌کان به نرخیکې که‌متر له نرخې راسته‌قینه‌ی خوی، هه‌روما نه‌و که‌سانه‌ی که کاری هوکو‌مییان هه‌یه به هه‌مان شتوه سودمه‌ند ده‌ن.

خوپارستن له بېبازاری:

زوړیه‌ی نابووری ناسان پېیان وایه که‌حکومت ده‌توانیت ری له بېبازاری بگریت نه‌وېش به‌گریته‌بهری کۆمه‌لېک بریاری دیارېکراو که توانای تاکه‌کانی کۆمه‌ل بې خه‌رجی مسؤگهر ده‌کات، له‌وانه‌ش ده‌رمالې بیمه‌ی کۆمه‌لایه‌تیو کۆمه‌لېک بیکاری، هه‌روما نه‌و نابووری ناسان پېیان وایه که توانای نه‌وان بې پېشېنی نه‌و ناراسته نابووریانه‌ی که ولاتان له‌سهری دمرؤن وا له حکومت‌ه‌کان ده‌کات که‌نه‌و بریارانه بگریته‌بهر که‌زمانی نه‌وه ده‌کات که بېبازاری پوونه‌دات.

و. دانا فوناد همه‌صالح

بېبازاری

هه‌رمانيه‌ره‌کانیان لایبرېن له‌سهر کاره‌کانیان، نه‌م هه‌نگاه‌وی خاوه‌ن کارگه‌کان نه‌نجامیکې ناخوشی لېده‌که‌وېته‌وه، که نه‌وېش زیادېوونی پېژدی بیکاریه‌ی که نه‌مېش ناشرکایه ده‌پیت هوی دایه‌زینی زیاتری توانای کرېن له لایه‌ن به‌کاربه‌روه.

نه‌م نه‌نجامه نه‌ریانه‌ی بېبازاریش به‌رده‌وام ده‌پیت به شتوممه‌کی زوړ خرابتر له پېشوتري تا ده‌کاته نه‌و پادېه‌ی ناوېوگرده‌وه‌ی هاوکی‌شه‌که‌و گه‌رانده‌وه‌ی جالاکي نابووری بې بوژانده‌وه‌ی پېشوی.

هه‌کاره‌کالی بېبازاری:

هه‌ندېک له‌نابووری ناسان پېیان وایه ډاکتېره ده‌رونیه‌کالی وک (گه‌شېینیو پمېشېنی) رۆلېکي کارگه‌ری هه‌یه که‌وا له تاکه‌کان بکات بریارېدن خه‌رجیه‌کانیان زیاد بکېن یاخود پاشه‌که‌وت بکېن، هه‌روما بېردوژی نابووری تر هه‌یه که هۆکاری بېبازاری ده‌گه‌پېنېته‌وه بې گۆران له نا‌کاو له پېکاته‌ی دانېشتواندا به هوی زیادېوونی ریژدی له دایکېووان یاخود کۆچکرده‌وه، کاتیک که‌ژماره‌ی په‌ناپېران بې ولاتیک یان پېژدی له دایکېووان زیاد ده‌کات بهم هوی‌وه تی‌کرای خه‌رجی زیاد ده‌کات، هه‌روما به‌پېچه‌وانه‌شه‌وه هه‌ندېک بېردوژی نابووری تر هه‌یه که رازیوون له لایه‌ن به‌کاربه‌رانه‌وه بې به‌ره‌مېکی دیارېکراو وک ته‌له‌مزیوونو ئوټومبیلو سه‌لاجه که ده‌پیت هۆکاریک بې بېبازاری.

هه‌روما هه‌ندېک بېردوژی تر پېی وایه به‌یووندی هه‌یه له نیوان بېبازاریو خولی نابووری که له ماوه‌ی بوژانده‌وه‌ی نابووریدا گۆرانیکې گه‌وره پووده‌دات له بواری بېشه‌سازیدا، کاتیکېش نه‌م گۆرانکاریه ده‌کاته ترؤپک ده‌ست‌ده‌کات به‌گه‌رانده‌وه، وېه‌ره‌نیان که‌م ده‌پیت‌هه بې نسولی بېشه‌سازي هه‌ریویه جالاکیه‌کانی که‌م ده‌پیت‌هه له جاو تی‌کرای

پېناسه‌ی بېبازاری:

زاراوه‌مېکه له نابووری گشتیدا به‌کاردېت، به‌هه‌موو نه‌و پوځانه‌وه به‌رحاوو فراوانه ده‌وتريت که پووده‌دات له‌جالاکي نابووریدا، بې زیاتر له چه‌ند مانگیک به‌رده‌وام ده‌پیت، به تابېه‌تی بهم ماوانه ده‌گوتريت که به‌ره‌مې ناوخو به‌ره‌مې گشتی تیاپیدا دایه‌پیت، که به لایمېنی که‌مه‌وه بې ماوه‌ی شه‌ش مانگ به‌رده‌وام ده‌پیت، نه‌مېش په‌کېکه له ځوانه‌کانی خولی نابووری که زوړیه‌ی کات بیکاری زیاد ده‌پیتو نرخ وېه‌ر هینانو قازانجی کۆمیانیاکان دایه‌پیت.

بېبازاری ده‌پیت هوی دایه‌زینو که‌مېوونه‌وی به‌ره‌مو نرخو کارو داها، له ماوه‌ی بېبازاریدا جوله‌ی نه‌ختینه‌ی زوړیک له‌کۆمیانیاکانو دامه‌زراوه جۆراوجۆره‌کان مایه پوچ ده‌ن، له‌گه‌ل نه‌مېشدا ژماره‌مېکی زوړ له‌کرېکارانو هه‌رمانيه‌ران کاره‌کانیان له‌دست دده‌ن.

قۇناغه‌کالی بېبازاری:

په‌که‌م ځواناځی بېبازاری ده‌ست پېده‌کات به دایه‌زینی فروشتن له لایه‌ن ژماره‌مېکی زوړ له کۆگا بازرگانییه‌کان، یان نه‌و بازرگانانه‌ی که په‌کۆمه‌ل که‌لوپه‌لکانیان ده‌فرؤشن، نه‌مېش به هوی که‌مېوونه‌وی توانای کرېنی به‌کاربه‌ران.

کاتیک که فروشتن دایه‌پیت له لایه‌ن کۆگا بازرگانییه‌کانه‌وه، نه‌مېش واده‌کات خواست له‌سهر کارگه‌کان دایه‌پیتو کارگه‌کان ناچار ده‌ن به که‌مکرده‌وه‌ی به‌ره‌مه‌کانیان، نه‌مېش ده‌پیت هوی نزم بېوونه‌وی خیرایی وېه‌ره‌نیان له‌دروستکردندا، له هه‌مانکاتیشدا دامه‌زراوه بېشه‌سازیه‌کان توانای خویان له ده‌ست‌دده‌ن بې پېدانی موچه‌ی کرېکارو هه‌رمانيه‌ره‌کانیان به هوی که‌مېوونه‌وی خواست له‌سهر به‌ره‌مه‌کانیانو دایه‌زینی نرخ که ناچاریان ده‌کات ژماره‌مېکی زوړ له کرېکارو

خوتان ئامادە بىكەن

بوون كاردەكاته سەر جالاکى تۆۋ وزدو توانات لاواز دەكات.

* بەرنامە دابىنى بۇ پېداچوونەۋەى وانەكانتو سەرمتا لەو وانانەۋە دەست پېيكە كە بە لاتەۋە قورسەن.

* وا دابىنى ئەم ماۋمىيە لە حالەتى وريايى بالاداپت، دەپىت لەگەل خۇتدا كارگېرپانە مامەلە بىكەيتو نەھىلى كارو بەرنامەكانت بە فېرۇ بچەن.

* ھەموو رۇۋەكانى تافىكردنەۋە جەند رۇۋىكە ھىچ نابىت ئەگەر ھەندىك خۇت ماندوو بىكەيتو ئارەزوۋەكانت ھەلېگىرىت بۇ دۋاى تافىكردنەۋە.

با بەشپۈمىيەكى پۈزمتىف تەماشى تافىكردنەۋەكان بىكەينو بە شادمانى گەشپىنىيەۋە بەرەۋپىرى بچىن رۇۋانى تافىكردنەۋە ۋەكو رۇۋانىكى خۇش تەماشىا بىكەينو تيايدا ناپىندەى خۇمان بېيىن.

با لە ئىستائە نامادە باشى بىكەين بۇ ئەو رۇۋانە، لە روۋى شوپن و پىۋستىيەكانەۋە، ۋېراى ئەو خواردن و خواردنەۋەۋە جالاكانەى كە وزمو توانامان پىچ دەبەخشن.

لە سەروۋى ھەموو ئەمانەشەۋە پىشت بېبەستىن بە بەرۋەردگارو داۋاى يارمەتىو سەرگەۋەتى لى بىكەين. زۆرىش گىرنگە لەم قۇناغەدا بە ۋەمىيەكى بەرزو دەرونىكى ھىمىنەۋە بەيانىان بەرۋە ھۆلەكانى تافىكردنەۋە ھەنگاۋ بىيىن.

لەگەل ھىۋاى سەرگەۋەتىن بۇ ھەموو لاپەك.

خۇشەۋىستانم: تافىكردنەۋەكان نىزىكنو دۋاى جەند رۇۋىك خەلەۋ خەرمانى سالىك ھەۋلۇ كۆشش و ماندوۋىۋوونمان كۆدەكەينەۋە، بە ھىۋاى دەستكەۋەتى ئەنجامى باش دەرگاى تافىكردنەۋەكانمان بە روۋدا ۋالا دەكرىت.

پىۋىستە ئىمەش مەردانە خۇمان نامادە بىكەينو زىاتەر لە رۇۋانى پىشوو خۇمان ماندوو بىكەين، تا بتوانىن بە دلخۇشپىيەۋە مالۋاى لەم سالى خۇتندىن بىكەينو ھەست بە ئاسوۋدەيىۋ دىلپايى بىكەين.

سەرمتا پىۋىستە زۆر بە گەشپىنىيەۋە بروانىنە ئەم ۋەرمزو ترسو لەرزى تافىكردنەۋەكان نابىت بمان ترسنىتو ۋەرمان پىروخىنىت، بەلگو بە ھىۋاى سەرگەۋەتىن بە دەستەئىنانى نەمرى بەرمزوۋە خۇمان نامادە بىكەين.

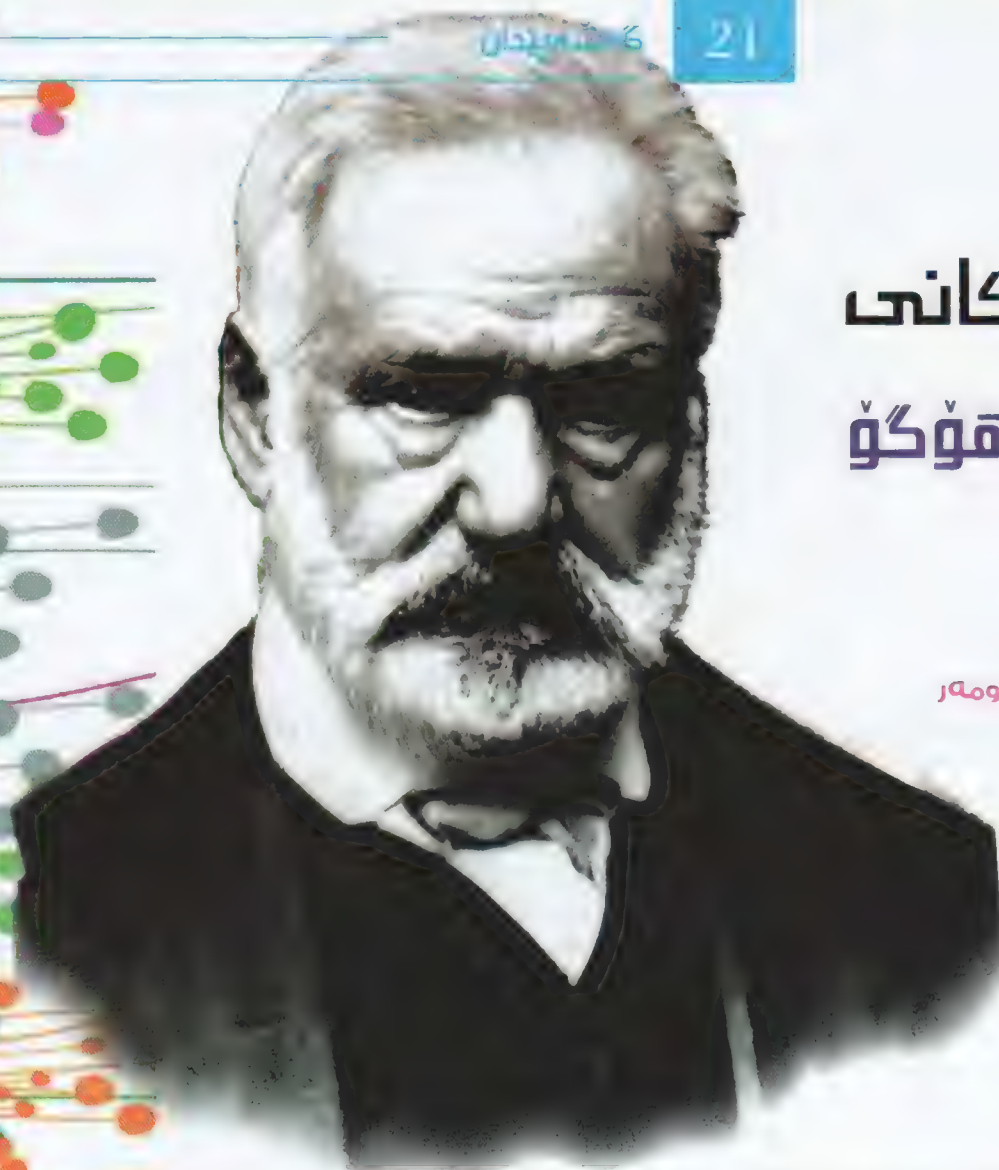
* كەۋاتە سەرمتا خۇت لەسەر گەشپىنىۋ سەرگەۋەتىن بەرنامەرىز بىكەۋ بە شپۈمىيەكى لە بار بېرەكەردەۋە لە ئەنجامەكان.

* بەرنامەرىزى بۇ كاتەكانت بىكەۋ بۇ پېداچوونەۋەى وانەكان كاتو بەرنامە ديارى بىكە.

* ئەم جەند رۇۋە بۇ تۆۋ گىرنگىن، ۋىبابە دزەكانى كات كاتەكانت ئەمدىن.

كاتەكانى دانىشتن و ميواندارى تا بۇت دەكرىت كەم بىكەردەۋە كاتەكانت بە فېرۇ مەدە.

* با بەرنامەكانت زۆر قورس نەينو كاتى پىشودان و ھەۋانەۋەش ديارى بىكە، چونكە زۆر ماندوو

ئارمىزىۋەكانى قىكتۇر ھۆگۈ

ۋ: سەروەر غومەر

ئارامگرېيەكەت، بۇ ئەۋانسى دى بېيتە ئومونە.
ئومىددارم ئەگەر لاۋىت زۇر بە پەلە گەۋرە نەبىت.
ئەگەر گەۋرەشەيت، بە زۇر خۇت بە لاۋ پېشان نەدەيتو
ئەگەر پېرى، خۇت نەدەي بە دەستى ئاۋمىدبېيەۋە.
چۈنكە ھەر تەمەنىك خۇشىۋ ناخۇشى خۇى ھەيەۋ
پىۋىستە لىگەرپىن بە ژيانماندا تىپەرئ. ھىۋادارم
نەۋاشى سەگىك بىكەي، دان بە بالئەدەك بەدەيتو
گۈل ئە دەنگى كەنارىيەك بىگى كاتىك لە بەرمەيەيەندە
دەخۇنىن. چۈنكە لەم رېگايەۋە ھەست بە جۋانى
دەكەيت، بەيى بەرامبەر. ھىۋادارم تۆۋىكىش بە خاكدا
بوۋىتىنى، ھەرچەندە ورد بېت... لەگەل سەۋىۋوۋىنىدا
ھاپرئ بېت تا تىپىگەيت چەندە ژىان، لە درەختىكىدا
ھەيە... سەرمەي ئەمانەش، ھىۋاخۋازم پارت ھەبىت
لەبەرئەۋەي بۇ كارەكانت پىۋىست پىيەتو بۇ ئەۋەي
سالى جارىك پارەكانت لە بەردەمى خۇتدا دابىنىيتو
بلىي: «ئەم پارانە ھى مەن» تەنھا لەبەرئەۋەي
پروۋنى بىكەيتەۋە كامتان گەۋرەي ئەۋەي دىكەتەنە! لە
كۆتايىشدا، ئەگەر پىۋى ھىۋادارم ژنىكى باشت ھەبىتو
ئەگەر ژنىت، ھاسەرىكى باشت ھەبىت. ئەگەر سەيىنى
ماندوۋ بوۋىت، پان دوۋسەي شادمان، دىسان ھەر باس
لە غەشق بىكەيت، تا سەرلەنۋى دەستىپىكەيتەۋە.
سەرجاۋە سايىتى: ئاريا بوۋك.

بەرلە ھەموو شىتەك ئارمىزۋى ئەۋەت بۇ دەخۋازم
كەسىكى كۆمەلەپەتى بى ۋ ھەز بە تىكەلەۋى دەۋرۋەرت
بىكەيت، دەۋرۋەرتىش ھەز بە تىكەلەۋىت بىكەن. ئەگەر
ۋانىيە، تەنىيەيت كورت بېت، لە دۋى تەنىيەيت رەقت لە
كەس نەبىت... ئارمىزۋەندەم كە شتى ۋا ۋو نەدەت... بەلام
ئەگەر ۋوۋىدا، بزانىت چۈن دەۋر لە ئاۋمىدى بۇيت...
ھەروەھا ئارمىزۋى ئەۋەت بۇ دەخۋازم چەند ھاپرئەكەت
ھەيى، لەۋانە ھاپرئ خراپو ناپايەدار. ھەندىكىش
ناپىق ھەندىك خۇشەۋىست، تا لانىكەم بەيى دوۋىلىۋ
گومان يەكەك لە نىۋانىدا بېيتە جىگەي مەمانەت...
چۈنكە ژىان بەمچۆرىيە. ئارمىزۋەندەم كە دوۋمىنىشت
ھەيى، نەكەم نەزۇر، بە پى پىۋىست، تا ھەندىكەجار
بىرۋىۋەمەكانت بىخاتە ژىر پىرسيارەۋە. بەلكو يەكەك لەۋ
پىرسيارەنە لە جىگەي خۇيدا بېت، تا زۇر لە خۇت پازى
نەبىت... ھەروەھا ئارمىزۋەندەم كەسىكى بەسۋود بېت...
نەۋەك زۇر بى سوۋد، تا لە ساتە سەختەكانداۋ كاتىك
ئىدى ھىچ شىتەك بۇ نەۋەتەۋە، ھەر ئەم بەسۋود
بوۋنەت بەس بېت بۆنەۋەي لەسەر بى راتبىگىت.
ھەروەھا، ھىۋادارم ئارامگرېيى، لەگەل ئەۋ
كەسانەدا نا كەھەلەي بچوۋك دەكەن، چۈنكە ئەمە
كارىكى سادەيە، بەلكو لەگەل ئەۋ كەسانەدا كە ھەلەي
گەۋرە لە قەرمىۋو نەۋەتەۋە دەكەن بە بەكارھىنانى

ریگاگانی گهیشتن به سهرکهوتن

و له فارسییهوه:

مهروان مهزهر جامر

۱۵- بهرپرسيارپيه تي تهواوی ژيان، نهووی
که بۆتان دپته پيشهوه بگرته نهستو.
۱۶- ههميشه ببهخشنو ههراموش
بکهن، بهلام وهرگرنو له يادتان بپت.
۱۷- لهگهل کهسانی سهرکهوتوودا
پهيومندي دروست بکهن.
۱۸- نامانجی خۆتان له هزرتاندا
دوورمهخه نهوه، ههميشه با له پيش
چاوتان بپت.
۱۹- له واقعيدا بژين، ههموو رۆژيک له
بهر خاتري نهو رۆژه ژيان بپه نه سهر.
۲۰- له ههر کاريکدا تمنا بۆ نهو کاره
چالاکو همول نهنجام بدن.
۲۱- لهگهل مرؤفانيکدا دابنيشن که
خاوون بيرگردنه هوهو کهساپه تيپه کی
رؤحين.
۲۲- له چالاکو کاره کۆمه لايه تيپه کانددا
به شداری بکه.
۲۳- ههميشه بهدواي بهشيکی گهورمدا
بن، که ژيانتان دهگورپت.
۲۴- شه هاهمه تان هه بپت، ههر نهوه بن
که دمتانه وپت، تمنا لهم شيوودا دهتوانيت
سهرکهوتوو بپت.
۲۵- نارامی و بهردمهواميتان هه بپت،
پنجه مېهر (درودي خواي له سهر
بپت) دهفرمويپت: (خوداو من له گهل
کهساننيکداپه که لهبرامېهر کيشه کانددا
دهوستنو نارام دهگرن).
۲۶- سوپاسگوزار به، کاتيک سوپاس
دهکپت رۆحي جيهان له نيمه دا وزه
بهرز دهپيتهوه، نهو وزميه سهرکهوتنه کانی
ديکesh بهرهو لای نيمه کيش دمکات.
سهرچاوه/ نينتهرنييت/ سايتی مديریت
وتوسعه سازمان و منابع انسانی

۵- ههول و پشتيوانيتان هه بپت،
سهرجه می سهرکهوتنه کانو خولياکانو
خهونه کانی نيمه له ناو گروپيکی سهختی
همولدانداپه، ههرچه ننده زياتر ههول
بدمين سهرکهوتنی زياتریش به دمست
دهپنين.
۶- خۆراگر بن، نيمه ههميشه
حهز دهکپن به زووترين کات بگپنه
نامانجه کانمان له بهر نه مه شه له ژياندا
بي برپارين، جيگير نين.
۷- يارمه تي کهسانی ديکه بدن، له
راستيدا نيوه له کاتيکدا خوشبهختو
سهرکهوتوو دمپن که ههست بکهن که
به يارمه تي دانی کهسانی تر مرؤفيکی
گهوره به نرخن.
۸- هزر و زمینی خۆتان له دوژمنايه تي و
ترس ردها بکهن، وا ههست بکهن که هيچ
سنوريکتان نيپه.
۹- بير له باشتري شته کان بکه نه وه.
۱۰- وپنه ی نهو شته بکيشن که
دمتانه وپت له ژيانی دهرمو تاندا هه بپت.
۱۱- زهوقو خوشيتان هه بپت (فرانک
بتگر) نوسه ری کتيبی (چۆن له کرپنو
هرؤشتندا له ناکامپيه وه بگپنه ناکامی)
دهلپت: مرؤف دمتوانيت ههرکات بپه وپت
چاره نووسی خوی بگورپت، لهو کاته وه
دمست پي دمکات که برپار بدات له کاری
خويدا زهوقو خوشی به کاربپيني.
۱۲- له هزی خۆتاندا وپنه يه کی باشی
خۆتان بکيشن.
۱۳- له هلهو نامۆزگارپيه کانی رابردوو
په ند وهرگرنو به رهو پيشه وه بچن.
۱۴- متمانتهان به خۆتان هه بپت، نهو
کات خۆتانان خوش دهوپت.

مهرجی گهیشتن به سهرکهوتن
نهوويه که سهرمدا باومرمان بهوه هه بپت
که دمتوانين سهرېکه وين، باومرې دهروونی
زامنی سهرکهوتنی نيوه، لهو کاته وه که
نيوه توانای نهنجامدانی کاریکتان هه بپت،
کهواته شاپه نی نهووی بگپت به نامانج.
گهوره ترين مهسه له په که زۆريک
له نيمه گرفتاریی بووين، نهوويه که له
بوونماندا ناگری عشقو نارمزوو بليسه نادات،
هيچ شتيک ريگر نيپه له بهردم سهرکهوتنی
مرؤفيکی دامه زراوو خاوون ويستو نيراده،
نه گهر بتوانين باومرې پي بپنين ههموو
شتيک بۆتان ناسان دمپت باومرطان هه بپت
به خوا، نهک تمنا له رووخساردا، به لگو به
دلنپايپه وه له ناومرؤکدا، وهک رينمونیکاريکی
خۆتان باومرطان پي هه بپت.
ريگاگانی سهرکهوتن:
۱- بيرگردنه وهی پۆزمتيفو لهبارتان
هه بپت (دکتور نورمن بيل) دهلپت:
بيرگردنه وهی پۆزمتيفو لهبار هاوشپوهی
تيشکی خۆره له ناو زووريکی تاريکدا، که
ههميشه شوپنيک رۆشن دهکاته وه.
۲- باومرطان هه بپت ههميشه نهو شته
روودمات که نيوه له راستيدا باومرطان
پي هه، نهوه سهرکهوتنيکه، کهواته
دهپيت باومرانيکی سنوردار که ريگر
له بهردم سهرکهوتنی نيوه دبناسو له
ناويان بپه پت.
۳- ههموو رۆژيک چاومرې رووداويکی
خوش بکهن، نه گهر چاومرې روودانی
شتيک بن نهو شته روودمات.
۴- بيرگردنه وه کانتان کۆنترؤل بکهن،
سهرکهوتن له ريگای کۆنترؤلی تهواوی
بيرگردنه وه کانه وه به دمست دپت.

گۇڭقارنى بىر يار لە دىدى خويىنەرانىدا

بۇ مەقەلە مىڭگىنى

بەزىر مامۇستىن (ئەمەلدار كەزىدى)
بىر مەھسۇلى مىڭگەلىنى (مىردەمۇس)
لە شارى ھەقلىرى، لە ھەلامى ھەد
بىر سارىكى كۇمارى بىر ياردا:

بىر يار: بىستوومانە بەرپىزتان بە
بەردەوامى مانگانە گۇڭقارى بىر يار
دەخويىنەنە، ۋەك مامۇستىن زانايەكى
نايىنى، چى ۋاى كىردوۋە بايەخ بە
خويىنەنە ۋەى ئەم گۇڭقار بەدەن؟ سەرمەتاي
ناشاپوونتان بەم گۇڭقارە چۈن بوو؟

مامۇستىن نەوزاد: مەن لە ژمارە
پىنچەۋە ئاشناپەتتەم بە بايەتو بەھرە
جوانەكانى گۇڭقارى بىر يار بەيداكىردوۋە،
ۋا لەدۋاى تىپەپوۋنى دوو سال بەسەر
دەرجوۋنى يەكەم گۇڭقارى گەشەپىدانى
مىرۋى، دەبىنەم بىر يار بە بايەتو ۋىنەو
چىرۋىكە تەنەنەت پىنچەكانىشى گىتوگۇ
لەگەل ناخى مىرۋى دەكات. ھەموو چىنو
توۋىزىك خۇى لى بەھرمەنەندەمكات،
چۈنكە باس لە زۇر لە بۈرەكانى ژيان
دەكات.

بىر يار: بە بۇچوۋنى بەرپىزتان ئەم
گۇڭقارە دىتوانىت بە تىپەپوۋنى كات
گۇڭقارنى ئەرقىنى لە تاكى كۆمەلگەى كوردىدا
دروست بىكات؟

مامۇستىن نەوزاد: بىگومان دىنا ۋايە،
ھەر كەسنىك ھەلى خۇى بىخاتەگەر
بى ئومىد ناپىت، بە تايىبەت ئەگەر
ئەم ھەولە ھاوتەرىپ بىت لەگەل ناخو
دايۋەنەزىتى پەسەنى كۆمەلگە. بەل بىر يار
دەتوانىتو تۋانىۋىيەتى مىرۋەكان بە شتە
جوانەكان بىناسىنەتەۋەم فىرى ئەۋەى
بىكات ژيانى دونيا زۇر گرنگە دەبىت بە
چاۋى رۇشەنەۋە سەبىر بىكرىت. بەل بە
تىپەپوۋنى كات گۇڭقار لە ناخى تالو
كۆمەلگەدا دروست دەكات، بەلام دۋاى
كاتو نارامى زۇر، چۈنكە چەندەھا بىر يار
تر دراۋون بۇ دۋاكەۋتو سەرگەردانى.

بىر يار: بەرپىزتان پىتانۋايە كە دەبىت
خويىنەنەۋان بە گىشتى مامۇستىن
نايىنى بە تايىبەت، گرنگى بە خويىنەنەۋەى
ئەم جۇرە گۇڭقارە بەدەن؟ ئاۋا ئەۋەبوۋە
كە لە پىگەى بەرپىزتانەۋە كەسانى تر
بىر يارنى ناسى پىتو پى ئاشناپوۋىن؟

مامۇستىن نەوزاد: زۇر كەس لە پى
مەۋە سەرسام بوۋە بە بىر يار ھەۋلى
خويىنەنەۋە دەستخستى داۋە، چۈنكە
گۇڭقارىكە ھىزى كىشكرىنى زۇر،
خويىنەران بە گىشتى زانايىنى نايىنى بە
تايىبەتى زۇر ئاتاجى گۇڭقارىكى ۋەھان،
چۈنكە ئەۋە فىرمان دەكات چۈن لەگەل
ناخى مىرۋەكان بەدۋىن، فىرمان دەكات
چۈن لەناۋ شتە ناشىرىنەكان جوانى
بەدۋىنەۋە، ئەگەرچى ئەمىرۋ تەكەلۇژيا
بە شىۋەپەكى باش بەردەپىش چوۋە،
بەلام ناخى مىرۋى بە پىزەى ئەۋان گەشەى
نەكردوۋە، ھىشتا پەيۋەندى مىرۋەكان،
دىدكاى مىرۋەكان لە دۋاۋەن، بۇيە بىر يار
دەتوانىت خويىنەرانى خۇى ئازا بىكات كە
بىر يارى گۇڭقار بەردە باشتر بەدەن.

بىر يار: پەخەنە پىشنىارى بەرپىزتان بۇ
گۇڭقارى بىر يار جىيە؟

مامۇستىن نەوزاد: ھىچ شىكى مىرۋى
بى كەمۇكورى ناپىت، بۇيە جارجارە ۋا
ھەست دەكەم لە پىچەكى خۇى لايدات بە
زۇرپوۋنى چىرۋەكان ۋەكو گۇڭقارىكى
ئەدەبى دىتەپىش چاۋ، ھەروەھا ۋىنەكان
زۇر گەۋرەن. پىشنىاردەكەم كە زىاتر
گرنگى بە گەشەپىدانەكە بەدەن ژمارەى
لاپەرىكانىش زىاد بىكرىت، ئومىد دەكەم
ئەم گۇڭقارە لاپەنەكانى تىرى راگەپاندەن
بىكرىتەۋە، ۋەكو پادىۋو TV ۋە كۇرۇ
سىمىنار... لە كۇتايىدا نزاى خىرتان بۇ
دەكەم سوپاستان دەكەم.

بىر يار: لەگەل سوپاسى ئىمەش بۇ
پىدانى ئەم كاتو دەرفەتەى بەرپىزتان.

باۋەر
سەرچاۋەى
بەختەۋرىيە

باۋەر سەلىم قىشقىر - قەھىيە

دەگىرنەۋە بىۋەك لە خىزانەكەى
تۈرەپوۋ ۋتى: بەلەن بىت دەبىت بەد
بەخت بىكەم، خىزانەكەى بە ئارامىيەۋە
ۋتى: تۇ ۋەك چۈن ئاتوانىت بەختەۋەرم
بىكەيت، بە ھەمان شىۋە ئاشتۋانى بەد
بەخت بىكەيت!

بىۋەكە زۇر تۈرە بوو ۋتى: چۈن
ئاتوانەم؟ خىزانەكەى ھىچ خۇى تىك
نەداۋ بە ھىمىنى ۋتى: ئەگەر بەختەۋەرى
لە دەرمالەدا بىت دەتوانىت بىرپىت...
ئەگەر لە خىل زىرۇ زىودا بىت دەتوانىت
بىيەنەم بىكەيت... كەۋاتە بىۋىستە نەۋە
بىزانىت كە بەختەۋەرى مەن لە شىتىكىدايە،
كە لە زىر دەسلەۋى ھىچ كەسنىكدا ئىيە،
تەنەنەت تۇش!

ھاۋسەردەكەى بە سەرسۇرمانەۋە
پىرسى: ئەۋ شتە جىيە؟

خىزانەكەى دىسان زۇر بە ھىمىنى
لەسەرخۇيەۋە ۋەلامى داپەۋە ۋتى:
بەختەۋەرى مەن لە باۋەردىدايە، باۋەرىشەم
لە دىلدايە، دىلشەم تەنەلە زىر دەسلەۋى
بەروەردىگاردەيە!!!

سەرجاۋە كىتىپى (خۇتو كەسانى تر
بەختەۋەرى بىكە).

سەرجاۋە

2010 年 10 月

ھەنگ ئەحمەد رەسول

سەدان گۈلى تر دەگەرپت.
۷- ھەنگ دەرفەت ئەدەست نادات
گشت رۇژىكى بەھارو ھاوین بەوپەرى
گەشپىنىيەو لەشەنەكەى دەردەجىت،
دەزانى بەھار كە رۇى ناگەرپتەو، بۇيە
بەھاران دەركاى شانەكەيان فراوان دەكەن
بۇ ھاتووچۇ زىستانانىش لە ترسى سەرما
بچووكى دەكەنەو.

۸- چەند لە دەستى بىت خۇراك
كۆ دەكاتەو نەھىل لە خۇبايى بوونو
تەمەلى رىى لى بگرىت.
۹- ھەنگ بە دەم شىلە دەمژى بە
قاچەكانى ھەللە كۆ دەكاتەو بە بالەكانى
دەفرىت بە چاوەكانى رىگا دەمىنىت بە
جزووگەى بەرگى لە خۇى دەكات، واتا
بە گشت ئەندامىك كار دەكات.

۱۰- ھەنگ ھەمىشە سەرگەردەبەكەيان
ھەيە كە پىى دەلەن (شاژن)
دەپارەزىنو خۇراكى ئامادەكراوى پى
دەدەن، گەر ھاتوو توشى لە ناوچوون
ھات ئەوا سەرگەردەبەكەى نۆىو كارامە
دروست دەكەن ھەمان خۇشەوېستىيان
بۇ دەبىت.

۱۱- بەرھەمى مەندووېونى ھەنگ
ھەنگوېنە ئەو ھەنگوېنەى كەس لە
خواردنى تىر ناپىت با بەرھەمى ئىمەش
شىرىن بىت.

۱۲- ھەنگ ئەندازيارە لەرىكخستىنو
جوانكارى زۆر بە توانايە سەبرى شانەكانى
بەكە بە چ ئەندازەبەك رىكىخستوون.

پىوېست كۆ دەكەنەو.
۲- ھەموومان دەزانىن ھەنگ پىو
ئەدا، بەلام سەرەنجام خۇى دەمىت واتە
ھەرگىز زىانبەخشان لە ناودا نامىتى.
۴- بەردەوام پاسەوانىك يان دووان
بەرگى لە شانەكەيان دەكەن نەھىل
بىگانە بچىتە ناو شانەكەيانەو.
۵- راستە ھەنگ دوژمنى زۆر، بەلام گەر
نازارى نەدەمىت ھەرگىز نازارى كەس نادات.
۶- ھەنگ ھىوا بىراو و وەرەز ناپىت،
گەر لە گۈللىكدا شىلەى دەست نەكەوت

بىگومان ئەگەر لە ژيانى ھەنگ
وردىنەو دەبىنىن كە چۆن ھەموو كەسنىك
خۇشى دەوېت و سوودى لى وەردەگىت،
كەواتە با ھەموومان ھەلەدەمىن وەكو
ھەنگ ھەمىشە شىرىنى بىبەخشىن، با لە
ژيانى ھەنگ تى بگەين:
۱- ھەنگ تاكو دوا چركەى ژيان كار
دەكاتو ھەمان ھىزى گەنجى ھەبە ھەرگىز
نالەت مەندوو بووم سەرەپراى تەمەن كورتى.
۲- بەكۆمەل ژيان بەسەر دەبەن
بە يەكەو خۇراكى زىستانە زىاد لە

والەيەك بۇ ژيان

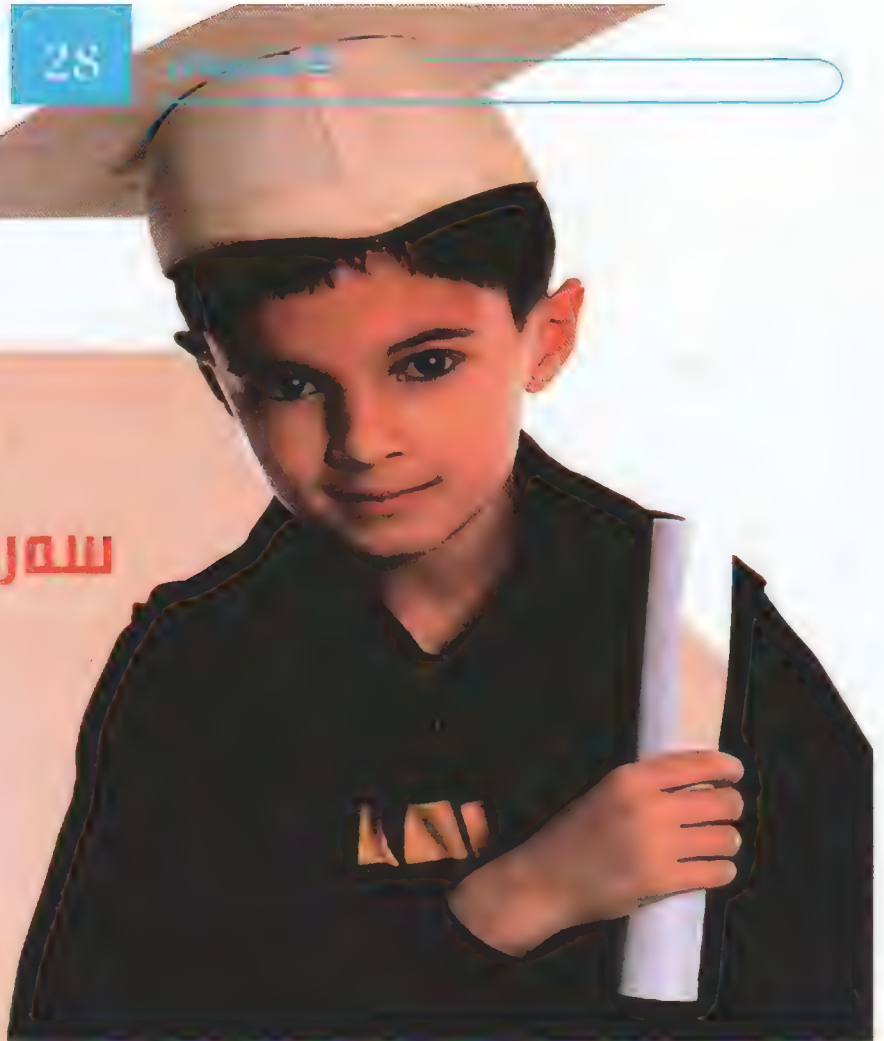

نيوہى تەمەن بە سەر دەبەين
بە دواى سەرۋەتو سەرگەوتنو ناوبانگدا،
نيوہەكەى تىرىشى بە شوپىن پزىشكدا!

ريڭاگانى

سەرکەوتن بۇ ژيان

شوان رابەر

۱۸- پەيوست بون بە کارمکانتو بە سەرکەوتن بېاريزه.

۱۹- کاريزمابهو سەرنجى خەلک راکيشه.

۲۰- کارى خۆتو خەلکانى تر بە کەمو بە زۆرمەزانە.

۲۱- خۆت بە خەلکى بەهيزو چالاک بەراوورد بکە، نەک بە خەلکى لەپرو لاواز.

۲۲- پشتکردنە ئەو گەسانەى دوو دلت دەکەن لە سەرکەوتن، هياو ئاواتەکانت دەمرين.

۲۳- هاوکارى خەلک بکەو هاوکارى لە خەلک وەربرگە.

۲۴- رېگە نەدان بە دزمکردنى سيخوران بۇ ناو کارو ريزمکانت.

۲۵- کۆل مەدە تا سەرکەوتن، بزانە هەموو گرفتک جارسەرو گليلى خۇى هەيه.

۲۶- ژيرکەوتنى بە هياو ئاوات سەرکەوتنە.

۲۷- پەند لە رابردووى خۆتو خەلک وەربرگە.

۲۸- لە ژيرکەوتن و نسکۆو کيشەکاندا بە جۆکدا مەيو هەستەوه.

۲۹- لە هەموو بواريکەوه هەميشە هەولى دروستکردنى خۆتو خەلک بەدو کەسپکى بەکەلک بە بۇ کۆمەل.

۳۰- بۆ هەموو کارووبارمکانى ژيانت نەخشەو بەرنامەى رېگاو کارنامەو ليکۆلینەموو هەلسەنگاندن و پرس و پراويزو سەرنج و تيبينى مۆتابەعوو موحاسەبەو سزاو پاداشتو کۆپو کۆبونەموو بە سەرکردنەموو... هتد، هەبیت.

بە پەرۆشەوه کارکردن بۇ سەرکەوتن.

۱- جەسوورىو بوپرى بەدى بينە، لاپراوانە کاربکە بە ديسپلينو رېککارى.

۷- خالە لاوازەکانت لەناو ببە، پەرە بە خالە بەهيزمکانت بەدە.

۸- هەميشە گەشبين بەو هيچ کات رمشبين مەبە.

۹- واقع بينو تازمگەرى.

۱۰- ويزدانى چاکو بەهيز لە دل و دەروونو لە کرداروگوفتارتدا دروست بکە.

۱۱- راي چاک هۆى سەرکەوتنە، راي خراپيش هۆى هەرسەينانە.

۱۲- هەميشە بير لەوه بکەرەوه کە بەختەومرو سەرکەوتوت دەکات، دوور بکەرەوه لەوى کە دوو دل و لاوازو توشى شکست دەکات.

۱۳- پراوبون بە بەرنامەو هۆکارمکانى کارکردن و دابین کردنيان.

۱۴- پاش بيریکەموو پلان داپرېژدو هەنگاو بينو رېگاو هۆکارمکانى کارو ژيانت باش بناسە.

۱۵- بە پى نەخشەى ديارىکراو کاربکەو هەنگاوبينو، هەلو کات بھۆژدەوه.

۱۶- بىرو بۆچوونەکانت راستەپراو تۆمار بکە.

۱۷- لە کاتى گونجاودا پشوو بەدە.

دەستپېک: لەبەرئەوهى لە هەموو کارووبارمکانى ژياندا خەلکى هەولى سەرکەوتن دەدەن، سەرکەوتن بە سروشت داخوازپەگى زۆر گرنگو پيويستو چارەنووسسازە، بە پيويستى دەزانم بۆبەردنەوهو سەرکەوتن لە کارمکانو ژيانماندا، هەندئ لەم رېگاو شيوازانە بخەينەپرو، بە مەبەستى سوود ليوەرگرتنو پراکتيزە کردنيان:

يەکەم/ پېناسەى سەرکەوتن: بریتىيە لە زالبوون بەسەر ژيانو کاروبارو گرهتو بەرامبەرەکاندا، بە دەست هينانى دەرمەنجاميکى باشى خوازراو.

دووەم/ گرنگى سەرکەوتن: بېگومان سەرکەوتن لە ژياندا شتيکى زۆر گرنگو پيويستو داواکراوه، بەرەمەمەگەشى زۆر شيرينه.

سێيەم/ رېگاگانى سەرکەوتن:

- ۱- نياز پاکو دلسۆزىو دەستپاکى لە کارکردندا.
- ۲- لە خواترسانو بەرستشو گوپراپەلى کردنى.
- ۳- پشت بە خوا بەستنو لەسەر پى خۆ وەستان.
- ۴- دلنابە هيج شتى بى پارمەتو کۆمەکى خودا نابو ناکرئ.
- ۵- پراوبون بەخودو بە سەرکەوتن،

كولان ھەمە ئەمىن

لە شىمانەم

" لە ھەر فرمىسكىك كە ھەلەم وەراند!

نازدارىو نەجەشتىنى نازارەكانى ژيان وەك گۈلى بەرسىتەريان لىكردبوو ھەر زوو چۆكى بۇ كەمترىن ناستەنگى ژيان داداو ھىچ سەرگەوتتىكى لەسەر شانۆى ژيان تۆمار نەكرد، ئىستا ئەو خۆزگە بە مەن دەخوازىت، ھەر بۆيە پەشىمانەم لە ھەر فرمىسكىك كە ھەلەم وەراند، گەردەمزانى ھەرچرەكەك لە نازارەكانى ژيان مامۇستايەكەو وانەى ژيانم فىردەمكات، بىگومان بۇ ھەرناسستەنگو نارەحەتىو كىشەيەك زەردەخەنەيەكەم دەكردە دىارى، چونكە لىدانەكانى ژيان وەك لىدانى دايكو باوك وايە، بۆيە لىمان دەمدەن تا فىترى ژيانمان بگەن...

نەمەشت بى نازىيان پىادەركەويتو لە پىناوياندا ژيام ئەو ناواتەى دايكىشم كە نەھاتەدى بەدى بەينەم، ئەويش ئەومبوو كە دەستەم كەردەو بە خويئندەن، ھىندە گورزى ناسۆرم لىدرايوو بە ويئەى پۇلا بەھىز بىووم، ھىچ شتىك چۆكى پىدا نەدەم، زۆر بە سەرگەوتوويى قۇناغەكانى خويئندەن تەواوكرە، لە بەرنەوى لە تەمەنى (۷) سالىيەو وەك گەورە مامەلەم دەكرد ئەو نەزمونەى خەلگەنى تر لە دواى گەورەبوونى مەدالەكانىيان بە دەستى دەھىنەن مەن پىش ئەوى بىمە دايك بە دەستەم ھىنايوو، بەلام ھەر ئەو كچەنازدارەى ھاوپىم كە ھەموو پۇژىك دەگريام بۆئەوى كە وەك ئەو نازىم

ئەو كاتەى ناسۆرىيەكانى ژيان پى بەجانتاكەى شانەم ناخۆشىو پى بە ھابى سەرسفرەكەم خەمو پى بە مەلەكەم ئەركو چەند ھىندەى بالالى خۆم بەرپەسارى بۆكردە دىارىو پىشكەشى كەرد، تەمەنەم (۷) سالان بوو، ھەر ئەو كاتە بە پەلە لەسەر پارىكردنى بوگەلەكانەم بانگيان كەردم لەو بەدواو نەجەمەو بە بۆيەى كەردن، خوشكوبىرا بچوكەكەم چىگەى بووگەكانىيان بۆگرتەمەو، پارى مەلەباجىنەكەشم بوو بە راستو چىشتى خىزانىكە نامادە دەكرد، لە باتى جانتاى قوتابخانەش ھەموو پۇژىك كۆلىك جەم دەبىرد بۆشتەن، بەلام ھەموو بەيانىيەك دەجەمە بەر دەركاو تا ئەسرىن لەسەر پوومەتەكانەم رىچكەى دەبەست چاومكانەم دەبىريە دىمەنى ئەوكچە دراوسىيەمان كە خۆزگەم پى دەخواست ئەو كاتانەى دايكى بەرپى دەكرد بۇ قوتابخانەو جانتاكەى دەكردە شانەو ماچىكى دەكردو تا لە كۆلەنەكە ديارنەدەما باى بايى بۆدەكرد، لە گەرمەى كارەكانىشەم دەجووم ماچىكى بوگەلەكانەو سەرىۆشەكەى دايكەم دەكرد كە لە ناكاو لەگەل يەكەم گريانى ھاتنە دونىاي خوشكەكەم بە ھاوارىكى پەلە نازار سەفەرى مەركى كەردو خوشكەكەمى بە دىارى بۆجىھنىشەم، ھەتا چىشتىكەم لىدەنا نىومەم دەرىشتو دەستەم دەسوتاو مشتى فرمىسكىشم ھەلدەمەراند، لەو پۇژە بەدواو مەن لە چىسى دايكەم مەلەم بەرپەمەبىرد، پاش دووسال باوكىشم ژنى ھىنايەو دەمەنىش جگە لە كۆلەن خەمى تر ھىچەم بۇ زىاد نەبوو! تا ئەو كاتەى تەمەنەم بوو بە (۱۷) سال مەن لەم ژيانە بىنازە بەردەوام بووم، بەلام نەم دەزانى كە مەن بوومەتە چىيەك لە خۆپاگرىو تواناى پووپەروويوونەو دەو راوستانەم بەرامبەر ھەموو كىشەكانەم ھەيە، بىرپارمەدا چۆن ئەمانەتەكەى دايەگيانەم پاراستو بوومە دايك بۆخوشكو براپچوكەكەم

سەيلا

(نەزەر) 23 رەنەتەم 2008

سەرچاوه‌ی مێروێک

بهرچاو دمکه ویت بریتین له:

۱- دیاریکردنی ئەم سالاڤە بە گۆتایی
 رۆژانی زارۆکی دێتە ئەزمار: یاسای ھەندئ
 لە کۆمەلگاکان گۆتایی ئەم رۆژانە بە دەسڵ
 دەخەملێن، ھەمنێک درۆژی دیکەنەو بە
 ھەژدە ساڵ، بڕیکی تریش نیومندی ئەو
 دوو میژوویمان بەلاوہ پەسەندە، تێرمان
 لەسەر ئەم میژووانە بە شیوەیەکی گشتی
 پەییوستە بە گۆزانی کۆمەلایەتییەو،
 دیارترینی ئەم لایەنش بەروو پیشجویی
 ئابوری دیاردە کۆمەلایەتیەکان، بە
 ھەلگشانێ ئەم دوولایەنە دەستنیشان
 کردنی رۆژانی ئەم قوتاغە کەم دەبیستەو،
 پاشان رێگەدان بە کارکردن تاقەتی شول
 کردن و بەرھەم ھێنان دەرەکەوێت لە
 گۆتایی ئەم میژوودا.

۲- دستنیشان گردنی نهوانه‌ی

واتای سهرچاوی مرویی: له لایهك

په یو دښته به دانیشتوان، له لایه کی
دی په یو دښته به نابوریو کاروبه رهم
هینانه وه. لیرمدا سهرچاوهی مرویی
نهو که سانهن هونای مندالیان ته او
کردووو که هشتوون به هونای پیری،
واته سهرچاوهی مرویی بریتیه: توانای
کارگردن، نهو هیزی توانای کارگردن و
بهرهم هینای همه، (بهرهمی شمهلو
خزمه تگوزاری) بهم شیویه هیزی کار
دوو تایبه تمهندی تیدایه: تمهن، توانای
کارگردن، که واته سهرچاوهی مرویی
نهو تاکانهن توانای کارگردن یان همه و
هونای مندالیان ته او کردووو له
روژانی پیریدان یان بهر یون بهر نهو
وژگار.

لەم ناساندنەوه چەند ناروونییه‌گمان

سهرچاوهی مړوۍ په کیسه له

سەرچاوەگانی بەردەست حکومەتانو
دەوڵەتان، وەک هەرسەرچاوەیەکێ تر،
نموونەی سەرچاوە سروشتییەکان (نەوت،
گاززاگان، سەرچاوە ئاوییەکان)، بەلام
نەمەیان لەوانی تر لە پیشتر، چونکە
بێ سەرچاوەی مرقی مەحاله بتوانرێت
سود لە سەرچاوەگانی دی وەرگیری،
(دیاره پاش پۆلین کردو راهیانان
بەشیوەکی پتویستو دروست)، بەشیوەک
هەندئ ولاتان سەرچاوەی سروشتی
نەوتیان نییه، بەلام بە هۆی کۆمەلێک
سەرکردهی لێهاتوو و دەرگای چالاک و
تۆکمەوه توانیویانە ئابورییەکی پتەو
بنیات بنین و خوشگوزمرانی بۆ دانیشوان
دەستەبەر بکەن، تایلاندو یابان، نموونە
نەمو ولاتانەن.

دەرنەنجامى جەندىن گۇرئانكارىن لە بوارەكانى: ئابورى، رامبارى، كۆمەلەپەتى، ھەر يەككىيان كاريگەرى بەسەر كۆمەلگا پاشان بەرپۆمبەرنەمە ھەبۇو.

۱- وەلامدانەوۋى كىشەكانى پىشەسازى و شارستانىيەت سەرمەتاي دەرگەوتنى دامەزاندنى تاك بەشپۆمبەكى دروست نەر لە شەرى يەكەمى گىتى لە كاتى گەشە ئابورى پشەسازىدا لە ويلايەتەيەكگرتەمەكان دەرگەوت، كاتىك ھەندىك لە خاوەن كارەكان ھەستىيان بە گرانى كىشە دەروونى كۆمەلەپەتتەيەكانى كارگەرمان كرىبوو، كە دەرنەنجامى شۇرشى پىشەسازى بوون وەك: لاوازىونى پەيۋەندى كۆمەلەپەتتەيەك مەرىۋى نىۋان كرىكاران، بىلابوونەوۋى جۇرەھا نەخۇشى دەروونى وەك: بىزارى، بىتاقەتتى... ھتە.

سەرمەتاي دەرپەتى سەرمەشتىياران و گەمى كرى رۇزانەيان، ئەم ھۆكارانە وىزدانى ھەندىك لە خاوەن كارەكانى جىۋان بە مەبەستى گەمەردنەوۋى ئەم بارە ناھەمۋارە ھەستان بە ھەندى چاۋدېرى باۋكانە وەك: پىدانى قەرز بە كرىكاران لە كاتى پىۋىستىدا، كرىنەوۋى خولى فېربوون بە مەبەستى بەرزكرنەوۋى تۋانايى بەرھەمەپىنان و خۇشەوۋىستى كار لە لاى كارگەرمان. ھەندىكان لەو زىاتر رۇشتىن ئەۋەش بە دانانى چاۋدېرى كۆمەلەپەتى لە كارگەكاندا. ۲- داھىنان لە بوارى ياسا حكومىيەكاندا: حكومەتى ئەمريكا سالى ۱۹۱۰ لە بوارى تاكدا گەشە بە چەند ياسايەك دا لەو بوارەدا، وەك رىكخستى كاتىمىرەكانى كارگەردن، موچەى رۇزانە، بارودۇخى كارگەردن، ھەروەھا قەرمىۋىكرنەوۋى بىرىن و ئىش لە ماۋى كارگەردندا، سەرمەتاي داھىنانى بىمەى كۆمەلەپەتى.

۳- سەندىكا كرىكارىيەكان: لە ئەنجامى شۇرشى پىشەسازىدا بە مەبەستى قازانچ جەندىن فابرىقە دامەزىندىران كەبۇنە ھۆى كۆبۇنەوۋى ژمارەيەكى زۇرى كرىكاران لە جىگا دىارىكرەۋەكاندا (كارخانەكان).

كارگەرمان بەو شىۋەيە خۇيان بىنى ئەم باۋمەريان لا چەسپا ھەست بەھىزو تۋانايى خۇيان بىكەن، لە كۆتايىدا ھەستان بەدروستكردى سەندىكا بە مەبەستى داۋاكرىدە بەدەستەپىنانى ماھەكانىيان، وەك: لىكۆلنەوۋى داۋاكارىيەكانىيان، چارەسەركردى كىشەكان، رىكخستى كاتەكانى كارو ماۋى پشودان... ھتە، سەرمەتاي خاوەن كارگەكان دۇ بەم داۋاكارىيانە

چالاكى كۆمەلەپەتى و ئابورىدا لەم پۇلدىن كرىنەوۋە دىگەپنە ئەم ئەنجامى پىۋىستە سەرجاۋى مەرىۋى پۇلدىن بىكرىت بەسەر ھەردوۋ رەگەزدا، لەمروۋى داۋاكارى و دابەشكرىدە پىشاندىنى وەك ھىزى كارو بەرھەمەپىنان.

۲- راددى بەشدارى چالاكى كۆمەلەپەتى و ئابورى دىگۆرپىت بە پى تەمەن، ھەندى دەسپەنگىنى، چالاكى كۆمەلەپەتى و ئابورى پىۋىستىيان بە تەمەنى دىارىكرەۋە، كارى سەنگىن پىۋىستى بە تەمەنى لاۋە، بەلام ھەندى كارى پىسپۇرى داخۋازى شارمەزايى و تەمەنى ھەلگشاۋتە، پىۋىستە سەرجاۋى مەرىۋى بەسەر جۆرى تەمەندا دابەشكرىت بە شىۋەيەك بەدەپىنەرى ئامانجەكانى نەخشەكىشانى بىت.

۳- ئاستى خۇندەۋارى: فېربوون بە ھەموو شىۋە ئاستەكانىيەۋە ئامادەكارىيەكە لە بوارى كارو زىاندا، ھەموو پىشەيەك پىۋىستى بە راھىنان و فېربوون ھەمە لە ئاستىكى دىارىكرەۋە، ئەم پەيۋەندىيە نىۋان كارگەردن و فېربوون دىخۋازىت بە پۇلدىن كرىنى سەرجاۋى ئادەمىزاد بەپى ئاستى خۇندەۋارى، تا بەشپۆمبەكى گونجاۋ ئامادە بىت بە مەبەستى نەخشەكىشان و دابەشكرىدى بە پى ئەم ئاستە لە تۋانايەدا.

پىشە: ئەۋجۆرە كارانەيە سەرجاۋى مەرىۋى لە تۋانايەدا رىككىيان بىخات بىرىتيە: لە كۆمەلەك زانىارى و شارمەزايى سادە يا ئالۇز بىت، جۆرەھا جىۋاۋازى دەرگەمەۋىت لە پىشەيەكەۋە بۇ پىشەيەكى دى، كە جۆرەكانى بە شىۋەيەك بەربلاۋە مەھالە بىتۋانرپىت لە لىستىكىدا كۆبىكرىنەۋە. بۇنمۇنە (رىكخراۋى كارى ەمەرى سالى ۱۹۸۹) پىشەى دابەشكرىدوۋە بەسەر پىنج دەستەى جىۋاۋازدا:

۱- دەستەى ھونەرى.
۲- دەستەى كرىكارى شارمەزا.
۳- دەستەى كرىكارى پىشەيى.
۴- دەستەى شارمەزايان.
۵- دەستەى كرىكارانىك تۋانايان دىارىكرەۋە.

رىكخستى مەۋسۋەى (كومبىتونى ئەمەرىكى) پىشەو كارى دابە شىكرىدوۋە بەسەر ۲۱ جۆر، وەك قەرمەنەبەرە گەۋرەكان و پىۋاننى بەرپۆمبەراپەتى (رجال الإدارة) و بەرپۆمبەرەكان... ھتە.

گرنگىدان بە سەرجاۋى مەرىۋى: ئەم بارودۇخەى ئەمەرىۋى ۋلاتانى پىشەسازى پىشەكەۋتو ۋلاتانى جىھانى سىيەم لە روۋى بەرپۆمبەردنەۋە پىۋى گەمىشتون

تۋاناي كارگەردنىيان لاۋاز دەپىت: زۇربەى كۆمەلگاكان سالىنى خانە نشىنى دىارى دەكەن بە دەپەى شەشەمى تەمەن (لە كەرتى گىشتىدا)، بەلام لە كەرتى تا يەتەدا مەرىۋى ئىشكەر تا سەروۋى ئەم تەمەنە دەستەردارى كارگەردن نا بىت، خاۋەن پىرۇۋە تا يەتەيەكان كە لەسەر باخەلى خۇيان مەندوۋ دەپن تا سالىنىكى دوۋرتەر دەستەردارى كارگەردن نابن، دىارى كرىدى دوا رۇۋەكانى كارگەردن پەيۋەستە بە: قازانچى ئابورى و سودى كۆمەلەپەتتەيەۋە، سەرمەتاي پاشەكشەى تۋاناي ھىزى لاشەيى تاكى كارگەر.

۲- تىكەل بوون لەگەل ھەندى دەستەۋازەى تىردا: وەك دەستەۋازەى ھىزى كار، تۋاناي مەرىۋى، لە كاتىكىدا ھىزى كار بەشەكە لە تۋاناي مەرىۋى ئەم تۋانايەنى لە دەمەۋى ھىزى كارن جون ئامادەنەكران و ياخود گەپان بە دىۋاندا نەكرەۋە بە مەبەستى خىستە گەپان و سودمەند بوون لە وزە تۋانايان، تۋاناي مەرىۋىش بەو كۆمەلە خەلگە دىگۆرپىت كە تۋاناي كارگەردنىيان ھەمە لە لايمى تەمەن و تۋانەۋە.

سەرجاۋى مەرىۋى: كۆمەلەك تاكى لىھاتوۋى شىۋان، خاۋەن تۋاناي گونجاۋن بۇ بەجىھەپىنانى جۆرەھا كار، ئارمۇمەندىن ئەم كارانە تەۋاۋ بىكەن بە باۋمەرىۋ گۆرۋىتەۋە.

لەم پىناسەۋە دىگەپنە چەند ئەنجامىك كە دىتۋانىن تاقەتى كارپۇلدىن بىكەپن بەم شىۋەيە:

۱- ئەم تاكانەى تۋاناي كارگەردنىيان ھەمە لە ئاستىكى دىارىكرەۋە بەدەر لە پەلى لىھاتوۋىيان تا يەتەتەمەندىيان.

۲- ھىزى كارگەر بەشپۆمبەكى گىشتى تەمەنىيان لە نىۋان (۱۵-۱۶ بۇ ۱۵) سالىدايە. ۳- لەم دەستەۋازەيدا ئەم كۆمەلەنە بەدەرن: مىندالان، تاكى ھىزەچەكدارەكان، پەككەۋتەكان، بەندىكرەۋەكان، خانەنشىنانى ھەردوۋ بوارى سەربازى مەدەنى، قوتابىيان، ئافەرتانى مال و ئەم تاكانەى ئارمۇروۋى كارگەردنىيان نىيە.

پۇلدىن كرىنى سەرجاۋى مەرىۋى: ۱- رەگەز: زۇربەى كارى رۇزانە رەگەزى نىر پان رەگەزى مى پىادەى دىكات، ھەندى كار ھەمە زىاتر گونجاۋ بۇ يەككىل لە رەگەزەكان، بەشەك لە كار رەگەزى پىۋان ئەنجامى نادەن، چونكە بە كارى ئافەرتانى دەزان، ھەمان بۇجۋنىش لاى ئافەرتان بەرجاۋە، وەك دىارە ئاستى بەشدارىكرىدى رەگەزى نىر زىاتەر لە

ۋ: بەرزان نەبۇكر رەشىد

قەلەمىگە كەنجى پەيكەلە بىن نەھاتىۋا

خۇي كىردو تەۋاۋى چىرۋكەكەي بۇ
گىرپايمود.

ۋەزىر لە كاتىكىدا كە زۇر بە پەرۋشەۋە
گوئي بۇ قەسەكانى جەنابى پادشا گرتىۋو،
بە بىستىنى ئەۋ چىرۋكە ئەۋىش ۋەكو
پادشا گەلەك سەرسام بوۋ.

بەلام لە ھەمان كاتدا پىشنىياري كىرد
كە كارىك ئەنجام بىدن.

پادشا ۋتى: چۇن كارىك؟

ۋەزىر: بىرۋكەي ۹۹!

پاشا بىۋ ۋەلامە زۇر سەرسام بوۋ،
بۇيە پىرسى ئەۋە ماناى چىيە؟

ئەۋىش ۋتى: ۹۹ سكەي زىر دىخەپنە
كىسەپەكەۋە لە شەۋدا بىن ئەۋەي كەس
ھەستمان پى بىكات لەبەردەرگاي مالى
ئەۋ كرىكارە دايدەننېن، پاشان چاۋدېرى
دەرنجامەكەي دىكەين؟

پادشا پىشنىياريكەي ۋەزىرى لا
پەسەند بوۋ، لەبەرنەۋە بىرپارىدا ئەۋ
تەھىكرەنەۋەپە ئەنجام بىدات، چاۋمىرى
كىرد تا شو داھات، پاشان كىسە زىرەكەي
لە بەردەم مالى كرىكارە ھەزارەكە دانالە

ئىمەداۋ داھاتىكى كەمت ھەپە؟ بەلام
ۋادەردەكەۋىت كە خاۋمنى ھەر شىتېكى كە
خۇت دىتەۋىتو پەكجار دىلخۇش دىياري!

خىزمەتگوزارەكەش بىۋەپەرى نارامىيەۋە
ۋەلامى دايەۋەۋە ۋتى: لەبەرنەۋەي لاي
پادشا كار دەكەۋ داھاتەكەشم بەشى
پىداۋىستى زىانەم دىكاتو لە ھەمان كاتدا
شۋىنى ھەۋانەۋەم ھەپە كە خانەۋادەكەم
بە ناسوۋدەيى لە نىۋىدا زىان دەگوزمىنن!
خىزانەكەشم زۇر ناسوۋدەۋە بەختەۋەردو
رازىيە بەۋ زىانەي كە ھەمانە، ئەمەش
منى زىاتىر دىلخۇش ناسوۋدە كىردوۋا!

ئىدى شىتېكى دىكە بە لاي مەۋە
گرنگ نىيە، چۈنكە لەسەر خاۋنەكەمان
نانىك ھەپە پىكەۋە لەگەل خانەۋادەكەم
بىخۇين، بە بىرسىتى شەۋگار بەسەر
نابەين.

پادشا بە قەلەمىتو بەختەۋەردو
ناسوۋدەيى ئەم خىزمەتگوزارە كە گەپشۋتە
چلەپۇپە زۇر سەرسام بوۋ!
پاشان جەنابى پادشا گەرايەۋە نىۋ
كۆشۈك بانگىشتى ۋەزىرە تايەبەتتەيەكەي

رۇژىك لە رۇژان لە ناۋجەپەك كە
پاشايەك لە پاشاكان سەۋكايەتى ئەۋ
ناۋجەپەي دەكرد...

ئەم پادشا پەكەسېكى زۇر بەخشندە
بوۋ بە نەرمو نىانىۋ داپەرۋەردى مامەلەي
لەگەل خەللى شارەكەي دەكرد خەللى
شار زۇرپان خۇش دەۋىست... سەرمەي
ھەۋو ئەۋ كارە جۋانانەي ھىشتا لە خۇي
رازى نەبوۋ...

بەيانىيەك پادشا بە دىنگىكى زۇر
خۇشۋ ناسكۈ خەم پەۋىن ۋەخەبەر ھات!
دىنگەكە پادشاى زۇر سەرسام كىرد،
بۇيە زۇر بە خىرايى بەرمو ئەۋ شۋىنە
رۇشش كە ئەۋ دىنگەي لىۋە دىھات،
روانى بۇ سەرجاۋەي دىنگەكە، بىنى
ئەۋ خىزمەتگوزارمىيە كە لە باخچەكەيدا
كارىدەكات، كە لە رووخسارىدا جگە لە
بەختەۋەردو ناسوۋدەيى شىتېكى دىكەي
لى بەدى نەدەكر!

پادشا بانگى كىردو پىرسىياري لىكرد:
چۇن ئەۋەندە بەختەۋەردىت لە كاتىكىدا
تۇ خىزمەتگوزارىكى لە نىۋ باخچەكەي

ژيان

فېرى كىردم!

ۋە ئالانى

۱- ژيان فېرى كىردم كە دووچۇر
مىرۇف ھەيە:

يەكەميان: ئەو كەسەيە كە ھەۋل
دەداتو مەندو دەپىر بەرھەم دەھىتى،
ھەروھە ھەۋل دەدات بۇ ھىنانە دى
خواستو ئاۋاتەكانى، ھەمىشە دەپىر
خۇي دەروپەر ئاسوودە بىكات، ئەمەش
كارىكى ئاسان نىيە، ھەر بۇيە كەمىك لە
خەللى لەم جۇرەن.

دوۋەميان: مىرۇفكىكى بەخىلو
جەسوودە، ئىرى بە جۇرى يەكەم دەپاتو
ھەمىشە ۋە دەزانىت قەسە باقو بىرەقەدار
چارەسەر، رەخنە دەگىر لەو كەسەيە
سەر دەكەۋىت... ھەتە، ئەمەش ئاسانە بە
ھەموو كەس دەگىر!

۲- ژيان فېرى كىردم كە ھىۋاكان بە
دەست نايەن بەي دەردەسەرى!

۳- ژيان فېرى كىردم كە لە كۆتايىدا
ھەر ئەو كەسە سەردەكەۋىت كە تۈۋانى
خۇراگىرى ئارامگىرتى ھەيە!

۴- ژيان فېرى كىردم كە
شەكستخواردوۋەكان دوو بەشەن: بەشەشەكان
بىر دەكەنەۋە جىيەجىيە ناكەن،
بەشەكەي تىران جىيەجىيە دەكەنەۋە بىر
ناكەنەۋە!

۵- ژيان فېرى كىردم كە پىۋىستە
دەۋلەمەندەكان بىزان ھەزارەكان چۇن
ژيان دەگۈزىرەن تۈۋوشى دەردەسەرى
مەنەتە دەپن، لە ھەمان كاتدا پىۋىستە
ھەزارەكانىش فېر بىن كە دەۋلەمەندەكان
چۇن كار دەكەنەۋە بىر دەكەنەۋە، تا
لەۋانەۋە فېر بىن!

سەرچاۋە: افكار من ذھب.

كىرد كە ناتوانىت ۋەكو رۇۋانى رابردوۋ كار
بىكات، ھەروھە ئەو گۇرانييە خۇشانەي كە
رۇۋانى پىشوو دەروپەرى سەرسام دەگىر،
ئەمىرۇ ئەك نەمابو، بەلگە ۋەم پەۋاردو
بىتاقەتە ۋە شەكەتە جىگەي گىرتىۋە،
لەگەل ئەۋەشەدا بە نىياز بوو لە رۇۋانى
پىشوو زىاتر كار بىكات، تا داھاتى زىاتر
دەستبىخات بۇ كىرەنى سەكە زىرەكە!
پادشا كە بە دىرۋانى ئەو شەۋە
ئىگادارى تەۋاۋى سىنارىۋەكە بوو، زۇر
سەرسام بوو!

ۋەزىرەكەي بانگىردو تەۋاۋى
روۋادەكانى شەۋى رابردوۋى بۇ گىرپەۋە،
لەگەل ئەو ھەموو گۇرانييە خىراپانە
پادشا ھىشتا ۋە گومانى بىر كە كە ئەو
كىرەكە دەتوانىت بەختەۋەمىيەكەي جارانى
بە دەست بەيىنىتەۋە، ئەگەر بىيىتە خاۋىنى
ئەو پارچە زىرەكە سەكەكانى بىگەنە ۱۰۰ سەكە!
ئەو كات بە دىنپەيەۋە ئەم كىرەكە
دەتوانىت ھەرچى خانەۋادەكەي ھەزى لى
بىكاتو پىيان خۇش بىت بۇيان دەستەبەر
بىكات، بەلەم بە داخەۋە ئەۋە روۋى ئەد!

ۋەزىر زۇر بە باشى گۈيى بۇ قەسەيە
جەنابى پادشا گىرتىۋو، پاشان پىي گوت:
جەنابى پادشا ئەم كىرەكە ئەو بارۋەخە
پەر ئارامى ۋە ھىمىنىيەي كە تىيىدا بوو
ھۆكەرەكەي ئەۋەبوو كە قەنەعتىيان بەو
داھاتە كەسە ھەبوو كە خاۋىنى بوون،
ئەۋان بەختىار بوون، چۈنكە شىتەك نەبوو
لە ژياندا سەرقاۋىيان بىكات، ئەۋان بەرھەمى
ئەۋە قەنەعتەيان دەخوارد كە ھەيان بوو،
بەلەم ئەمىرۇ كە لە ناكەۋە بە بى مەندوۋ بوون
بۇتە خاۋىنى ۹۹ سەكە زىرەپەن ھەر بۇيە
قەنەعتىيان پىي نىيەۋە داۋى زىاتر دەكەن!
ئايە دەزانىت كاتىك مىرۇف لە ناكەۋە
سەرومىتىكى زۇرى دەست دەكەۋىت بەيى
مەندوۋبوون، قەنەعتەي پىي ناكەۋە بەردەۋام
بە داۋى زىاتر دەكەۋىت، تەنەت ئەگەر
بەشى ھەموو پىداۋىستەكانىش بىكات؟!

پادشا قەنەعتەي بە ۋەسە ۋەزىرە
زىرە لىتەۋەكەي كىردو بىرپارىدا لەمىرۇ
بەدۋاۋە كە قەدرو رىزى ھەموو ئەو
شەتەنە بىگىرەكە خاۋىنىيەتە تەنەت
شەتە بىچۈكەكانىش، سۈپاسى خوداش
بىكات لەسەر ھەموو ئەۋە بەھرانەي كە
پىي بەخشىۋە، زۇر راستە كە ۋەتراۋە
قەنەعتە ئەۋە گەنجىنەيەيە كە ھەرگىز
لە بىن نايەت!

لىرەۋە بۇمان دەردەكەۋىت ھۆكەرى
بەختەۋەمى مىرۇف قەنەعتە ئەك
سەرومىتو سامان!

سەرچاۋە: سايتى (المسلم).

پەنەپەكە خۇي ھەشداردا تا بىزانىت جى
روو دەدات!

دەۋى ماۋىيەك كىرەكە ھەزارەكە بۇ
داخستى دەركەي مەلەكەيان ھاتە دەروە،
بىيىنى كىسەيەك لە بەردەرگا كەۋتوۋە،
كاتىك كىسەكەي كىردەۋە بىيى ئەۋە ھەموو
زىرەي تىدەپە لە خۇشيدا خەرىكەۋە پالى
دەگىر، بانگى ھاسەرۋە مەندەكانى كىردو
پىي راگەيانەن كە كىسەيەك زىرەي لە
بەردەم دەركە دۆزىۋەتەۋە!

ئەم ھەۋالە ھەموۋىيە يەكجەر دىخۇش
كىرد، دەركەكەي داخستو چۈنە زورەۋە،
شەۋگار دەرنىگى كىرد، دىنپە بەرەۋە خامۇشى
دەۋىشتو ئەندامانى خىزانەكەي نوۋستىن،
پادشاش كە لە كالاۋ رۇۋنەي مەلەكەيانەۋە
چاۋدەپىرى دەگىرەن، بىيىنى ۋە كىرەكە
دەستى بە ژماردىنى زىرەي نىۋە كىسەكە
كىردو كاتىك زانى سەكەكانى نىۋە كىسەكە
۹۹ دانەپە، لەبەر خۇيەۋە ۋە: گومانى
تىدا نىيە ئەم سەكە ۱۰۰ دانە بوون، دىپارە
دانەپەكەيان كەۋتوۋە، بۇ ئەم مەبەستە
ھاتە دەروە دەستى كىردە گەپەن بە داۋى
ئەۋە تاگە زىرەدا تا ژمارەي زىرەكانى نىۋە
كىسەكە بىيىتە ۱۰۰ دانەي تەۋاۋ!

زۇر گەپە بە تەۋاۋى مەندوۋ بوو، بەلەم
بىي ناكەم بوو، پاشان بە خۇي گوت: كىشە
نىيە لە مەۋدوۋا زىاتر كار دەكەم تا بىتۈنەم
سەكەيەكى زىرە بىگەرۋە ژمارەي زىرەكانەم
بىگەنە ۱۰۰ سەكەي تەۋاۋ!

شەۋگار بە تەۋاۋى دەرنىگ بوو، بەو
ھالەۋە گەپەۋە زورەۋە نوۋست، بەلەم
بۇ پەپەنى زۇر دەرنىگ ۋەخەپەر ھات، كە
زانى كات دەرنىگەۋە لە كارەكەي دۋاكەۋتوۋە
زۇر قەسە ناخۇشى بە ھاسەرەكەي گوت،
ئەۋە ھاسەرەي كە لەۋەۋە پىش زۇر بەسۇزو
بەزەمى ۋە مەھەبەنى ۋە نەرمونىيانىيەۋە
مەمەلەي لەگەل دەگىر، پاشان ھاۋارى كىرد
بەسەر مەندەكانىداۋە دەپىگوت: بۇجى زوۋ
بە خەبەرەتان نەھىناۋەم، ئەۋە مەندالانەي
كە تا دۋىنى گۇناي يەك بە يەكەيانى ماچ
دەگىردو دەستى دەھىنا بەسەرەياندا پاشان
جىي دەھىشتەۋە دەۋىشتە سەركەرەكەي!

كىرەكەكە سەرمەپەي ھەموو ئەۋە
گۇرانييە خىراپانە مالى جىيەشتو
بەرەۋە كارەكەي مى رىگەي گىرت، بەلەم
زۇر مەندوۋبوو، چۈنكە شەۋە جىگە لە
مەندوۋبوۋنى بۇ گەپەن بە داۋى سەكە
زىرەكەدا، ۋەكو پىۋىست نەخەۋتوۋو،
ھەروھە ھەموو ئەۋە رەقتارەنەي كىردىۋو
بەرامبەر بە ھاسەرەكەي مەندەكانى
تەۋاۋ بىتاقەت ۋە ئارامى كىردىۋو!

كاتىك گەپەشتە سەر كارەكەي، ھەستى

ئاسۋى وىنەپەك

سەرنجى ئەم وىنەپە بەدە بە دىدو خەيالى تىژو
 ھەستى ناسكت بۆى بنوارەو پاشان خامەكەت
 ھەلبگرەو گوزارش لەو ھەستە ناسكو خەيالە
 وردو سۆزە بى سنوورەت بکە،
 تا ببیتە خاوەنى يەكەك لەم دوو خەلاتەى خوارەو:
 - بەشدارى بى بەرامبەرى سالىكى گۆقارى برىار.
 - بەشدارى بى بەرامبەرى شەش مانگى گۆقارى برىار.

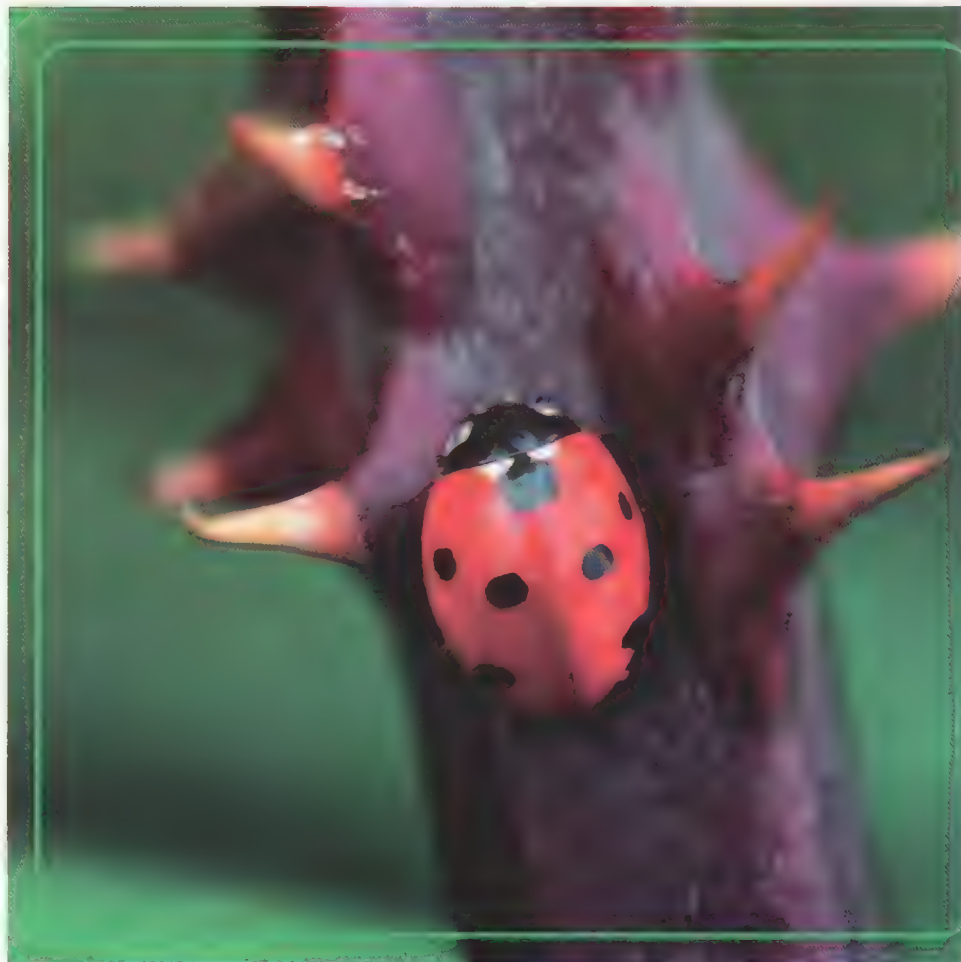
دوا مۆلەتیش بۇ ۋەرگرتى ۋەلامەكان

(۱۰) پۇژ دواى دەرچوونى گۆقارەكەيە.

خەللى يەكەم

زىك ۋەلىسى

تۆ بنوارە
 لە ئەم دئە برىندارە
 لەم دئە پىر لە زامو پىر نازارە
 لەم دئە بىچىن و لائەو بى دىوارە
 ئەو دئەى كە
 پىر نازارى بى شومارو
 پەنچەگەزى پەشىمانىو بەدگىدارە
 لە ئەو دوورە
 بۆيە ئاۋا پىر بىمارو بى تىمارە
 لە ئەو ياخىم
 بۆيە دىناش لاي چاۋى دىل
 ۋەك چوارچىۋى رەشو تارە
 بەلام ھەرچەند
 دىل بەو جۆرە گوناھبارە
 ئەو بە مېھر و جوان كىردارە
 بۆيە لەودىو دلى رەشم
 رووناكىيەكى سېى ديارە
 ئەۋىش نورى دىرگايەكە
 كەۋالايە بۇ ئەو كەسەى تۆبەكارە

راھىتئانى مېشك

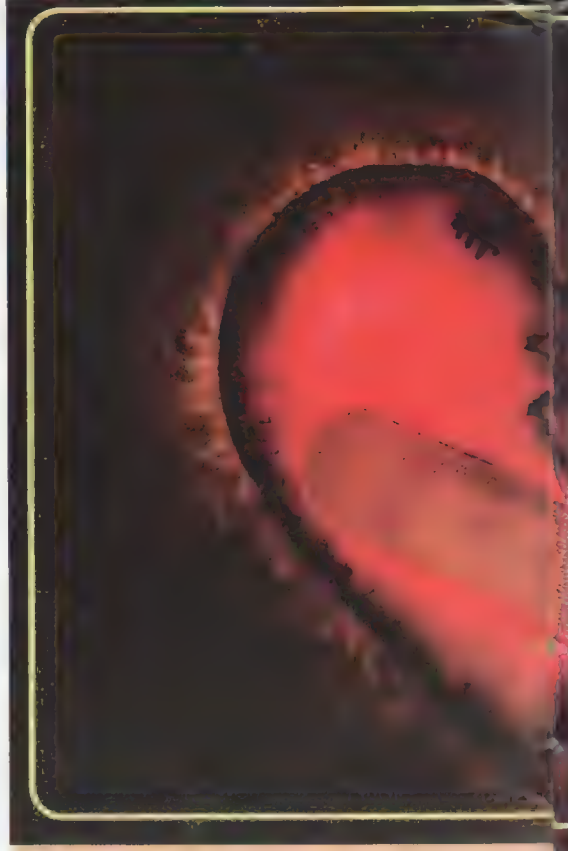
بە وردى لەم وىنەيە ورد بەرەووە
ھىزى مېشكو بىرکردنەووت بخەرەگار،
بزانه چى دەبينىت؟
تا چ رادەيەك دىدى تىروانىنت وردە؟

سوپاس بۇ ئەو بەرپزانەي گە لە خوارەوہ ناويان ھاتووە.

بە شيعر ياخود پەخشان بابەتيان ناردووہ بۇ ئاسۆي ژمارە (۳۳)

۱- راستى فەھمى	۷- پەھەشت عەلى
۲- رزگار غەريب	۸- ھىرش خدر
۳- نور ئەبوبەكر عەلى	۹- فرىشتە فەرەج
۴- تابان فەھمى	۱۰- شارا ھەمە عەلى
۵- بېيار سالار	۱۱- سروە قەلادزمىي
۶- ھىشام عەبدول عەزىز	۱۲- موختار ھەمە نورى
	۱۳- ئىبراھىم باوايى

مەشھۇر شاعىر
مەشھۇر شاعىر

ئەي خودا...

ئەوۋى ھەمە، تەنھا دايك
رەش بوو بە دووگەلى تاوان
جىگاي بىرىنى زمانو...
جىگاي شكاوى بەلەينو...
كون كۈنە بە نىگاي چاوان
مەگەر تەنھا لوتقى تۇيى
تاوانى من بىرپەتەوہ.
دەستم بگريت...
سنگم شەق كەيت...
پەردى ژىنم پاك كەپتەوہ...
تۆ تەمەنك عومرت داپىم
من نەم تۈانى بىزىم بۆ تۆ
دل شكاوو بىرىندارم
لە رابردوووم
پەشيمانم...

بە ئومىد بە رەھمى تۆ...
بە لوتقى تۆ...
خوداي گەورەو مېھرىبانم
بى سۆزو مېھرىبانى تۆ
وېل و كەساسو
سەرگەردان
غەرقى گوناھو تاوانم.

پاراستنی نەینییهکانی خیزان نەزکی هەردوو لایە!

پەری شیخ کەریم

کەسانە بێنرخ و بێرێز سەیرم دەکات!
هۆکارمەکانی دەرخیستی نەینیشت

دەگەر پێتەو بۆ ئەم هۆکارانە:
نارام نەگرتن لەسەر ئەو شتانەی کە
پروو بێرووی هەر دوو لای دەبێتەو چ کێشە
بێ یا کەمتەر خەمی ناتوانن نارام بکەن
لەلای کەسانی تر بای دەکەن، هەر وەک
زۆر کەس دەلیت بەدایەکی دڵم دەرچیت!
رەنگە زۆر جار لە دلی خۆیدا بیهێڵێتەو
باشترە، لەوانەیە پاش ماویەکی ئەو
خەمی بڕەوێتەو نەک بپێخاتە دلی
کەسانی تەرەو.

هەر وەک زانیان دەلین: (ئەو
کەسە نەینی دەرەخات سەنگی فراوان و
نارامگرنییە).

بێگومان کەسی عاقل کاتێک قسە
دەکات دەزانێت چی دەلیت؟ بەواتایەکی تر
عەقڵی رێگای دەدات بە کردنی قسەپەک
کەفازانجی هەبێت بە شاردنەو قسەپەک
زیانی هەبێت بۆخۆی دەرەو بێر.

پێغەمبەر (درووی خۆی لەسەر
بێت) دەفرمووێت: (هەر کەسێک نەینی
موسولمانێک بپارێزێت خۆی گەورە لە
دنیا و قیامەتدا دەپارێزێت)، کەواتە
هاوسەرانی بەرێز نارامگرتن و شاردنەو
نەینییهکانی مالهکەت رەوشتیکی جوانتان
پێدەبەخشی، بەلام بە پێچەوانەو بە
ئەقڵی خۆتان ناگر دەخەنە نێو مالهکەتان

تاکەکانی کۆمەڵ بێت یاخود نێوان لە
هاوسەراندە ئەنجامی خرابی دەبێت،
بۆ نموونە زۆرێک لە بیاوان سەرزەشتی
خیزانەکانیان دەکەن و دەلین: خیزانەکانمان
نەینی ناپارێزن هەر کێشەو ناخۆشیەکی
لە نێو مالهکەماندا دروست بێت لە لای
دایک و خوشک و هاوڕێکانیان بای دەکەن،
بۆ نموونە زۆر جار کە دەگەر پێتەو
بۆ مالهو بە مۆبایل لەگەڵ کەسێکدا
قسە دەکات، دەنگی هێواش دەکاتەو یا
پچرپچر لە قسەکانیاندا دەبێرێت، ئایا
لە خوا ناترسێت شەرم لە هاوسەرەکی
ناکات ئەمەش بێگومان بێهەڵەو
خراپ مامەڵەکردن دەنویشت (ئەگەر بە
مەبەستی چارەسەرکردن بای بکات ئەو
کێشەکە ئالۆزتر کردووە، بێگومان ئەو
ئافەتە هیچ نرخی بایەخێک ناھێڵێت بۆ
هاوسەرەکی لەلای ئەو کەسانە).

هەر وەک چۆن بای نەینی هاوسەرانیان
کرد لەلایەن ئافەتەتەو، هەندێجار
هاوسەرانی نەینی خیزانەکانیان دەرەخەن،
ئافەتێک دەلیت: (زۆر بەداخەو! کاتێک
دانیشتیکیان دەبێت لەگەڵ کەسی خۆمدا
بێت یا کەسی هاوسەرەکم یا میوانێکیان
هەبێت، لە لای میوانەکان سەرزەشتەم
دەکات کەمتەر خەمییهکانم بای دەکات
بە شێوازیکی گالتهپێکردن، بەراستی
ئەم کارە زۆردلگرانم دەکات، لەلای ئەو

بێگومان هاوسەرانی بەهۆی ئەو
پەيوەندەو زیانە هاوبەشە کەپێکەو
بەسەری دەبەن، زۆرێک لە نەینی و
تایبەتمەندییەکی یەکتریان دەکەوێتە لای،
پێویستە لەسەر هەردوو لای پارێزگاری لە
نەینییهکانی یەکتەری بکەن تا بەردەوام
متمانە بە یەکتەری بکەن، چونکە بە لە
ناوچوونی متمانە ئەو خیزانە بەرەو
تیاچوون دەچێت.

کاریکی زۆر نەشیاو ئەگەر بیاو نەینی
خیزانەکە بای بکات یا بە پێچەوانەو
ئافەت بای نەینی هاوسەرەکی بکات.
نەینییهکانی خیزانیشت دەکێت
بەدوو و جۆرەو: جۆریکیان ئەوێ
دەرخیستی نەینییهکی چاکە چ کردار بێت
یاخود گوشتار لە لای کەسێک کە جێ
متمانە نەبێت لەوانەیە بەو باسکردنە
تووشی ئیرەیی بێت، (هەر وەک لە داستانێ
پێغەمبەر یەعقوبدا (درووی خۆی
لێبێت) هاتوو کە ئامۆژگاری یوسفی کرد
کە خەونەکە نەگێرێتەو بۆ براکانی).
ئەم داستانە کە لە قورئاندا بای
کراوە بەلگەیه لەسەر ئەو زۆر جار
باسکردنی کاریکی باش لە لای کەسانێک
کە جێ متمانە نین دەبێتە مایە کێشەو
گرفت.

جۆری دوووەم: بریتیە لە دەرخیستی
نەینی خراپ، چ لە نێوان هەر یەک لە

نازك مەھسەن

گفتوگوپەكى كورت لە نيوان ژيانو مەرگدا

مەرگ

من مژده دەر، بەرەو ڕزگاری
کۆتایی دینم، بە ستمکاری
من فریاد دهم، گشت کاتو ساتی
بۆیە تەمەزرۆم، دەستم بگاتنی
نەمەن، لایواو لایو، پەر لە ژەنەم
سەرەتای ژەنیکی، سا بێ پایانم
هێندە دڵسۆزم، من لە ناستی تو
پاساپۆرتیکی، وام خرایە ئەستو
بۆ ئەوەی واتای، ژیان لە دەست نەدەم
بیاری نەگراوه، چۆن لە کوێو کە
گەر هاتوو خواستت، پەشیانی بوو
ناگەریتەوه، هەلی لە دەستچوو
بەلێنیکێ راست، خوا بە تۆی داوه
کە پێشرو باشی، وا بە دواوه
نموونەپەکی، بچوکی لە من
هەرگیز خۆم بۆ خۆم، نابە بە دۆژمن
بەرگری لە کوێ لەسەر چوێ لە کوێ
تەریبم لەگەڵ، زەگی بناو کوێ
ژیان پێناسە، کورتەم وەهاپە
چاکم پێناسە، زۆر پەر بەهاپە.

ژیان

پەر کارەسات و پەر دەرەو غەمەم
پەر جەورو جەفاو، زۆلەو ستمەم
لەگەڵ بوونەدا، مەرگ بوونی بوو
پێوانە ی دووری، نیوانمان نەبوو!
لەمەرگا پەر، پەر لە مەرگا
هەرگاتنی ویستی، لێم ئەگرتی دەرگا!
هیچ دەرگاوانی، پەرگرتی ناکا
لە بالەخانە، یان لە ژێر خاکا
تەقەت لەدەرگا، هەرگیز نەداوه
سەعاتی سەفرت، بۆ دانراوه!
بەجێ نەهێنی، هەرگیز خواستەم
بەزەییەت نەبوو، ساتی لە ناستم؟
زۆر جار بێ مانا، بۆم هێنای هانا
پێشو پانی ناکە، قەت لە فەرمانا!
نازانم مەرگتۆم، یاخۆتۆ منی؟
نەتۆ دۆستمی، یاخۆ دۆژمنی؟
بەرگریم نییە، بێ دەستەلاتەم
نەتۆ تۆدا، لەوێش کە هاتە!
من حالی خۆم، بۆ گرتی بەیان
کۆتایی پێناسە، ئەخوای ژیان.

دۆژمنایەتی بۆ پەگرتی دروست دەکەنو
تەمانە بوونتان لە دەست دەدەن.
(جاریکیان شەرو ناکۆکی لە نیو
دوو هاوسەردا دروست دەبێت، نافرەتەکە
زۆر دڵگران دەبێتو دەرگی لەو کاتەدا
مالی باوکی لە زەنگ دەدەن، هاتوو بۆ
سەردانی کچەکیان کاتیک دەبینن سیمای
دلتەنگی پێوه دیارە لێ دەپرسن ئەوه بۆ
دەرگی؟ نافرەتەکە دەلێت: دانیشتبوو زۆر
یادی ئێو دەکرد، ئاواتە خواز بوو کە
بتانینم، سوپاس بۆ خوا ئاوا بە پەگرتی
شاد کردین، هاوسەرمەکی گۆنی لە قەسەکانی
بوو کە چۆن خێزانەکی بارودۆخەکی
گۆری لەبەر دروست نەکردنی ناکۆکی
لە نیوان کەسوکاری هاوسەرمەکید،
هاوسەرمەکی پێزو خۆشەویستی خێزانەکی
لە لا زیاتر بوو، دیارییەکی زۆر بە نرخ
بۆ کرێ هەتا بتوانیت پاداشتی ئەو کارە
خێزانەکی بداتەوه).

هۆکاریکی تری درکەندنی نەهێنی ئەوه
(غورو) شانازیو خۆ بەزل زانی، ئەم
جۆرە کەسانە کاتیک تووشی هەر حالەتیک
بێت باسی دەرگا ئەگەر کارەکی خۆش
بێت بە شێوهیەکی خۆبەزەزانی ئەوه باسی
دەرگا، ئەگەر ناخۆش بێت بە شێوهیەکی
باسی کێشەکە دەرگا ناژانیو زانیوونی
خۆی دەرەخات بەسەر ئەوی تەدا.

هۆکاریکی تری ئەوهیە رازی نەبوون
بەو شتانە کە خاوەنییەتی. بەداخەوه
ئەم هۆکارە زیاتر لە نافرەتەکاندا هەیه
کاتیک بارودۆخی مادی هاوسەرمەکی
باش نییە، باسی هەزاریو کەم دەستی
خۆیان دەرگا لە لای هاورێو کەسوکاری،
بەرپرسی ئەمەش کاریکی ناشرینە
هاوسەر زۆر نەڕەحەت دەرگا، بەلگەو
دەتوانیت بە شێوهیەکی خۆی دەرگا کە
هیچ کەسێک بە بوون نەبوونی نەزانیت،
بەلام بە پێچەوانەوه زۆرێک لە نافرەتان
کاتیک بارودۆخی مادیان باشە لە لای
هاورێو کەسو کارەکی باسی جۆری
خواردن و یاخود شتی گرانبەها دەرگا،
یاخود چوونیان بۆ فلان شوێنی بە
ناویانگ، ئەمەش سیفەتیکی ناشرینەو
لە قەسەکاندا دەرەکیوێت شانازی بەسەر
کەسی بەرامبەرەتەوه کردوو، لەوانەیه
ئەو کەسە کاتیک ئەو شتانە دەبێستیت
بەرنجێت یاخود خۆت تووشی ئیرەیی
بکەیت.

لە کۆتاییدا داواکارم لە پەرەدەرگا
هەموو لایەکی سەر بەرزو سەرکەوتوو
بکاتو دوور بێن لە هەموو کێشەو
ناخۆشییەکی.

زىياتر بە يەكدى بىدەنۇ لە يەكدى ناگادار
بن، كار لە بىر بىكە.

۴- گرنگىدان بە سىماورۇوخسار: بىر
لەۋە مەكەرەۋە ھەر لەبەر ئەۋەدى كە چوۋىتە
نېۋ پىرۇسەى ھاسەرگىرىيەۋە چەند
سالىكىش بەسەر ژيانى ھاسەرگىرىيەۋە
تېپەرپەۋە، ئىدى گرنگى بە سەرۇسىماو
روخسارتان نەدەن! دەسبەردارى
شېرزمىيۇ ئالۇز بوۋون بە، قۇت بە پەرۇ
بلاۋى شېرزمىيۇ مەھىلەرەۋە، لە پەرۇ
بلاۋى كىرەنەۋە شىتەمەك لە مالاۋە خۇت
بە دوور بگرە، ئاورىك لە خۇتان بىدەرەۋە!
بە دىنلەيەۋە ھاسەرگەتەن ھەر بەۋ
شىۋە كە ھەيت تۇى خۇش دەۋىت! ئىدى
بۇچى ھەۋلەدەيت خۇت بە باشىرىن
شىۋە دىرېخەيت؟ بەم شىۋە ئەۋە نىشان
دەدەيت كە نامادەيى ھاسەرگەتەن ئەۋ
كارىگەرىيەى كە ئەۋ لەسەر تۇ بەجىدەيت
لات گرنگ و بەھادارە.

۵- گرنگى پىنەدان: يەككى دېكە لە
دوۋمەنە گەرەكەنى ھاسەرگەتەن بىرېتىيە
لە گرنگى پىنەدان، مەبەست لە گرنگى
پىنەدان لېرەدا كرىنى گول پاخود
دىارى نىيە، بەلگە تەنە سەيركەرنى
ھاسەرگەتەنە كاتىك كە ھاسەرگەتەن
چوۋە بۇ ئارابىشكا پاخود چاكەتېكى نوۋى
كرېۋە، ئەۋە سەرنەچ گرنگى پىدانى
خۇتى بۇ دىرېبەر، بە تايەت كاتىك كە
جوانو شىك دىبىنەيت يا ئەۋ كاتەى كە
ئەۋ بە ۋەسەۋ ستايىش جوان تۇ دەخاتە
ژىر كارىگەرىيەۋە ئەۋا تۇش ستايىش
بىكە، چۈنكە ستايىش ۋەسەۋ كەرنە ھەمىشە

بەسەرھاتوۋە؟ ئەى ئەۋ شەۋانەى كە
دەرۇشتە سىنەماۋ سەرقالى پىلۇ مەللى
گەرەۋگەرۇ پەر لە شۇرۇ شەۋق بوۋون چىيان
لە بەسەرھات؟ ئىستا تەنە مانگى شەۋىك
ئەۋىش بۇ دىدارى ھاورىك دۇستان دەرۇيتە
دەرەۋە بەدلىيەۋە ئەۋانىش ھەربۇ
دەدەنى تۇ دىن. ئىدى باسەك لە گەشتى
دوۋقۇلى شەۋنىشىنى رۇمانسىيە نىيە!
دەبەت دوۋبارە ئەۋ كەش ھەۋا بە ۋەدەست
بىنەتەۋە بە رىكەۋەتنو رەزەمەندى
ھەردوۋىكتان پىرۇنە دەرەۋە! ئىستا كە بەۋ
زۋانە لە شەرى تەلەۋىزىۋن رزگارە بوۋە،
بۇ گەشتە گەرەۋ پىاسەۋ چوۋەدەرەۋە
دوۋقۇلى سوۋد لەۋ پارەپە ۋەرىگەرە كە
پاشەكەۋتەت كەردوۋە.

۲- كارى زۇرۇ زىادە كارى: چىدى
دەرنەك لەسەر كار مەگەرپەرەۋە! نەك
تەنە بۇخۇتان كاتان نىيە، بگرە تۈرەيى
ماندوۋىتەش لەگەل خۇتە دىنەتەۋە بۇ
مالەۋە، كە راستىيەكەى بەدەر لە ناخۇشى
شىكى دېكە تىدا نىيە بۇ ھاسەرگەتەن.
تەنە ئەۋە بەسە كە كاركەرنە ھەۋو
كاتەكەنى ژيانەن بەخۇيەۋە سەرقالى بىكەت
ئىدى بەخىرايى دەبەتە تەنە بابەتى
مالەۋە بۇ قەسۋ باس لەسەر كەرنە. ئىدى
بەسە! ھەۋلەدە بە ئەندازە پىۋىست
زۋو بگرەپىتەۋە بۇ مالەۋە تاۋەكو بەر
لە ناننى ئىۋارە كەمەك كاتان ھەبەت بۇ
پىكەۋە بوۋون لەگەل مالەۋە، بە مەرجىك
لەم ماۋىيەدا لە بەردەم تەلەۋىزىۋنەدا
دانەنىشىتەۋە ئەۋەندە تىر مېشكەت جەنجال
پىت! بە تايەت بۇنەۋەى كە گرنگىيەكى

بۇ ئەۋەى ژيانى ھاسەرپىتى بە باشى
پىش بىكەۋىت ئەۋە لە خۇرا چاۋەپى
روۋداۋى موعجىزە ئاسا مەبە.

لە بەرامبەردە دىتوانىت خۇت بە
دوور بگرەت لەۋ داۋو تەلەۋەى كە رەنگە
لە ماۋىيەكى دوورودىژدا پەيۋەندىيەكانت
سىستو لاۋاز بگەن. لەم بابەتەدا چەند
رېنمايەكى بچوك دەخىرەتە بەردەست
سەبارەت بەۋ نەرىتو خۋوۋە خرابانەى كە
دەبەت بە تەۋاۋى بخرىنە لاۋوۋ ھەرامۇش
بكرىن.

۱- تەلەۋىزىۋن: تەلەۋىزىۋن عىشق
كۈزە. ھىچ گومانىكەت لەۋە نەبەت، رى ئە
خواردنى ئىۋارانى بەردەم تەلەۋىزىۋن بگرە،
چۈنكە ھەۋو ژەمە ئىۋارەكانى بەردەم
تەلەۋىزىۋن بىزەرمەكان لىناگەرپىن كە ئىۋە
ھەستەن پىكەۋە گرى بىدەن، ناگاتان
لە يەكدى پىت، بەدەر لەمەش ھىندە
لەبەردەم تەلەۋىزىۋنەدا سەيرى فېلەت
كەردوۋە كاتىك كە دەجىتە سەرجىگە ئىدى
كاتىك نىيە بۇ قەسۋ گەشتوگۇكەرنە لە
يەكدى بەخەبەر بوۋون، تەنە چارەى ئەم
مەسەلەپە ئەمەپە كە ئەم دوۋمەنە لە
ژيانەن بىكەپە دەرەۋە! بۇ ئەۋەى كە لەم
كارەدا تۈندىگەر نەبەت دىتوانىت بەمە
رازى بىت كە لە ھەفتەدا چەند شەۋىك
تەلەۋىزىۋنەكە بىكۇزىنەتەۋە.

۲- سەردان و مىۋان نىشىنى: بە ھۆى
تەلەۋىزىۋنەۋە يا ھەر بىيانۋىيەكى دېكەۋە،
نارۋىتە دەرەۋە! بۇ مەگەر دەرگەى ئەۋ
چاىخانەۋ رىستورانە بچىكۈلەپەى كە
ھىندە عاشقو شەپەى بوۋىت، چى لى

چاۋەكانەم دەپىنىت

ئاساسىي سىرۇش

خۇشى بەخشىن، بەلام كاتىك كە بە دروستى گونجاۋى بەكار بەتىرىن.

۶- ئىرمىيە ھەسودى بى ئىندازە: دەست لە خستەن زىربارى پىرسىارو وەلامو بە دواچوونى ھاسەردەكت ھەلبىگەر، چونكە زىانى ھاسەرىتى لەسەر بناغەى مەنەمىي دوو لاپەنە دادەمەزىت، گومانو بەدگومانى لە رادەبەدەرى تۆ، دواچار ئەو ناچار دەكات بە ستاپى كەستىكى دىكە.

۷- خىزانى ھاسەردەكت: نەخىر، بەدلىياپىيە ھە خىزانى ھاسەردەكان ھەمىشە ھەر بەو شىۋەيە نىن كە لە فىلەمەكاندا نىشان دەدرىن، لىككەشىتنى نىوان ھاسەردەكتە خىزانەكتە بە زۆرىي دەتوانىت گەرمو دۆستانە بىت، بەلام خالى گرنگ ئەمەيە بزانىت كاتىك كە ئەم لىككەشىتنە بە ئىندازەى پىۋىست ھەيە، ھىچ شىك بەسەر خىزانەكتەدا نەسەپىنىت. ھەر كاتىك ھەستت بەوەكرە كە ھاسەردەكت خەرىكە لە ھاتوچوونى كۆتايى ھەفتەكان مەندوو دەپىت ئەو پىداگىر لە ھاسەردەكت مەكە بۇ ئەوۋى كۆتايى ھەفتە لەگەل مالا باۋانى تۇدا بۇ خواردىنى ژەمى نىۋەمپۇ نامادە بىت، ھەلبەتە ئەمە سەبارت بە ھاۋكارانو دۆستە كۆنەكانىشت ھەر راستە.

۸- نەبوۋنى بەرنامە:

پىكەنىنانى خىزان بە ماناى بەسەرىردىنى زىان بەبى لەبەرچاۋگرتنى ناپىندە ناپەت، ئىۋە دەپىت بە رىكەۋتن ناپىندەش بسازىتن، لەو بەرنامە ماۋە كورتانەۋە (ئەو شۋىنەى كە كاتى پشۋوى تىدا بەسەر دەپەت، كىرنى ئۆتۈمبىلۋ...) بىگەر تا بەرنامە گەۋەكانى (بوۋنە خاۋەن مەندال، رۆشەن سەھەرۋ...) دەستەبەج بىر لە ناپىندەتانو ئەمە بىكەرمە كە چۆن روۋبەرۋى دەپىتەۋە، ئەم كارە پەيۋەندىيەكانت سازگارترو گەرموگورى پىشكەۋتن لە زىانى تۇدا دەگەشىنىتەۋە.

۹- بىدەنگى: بەدلىياپىيە نەبوۋنى گەتوگۇ زىان بە زىانى ھاسەرىتى دەگەپەنىت، پالپەشت بە ھۆكارى جۇراۋچۇر ئەم مەسەلەيە لە كەمى كات يا گرنگى پىنەدانى ژنومىرد بە يەكەپىيەۋە سەرچاۋە دەگرتى، لەگەل ئەمەشدا بە شىۋەيەكى ئاسايى گەتوگۇ لە نىۋان ژنو مىرددا دروست دەپىت، بەلام ھىچ كام لە لاپەنەكان گۆى بۇ قەسەكانى ئەۋى دىكە ناگرتى. لەم ھالەتەدا پىكەۋە مەسەلەيەك بىخەنە روو، ھەلبەتە لاپەنە بەرامبەرت دەرك بىكەپت. لە كاتى پىۋىستىشدا يارمەتى لە دەروۋنناسىك ۋەربىگەر.

پىرە بە ئەزمۇنە بە جى بەپىلىت، پىرە پىاۋەكە وتى: كورى خۇم لە جىياتى ئەۋى رىزگارت كىردەم يارمەتەتتە دام مەنىش بە پىۋىستى دەزانم شىكەت قىر بىكەم كە لە ئەزمۇنەى زىانم قىرى بووم، زۆر سوۋوم لىيەۋە ۋەركىرت، پىرەكە وتى: ئەو قەسەيە لە مەشكەت بىگەرە بىرى لى بىكەۋە، ئەو گەنجەش خىرا دەفتەرىكى دەرىنا، تا ئەو ئەزمۇنە قىرەپىتو بىنۋوسىتەۋە، ئەزمۇنەكەش ئەۋە بوو: (بىر لە چاۋەت بىكەۋە پىش ئەۋى كۆپىرىتو خەلەك بىنە بىرەر لە چاۋەكانت، سەپىرى چاۋى ئەۋانە بىكە كە ناپىنانو ناپىن، پىش ئەۋى بە كۆپىرى چاۋەكانت كۆپىرەكان نەپىنىت)، پىرە پىاۋ كۆرە گەنجەكە لىك جۋودا بوۋنەۋە، ئەو گەنجە ئەو قەسەى پىرە پىاۋ زۆر گارى لىكردو كاتىك بىرى لى دەكرەۋە فرمىسك لە چاۋەكانى دەھاتە خاۋەۋە بەۋەى چۆن بىرى لە چاۋەكانى نەكرەۋتەۋە، ھەمىشە نازى بە چاۋە جۋانەكانى كىردوۋە سوپاسى خۋاى كىرد لەۋەى كە چاۋەكانى دەپىن ۋە رۆشەنپان تىداپە)۰۰

كەۋاتە با ھەمىشە لە يادمان بىت زىرەكى بى بىرەردنەۋە لە زىان مەۋە توۋشى شۆك دەكات، ھەروەھا پىۋىستە بەردەۋام سوپاسى خۋا بىكەن لەسەر جۋانى چاۋەكانەم نەك بىنازىن پىيانەۋە.

لەم پەندەۋە قىردەپىن كەۋا زانستو زانىارى مولى كەس نىيە، لەبەرئەۋەى زانىارى بۇ ھەموو كەسەۋ پىۋىستە ئەۋەى زانستى ھەيە بىگەپەنىت، گەنجىك لە يەكەك لە ناۋچەكانى ئەم جىيانە بەرىنەدا زىانى دەگوزەرانە، ئەو گەنجە خاۋەن چاۋىكى زۆر جۋانو سەرنج راكەش بسو، لەگەل ئەۋەش خاۋەن زىرىيەكى بى ئىندازە بوو لە خۋىندە ھەمىشە ئاۋاتى ئەۋە بوو بىتە كەستىكى بە سوۋ بۇ مەۋەقەت، لە ھۇناغەكانى خۋىندى ھەمىشە پەلى ناپابى ۋەردەگرت، تەنھا گەرتو كەشەى ئەو گەنجە زىرو خاۋەن بەھرىيە ئەۋە بوو كە ھەمىشە بە جۋانى چاۋەكانى خۋى لە پىش چاۋى ھەفەلەكانى نازى دەكرە، زۆر جىار لەبەر چاۋەكانى ھەفەلەكانى دەتۇراندو گالتەى پى دەكرەن، رۆۋىك ئەو گەنجە لە كاتى گەپەۋەى بۇ مال زىانى بە تەۋاۋى گۆرۋى بەسەردا ھاتو بىرپارىدا چىتر بە چاۋە جۋانەكانى ناز نەكاتو لەخۋى بابى نەپى ۋە ھتە... سوپاس گوزار بىت، ئەۋەش لەۋەۋە دىت كاتىك لە ھۇناخەنە دەگەپەيەۋە لە ناۋ شەفەمەكە پىرەمىردىكى رىشەپى بىنى كە خەرىكە سەپارە لىسى دەدات، بۆيە بە پەلە خۋى گەپەندە پىرەپىاۋەكەۋ لە شەفەمەكە پەراندىيەۋە، رىزگارى كىرد لە كارەسات، پىش ئەۋەى ئەو كۆرە لاۋە ئەو

مېندال ۋە گىريان

ئاممەد كىرىنى: كامەران مەھمەد ئەمىن ئىسمائىل — رايىيە

۴- مېندال ئەو كاتە دەگىرى كە خەرىكى خەوتنە بە تايىبەتى نىشانەكانى ھەلگۈڧىنى چاۋو باۋىشك ھاتن دەردەمبىرئەت، بەلام دايك لە خەوتنى بىشتگۈڧى دەخات. ۵- گەلى دياردمش ھەيە بۇ گىريانى مېندال لەوانە (سەرمابوون، گەرمە، تەرىپوونى جىلو بەرگەكانى، خۇپىس كىردن، بىتاقەتى، كاتى مېندال خەبەرى دەمبىتەۋە بە تەنھايەۋ كەسى لانييە، كاتى گۈڧىيىستى دەنگىكى ناخۇش ۋە خەۋازراۋ بە ئەو دەمبى.

*** لە چ كاتىكىدا مېندال لە رادەمبەدەر دەگىرى؟**

۱- لەو كاتەى كە مېندال دەگىرى گۈڧى پىندارىت گۈڧى لى راناگىرى تا خواستەكانى جىيەجى بىرى، بۇيە تا ئەو كاتە دەگىرى كە خۇى مەبەستىيەتىۋ بە ناسانى ژىر ناپىتەۋە، بەلام لى ھەندىك مېندال ئەمە پىچەۋانە دەمبىتەۋە.

۲- نەخۇشكەۋتنى مېندال ۋە نازارىكى زۆرى جەستەيى كە دايكو باۋك ناتۋان لەم ساتو كاتەدا بە خىرايى ئەم گىريانى مېندال كىپكەنەۋە تا چارسەرنەكەرى.

۳- كۆچكىردن ۋە مەردىنى پەكەك لە ئەندامانى خىزان، كاتىك نازىزەكانەمان مالىئاۋىمان لى دەكەن ئەمەش بۇشايىمكى گەۋرە لى ئەم مېندالە دروست دەكات.

*** سوۋدەكانى گىريان:**

۱- دەرجوونى ئىش ۋە ئازار لە جەستە.

۲- گىريان بە پىژەرى نىزىكى ۹۰% مىزاجى كەسەكان باشتر دەكات.

۳- فرمىسك رۇنەكانى چاۋ گلىنەكانى چاۋ دەپارپىزىت.

۴- سەمبۈورى دەمبەخىشەتە دل، ئاسۋودەمان دەكات.

۵- گىريان دەرىپىنى خەمۇ خەمەتە كە لە ناۋەۋە كۆيۈتەۋە ھىشتەۋەۋە خەمۇ خواردىنى لە ناۋەۋە مۇڧ توشى نەخۇشى (ساىكو سۇماتىۋ گىرى دەروونى) دەكات.

۶- گىريان لە پاشەمۇ ماددەى زىيانەخىش رىزگارمان دەكات.

لە داھاتوۋدا ھەر لە مېنداللىكەۋە تا قۇناغى كامىل بوون رەنگدانەۋەى دەمبىت، مافەكانى لى زەۋت دەگىرى بەۋەى كە ۋەكۋو پىۋىست ناتۋان گىريانىكەى بە تەۋاۋى دەرىپىۋ كۈلى خەمەكانى ناخى بە گىريان ۋە چەند ھەنسكىك ھەلپىژى، ئەۋ كات كاردانەۋەيەكى نا تەندروست جىدەمبىلرئەۋ پاشماۋەى ئەم كىكەندە كار دەكاتە سەر كىردارى ھەناسەدان ۋەزەۋ تۋانا، راستە گۈڧىيىستى گىريانى مېندال ناۋازىكى بىزاركەۋەۋ خۇش نىيە، بەلام بىرمان نەجى لى مېندال ئەم دەرىپىنە جىۋازترە، گىريانى مېندال كەشكىكى ھىمىۋ ئارام لە ناخ ۋە پاشماۋەى گىريانىكەدا بەجىدەمبىلرئەۋ زۆرجار سەر كۈتكەردىنى گىريان ۋە پەنا بىردن بە لىدان پاشماۋەى خراب جى دەمبىلرئەۋ.

*** ناپا گىريان جۆرى ھەيە؟**

- دەلىن بەلى گىريان چەند جۆرىكى ھەيە (نوكە نوك)، (گىريانى ماۋە كورت)، (گىريانى ماۋە دىرئە)، (تېكەكانى دەم ۋە چاۋ)، (گۈڧى پەنگى دەم ۋە چاۋ لە پەنگى ئاسابى ۋە بۇ پەنگى سوۋر ھەلگەپان)، (ھاۋاركىردن)، (قىزاندىن)، (گىريان بەمبى دەنگ لە دلدا)، (گىريان بە دەنگى نىزم)، (گىريان بە دەنگى بەرز).

*** مېندال چ كاتىك دەگىرى؟**

۱- ئەۋ كاتەى مېنداللىكى ھاۋتەمەنى شالاۋى بۇدېنىۋ ئازارى دەماتو كەلو پەلەكانى لى دەستىن ئەم پىدەسەلەۋە تۋان كەسى بەرامبەرى نىيە ناچار سىكالاكەى بە گىريانىۋە دەگەيەنپتە لى دايكو باۋكى.

۲- مېندال شىرەخۇرە زۆردەگىرى بە تايىبەتى لە كاتى نەخۇشىداۋ لە كاتى بىرسى بووندا، بىزارى خۇى بە گىريان دەردەمبىر.

۳- ھەستانى مېندال لە خەۋەدا بە تايىبەت ئەۋ كاتانەى كە ئەم مېندال تىرخەۋەتن نەبوۋىۋ كەشى خەۋەتنى تەۋاۋ بۇنەپەخساب، بۇيە خەۋەتنىكى كەم بە خەبەرھاتنى گىريان دروست دەكات.

گىريان شىكىكى سىرۋىستىيە ھەر لە مېنداللىكى شىرەخۇرەۋە تا دۋابىن قۇناغى پىرېبوون لەگەل مۇڧدا ناۋىتە دەمبىت، تىكەلى ژيانى مۇڧەكان دەمبى بە خۇشىۋ ناخۇشسىيەكانەۋە، كەۋاتە گىريان سىفەتلىكە لە سىفەتەكانى ھەلچۈۋنى دەروونى دەگىرى گىريان بە پەكەك لە ھۆكارەكانى گەپاندن پىناسە بىكەين، كە مېندال ۋەك فشارۋ بىيانۋ پىۋىستەكان بەكارى دەمبىن لەگەل كەسى دەروۋىرپاندا بۇ بەدەستەننى خەزۋ خواستۋ مەرامەكانىان، دەشكەرى گىريان گەلى چار بۇ دابىنكىردىنى پىداۋستىۋ چاكردىنى ھەلۋىستى بەرامبەر بىت، ھەندىچار گىريانىكەۋە راستەقىنەۋە ھەندىچار دروستكارۋ، شالاۋى گىريان سەرتاپاى تەمەنەكانى مۇڧى گىرۋتەۋە، بەلام گىريانى مېنداللىك لە چاۋ ژنىكداۋ گىريانى ژنىك لە چاۋ پىۋاۋىكدا جىۋاۋازۋە بە پى شۋىۋ كارىگەرى گىريانىكەۋە بە دۋاداجۋنى جىۋاۋازى دەمبىت لە كەسىكەۋە بۇ كەسىكى تر...

دەمگۈتۋى گىريان تاكە رىگاپەكە مېندال دەتۋانپت لەۋ سۋىنگەيەۋە جى لە دلۋ دەروۋندايە دەرى بىرپىۋ گەلى چار بە دەستى بىتى، تۋىۋىۋىۋ سزادان بەرامبەر بە مېندال نەك ھەر تەنھا ناپىتە كۆتاپى ھاتن بە گىريانىكە، بەلكو ناپىتە پىگا چارە بۇ پەرۋەردەمبىر كىردن ۋە فىرگىرندىش ئەۋ كاتۋ ساتانەى مېندال لە ژىر فشارىكى تۋند بەرامبەر خىزان دەمبىتەۋەۋە لە بەرامبەردا بىشك دۋوچارى زۆرىك لە دەستدانى ھۆكارى دەروۋنىۋ جەستەيى دەمبىت، بە ھۇى دەرنەنجامى ئەۋەمەۋ شالاۋى قوۋتدانەۋەى ئەم ھەمۋ پىشخواردنەۋەى كۆنەندامى ھەناسەدا كارىگەر دەمبى، ئەۋ كات ئۆكسجىن ۋەرگىرن لە ھەۋادۋ لە ھەناسە ۋەرگىرن ۋە ھەناسەدانەۋەدا بە پىژەمەكى كەم دەجىتە سىيەكانەۋە ئەۋ كات ھەناسەدان پىچىپچىر دەمبىت، ئەمەش بە گۈتەى پىشپىنى زۆرىك لە لىكۋىلنەۋەى پىشكانى دەروۋنى مېندال پىش بە چالاكىۋ ۋە دەگىرىۋ كاردانەۋە لەسەر سىيەكانى مېندال دروست دەكات،

دەسۋىزى

دەگىرنەۋە پاشايەك ھەببو، ئەۋ پاشايە
پۇۋىك لە پۇۋان بېرىرى دا گەشتىك بىكات بۇ
ولاتىكى دراۋسى، بەلام يەككىك لە پاسەۋانە
ئىشكىگرمەكانى پىنى راگەياند كە خەۋنىكى
ناخۇشى بىنىۋە، داۋى لىكىرد سەھەر
نەكات، بۇى گىراپەۋە كەۋا لە خەۋنەكەيدا
چەند چەتەۋ رىگىرىك ھىرىشت بۇ دەكەن
بۇ كوشىتتى، پاشاش بۇ راستىۋ دروستى
خەۋنى پاسەۋانەكەى بېرىرى دا لە شۋىنى
خۇى يەككىك لە ۋەزىرەكانى بىنىرىت، لە
ئەنجامدا خەۋنى پاسەۋانەكە ھاتەدىۋ
بوۋە ھۇى كوشىتنى ۋەزىرەكە!

داۋى گەياندىنى ئەم ھەۋالە بە پاشا زۇر
نىگەرەن بوۋ، ھەۋالى نارد بۇنەۋەى ئەۋ
پاسەۋانەى بۇ بەينىن كەۋا خەۋنەكەى دىتتوۋ،
پاشا بېرىرى دا بە پاداشتىردىنى لە ھەمان
كاتدا بەسزادانى، پاداشتى كىرد لە راستىۋ
دروستى خەۋنەكەىۋ دەسۋىزى بۇ پاشاكەى.
سزاشى دا لەمىرنەۋەى ھىچ پاسەۋاننىك نابىت
لە كاتى ئىشكىگرىدا بىخەۋىت، بۇيە بېرىرى دا
لەسەر كارەكەى لاپىدات.

بۇ لەبىرچوۋنەۋەى گىران، ئەگەر ئەۋانەش
نە گونجاۋ دەستەبەر نەگىرا كەلو بەلى
يارى كىردىۋ خاڧلاندىنى دەبىتە ھۇكارى
لە بىرچوۋنەۋەى گىرانەكە.

۵- كاتى گىرانى مىندال زۇر گىرنە،
كە دايىكو باۋك جىبەجىنى بىكەن، چۈنكە
نەمە دەگونجى تا رادەبەك جىگەى
ھەلۋىست بىچ بە تاپبەتى كاتزىمىر (۱۲)ى
شەۋ بۇ كاتزىمىر (۱) دەبى ھەمۋو شەكانى
بە لاۋە بىنىن تەنھا تەركىز بىكەپنە سەر
ھۇى گىرانى مىندالەكە...

۶- ھەندى تۈنۋەرمەۋەى دەروۋنزانى
مىندال دەلەن: گىرنىگىرىن شت ئەۋمىيە كە
مىندال زۇر گىرا تەسلىمى نەبىۋ چۆك بۇ
داۋاكانى دانەدەى ئىتىر ڧىرى ئەۋە دەبى
گىران باشتىرىن رىگەيە بۇ بىزاركىردن.

۷- ئەگەر زانىتو بۇت دەركەۋت
گىرانى مىندال ماۋەدىزەۋ بەردەۋامەۋ زۇر
دەگىرى پاداشتى مەكە بە خىراپى ناچار
خۇى دىتە سەر رىگەى راست.

۷- شەكانى ناخ ھەلدەپىزى.

* چارەسەرى گىران:

۱- ۋاباشە كە مىندال گىرا سەرەتا بە
داۋى ھۇكارى گىرانەكەدا بىگەپىت، بۇچى
دەگىرى؟ گىرانەكەى بۇ چ مەبەستىكە؟ ئاپە
راستەڧىنەيە يا دروستىكراۋى خۇيەتى؟
۲- ئەگەر راستەڧىنە بوۋ دايىك
مىندالەكە لە باۋەش بىكات، چۈنكە مىندال لە
باۋەشى دايىكدا نارام دەبى، ئەگەر گىرانەكە
بە پىچەۋانەۋە بوۋ دەبى دايىكو باۋك بە
داۋى ژىركىردنەۋەى پىراكتىكى مىندالەكەدا
بىگەپىن كە پىشۋىر تافىكىردنەۋەيان لەسەر
كىردوۋە.

۳- ئەگەر مىندالەكە (مەلۇتكە) بوۋ،
(لانكە، جۇلانە) باشتىرىن چارەسەرە بۇ
نارامكىردنەۋەى، بەمەرجى پەيۋەندى بە
بۋارى تەندىروستىيەۋە نەبىت.

۴- مىندال (۴) مانگە تا (۵) سالان كە
گىرا (سەردانۋو چوۋنە دەروۋ كەشتو
سۋاربۋونى ئۇتۇمبىل) باشتىرىن چارەسەرە

لەگەل خىزانو كۆمەلگە ناتەبايەم
بەيوندىيە كۆمەلەيتىيەكانى لە
حالتىكى ناتەندروستدايەم ھەستو سۆزە
كۆمەلەيتىيەكانى لاوازبوومو خۆى بە
تاكىكى كۆمەلگەم كۆمەلگە بە پەشتىوانى
خۆى نەزانىت، فشارىكى دەروونى بۆ
دروست دەيتو دووچارى دابراو نامۆى
دەيت.

۲- فشارى ماددى: ئەگەر مەرۇف
نەتوانىت پىداويستىيە ماددىيەكانى دابىن
بكاتو سەرچاۋى دارايىو دەرمانەتى نەيت،
يا دەرمانەتى بەشى پىداويستىيەكانى
نەكات، يا لە ژىر بارى قەرزاريىدا بىت،
يا ھەست بە جىياۋازى چىنايەتى بكات،
ئەوا رۈوبەرۋى شەلۋانى دەروونى دەيتو
ئاسايىشى دەروونى دىكەۋىتە مەترسىيەم.
۴- فشارى جەستەي: كاتىك مەرۇف
گرفتارى نەخۆشى جەستەي دەيتەم
بەشىكى جەستەي ئازارو ناتەواۋى
تەدايىت ھەستو نەستو بىر كەرنەۋى
دووچارى ناتەواۋى دەيتەم ھەستو فشارى
دەروونى بۆ دروست دەيتو ناھاسەنگى
دروست دەيت.

بۆ دەروونىكى ئارامو پارىزگارى لە
ئاسايىشى دەروونىمان پىويستە بزانىن كە
نەۋە تەنھا ئىمە نىن كە كىشەمان ھەيە،
يا بەشىك لەداۋاكارى ئامانجەكانمان
نەھاۋىتەدى، بەلكو دەيت ئەو بەھرانە
بەئىنە بەرچاۋى خۇمان كە خۋاى گەۋرە
بىى بەخشيۋىن بەئىنەبەيەم لەۋانە
زىاترن كە نىمان.

پىويستە كىشەم فشارەكان لە
جوارچىۋەم قەبارى خۇمان گەۋرەم
نەكەين دەروونى خۇمان دووچارى
شەلۋانى دەروونى دارۋخان نەكەين،
چونكە نەۋە كاردانەۋى ئىمەيە گەۋرەيى
رۈوداۋەكان دىاريدەكاتو رەنگە ئەو شەي
يا رۈوداۋە بۆ كەستىك فشارىكى گەۋرە
دروست دىكات لاي كەستىكى تر ئاسايى
بىت.

دەيت بىرومان وايىت كە كىشەم
كۆسپەكان بەشىكى ژيانن، زۇرچارىش
دەينە مايەى خىرو خۆشى ھەمىشە
بىرمان بىت كە تا زستان ساردو سەختىر
بىت بەھارى رازاۋەترو جوانتر دىتە پىش،
بىروبوون بە نايىندى رۈوناكو گەشى كولى
ھىۋاى ژيانمان تۈناى خۇپراگرتى زىاترمان
پىدەبەخشىتو كارىگەرى رۈوداۋەكان لە
سەرمان كەم دىكاتەم.

بە ھىۋاى دەروونىكى ئارامو ژيانىكى
كامەرانو دوور لە فشارى دەروونى لىۋان
لىۋ لە شادى بەختەۋەم.

ئاسايىشى دەروونى!!

ئەگەر خۇمان بىر يارماندا فشار بۆ خۇمان
دروست نەكەين ۋەك ئەۋە وايە بەلۋەكە
بگىنەۋە.

بۆ چارەسەرى ئەو فشارانەش كە
لەدەۋرۈبەرۋەم بۇمان دروست دەيت
ئەگەر بىر يارمەدىن كە بەشىۋەيەكى ئاسايى
ۋەرىگىرنىۋ لە ھەجەم قەبارى خۇيان
گەۋرەتر بۇيان نەروانىن، ئەۋە ۋەك
ئەۋە وايە بەلۋەكە بەلۋەكە لەژىر سەتەكەدا
دروست بىكەين ئەو كاتە ھەر ئاۋىك بىتە
سەتەكەۋە لەۋىۋە دەرۋاتو دەروونىش لە
حالتى ئارامى خۇيدا دەيتەم.

فشارەكان ھەمەجۈرنو كارىگەرىيە
كانىشىان ھەمەجۈرە كەستىك نىيە لە
دونىادا كە فشارى دەروونى بۆ دروست
نەيت، بەلۋەك شىۋازى مامەلەكەردنمان
لەگەل فشارەكاندا جىياۋازە، پىويستە
چارەسەرى ئەو فشارانە بىكەين كە بۇمان
دروست دەيتو كارىگەرىيەكانىشىان بە
تال بىكەينەۋە تا ئاسايىشى دەروونىمان
بىپارىزىن، بۆ بەرچاۋ رۈونى زىاتر چەند
جۈرە فشارىك دەخەينە رۈو:

۱- فشارى رۇخى: كاتىك پىويستىيە
سروشىيەكانى رۇخى مەرۇف پىنەكرىتەۋە،
يان پىچەۋانەى ئەو ويستانە مامەلەبەكەين،
يا ئەو كاتەى مەرۇف كارىكى خراب دىكاتو
ۋىزادانى ئازارى دىكات، ياخود ئەركەكانى
سەرشانى جىيەجى ناكات، فشارىكى
ناخۆى بۆ دروست دەيت.

۲- فشارى كۆمەلەيتى: كاتىك مەرۇف

مەرۇف بۈنەۋەرىكى زىندۋى خاۋەن
ھەستو سۆزو ئەقلى ھۆشە، ئەگەرچى ئەم
سىفەتەنە ھەمۋى سىفەتى جىياكەرمەۋە
جىگەى شانازى مەرۇفنى ھەر ئەم
تايەتمەندىانە مەرۇفنى كىرۋىتە گەۋرە
سەردارى ژيان، بەلۋەك ھەر لەپىگەى ئەم
تايەتمەندى سىفەتە جىياكەرمەۋە
بەردەۋام فشارى دەروونى بۆ دروست
دەيت، ئەۋىش بە ھۆى چەندىن ھۆكارو
سەرچاۋى جىياۋازەۋە، كە دەيتە
ھۆى نىگەرانى مەرۇفو خەۋو خۇراكى
لەدەشۋىتە ژيانى لى تال دىكات.

بۇنەۋەى دەروونىمان لە بارۋدۇخى
ئارامى بەختەۋەرى دەروونىدا بىيىتەۋە،
پىويستەمان بە چارەسەرو بەپىۋەردى
فشارە دەروونىيەكان ھەيە، ئەگەر
دەروونى مەرۇف بىچۈينىن بە سەتلىكو
فشارە دەروونىيەكان بە بەلۋەكە
كە لەسەر سەتەكە بىت، ئەۋا سەتەكە
رۇزىك لە رۇزان پى دەيتو ئاۋەكەى
لەسەر دەرۋىت، دەروونى مەرۇفىش بەم
چەشەنە ئەگەر فشارە دەروونىيەكان
چارەسەر نەكرىن ئەۋا رەنگە مەرۇف
رۈوبەرۋى جۈرەمە نەخۆشى دەروونى
بىكەن، تەننەت بىگەينەنە ھالەتلىك كە
بىر لە لەناۋەردى ژيانى خۆى بىكاتەۋە،
فشارەكان لە دوو سەرچاۋەۋە دروست
دەين: يان خۇمان بۆ خۇمانى دروست
دەكەين، يان بەيى ويستو ئىرادەى خۇمان
لە دەۋرۈبەرۋە بۇمان دروست دەيت،

رازیک لەگەڵ خودادا

یوسف وازەبی

دەلم دایا ئەبەن لە دەستەم دایان نانێم.
ئەمەشەو تەنها وتووێژی نیوان من و
تۆی بەسۆزە... واھەست ئەکەم، داوڕیمان
لەسەر ڕەنگی ڕەشی من و شەوقی نوری
تۆی پیرۆزە... وا دەبینم، مامەلەمان
لەسەر بازاری جەنجالێ پر لە جاری
ھەرخۆیستو نادروستی منی بەستو
دەستی پر لە میھرو ھەستی لیپووردنی
تۆی کەریمە...

ناشکرایە... خانەخۆیکەم سەفرە
بەھەرو نێمەتی تۆ ڕاخرادو و پاناو،
ئەوێ پتووستە لەسەری داواو، منی
بێئەمەکو سەپلە زامان لە سوپاستدا
گیرۆ قەفلە، شەیتانیشت بەھەم کەوتۆتە
سەماو چەپە...

مەگەر تەنیا چەتری سەترو بۆشی
تۆ بۆ شینی من جارەسەرێ، بۆ داخواری
کۆشی من وەلام دەری، مەگەر تەنیا
بەزمی تۆ بزە من بێ بە نیازی لیپوورنم تا
ئەو کۆتە لێگەردنم پێش مردنم دايمانی...

چاوڕی ھیزی لێشاوم ھەتا وەکو چلێو
ڕەشی لە دلی ڕەشو لێشاوم ڕايمانی.
نیلاھی ھەرچەندە کە من لە تۆ دوورم،
لەسەر ئەم داوايەم سوورم، ھەتا سوورمە
چاوی سوورم لە گەنجینەت دەست
ئەکەوتو خەوی غەفلەتەم ئەپەوت...

منیش پەرشکی لە تیشکی خۆشەویستیم
بەر ئەکەوتو، خۆری ھیوا دەرنەکەوتو
دەفتەری خواستەکانم بۆ یەکاڵایی سکالام،
چونکە ئەو تیرۆزە جوانترین کالامەو پر
بە سەرتاپای بالامە... کزەو سۆزم نازو
گرووی عیرفانییە، چونکە چرای تافی
دەلم کزوخامۆشو بێ نوورەو ناخە تارو
قەترانییە...

بۆیە ئەم گرووزەو ھاناو پارێھەم
ھەر تەقەلای تەجەللای، شکاتم بۆ
رووناکیوونەو میشتاکە...

بارانی شادییەو شەستەو ڕەھیلێ ناوێرە،
بیابانی نە فسی تینوو وشکەلانی بێ زەوێرە،
قەرەبووی تەمەنی ڕاڤردو تەرەبووی
لە دەستچوو، تێھەلێنانەوێ کاتی بە
خۆراو بێمەبەست چوو...

لەم باخەدا جینی ھیشو توێشو،
گوزارشتە لە نایندەو گوزەر لە کاری پێشو،
ببینە چۆن ئەم شەوگەرە بۆتە بۆتە
بەلغەتی ئەم گیانە کەتەم.
خوداوەندەم وا دلی بە تۆو بەندەم
لەسەر لەپی دەست دانامو بە ئەندازە
تیربوونی ئەو سۆزم دەو، بێھەکانم
ئەوێندەم لاشەم ڕاگرن، بۆوێ مەشخەلی
دروشی تۆ ھەلگرن ھیزم دەو پەروەردگار
وا خەریکە دلی بەردم شووشە بەختو
چارەنووسم ئەشکێت، ڕەشەبای ھەناسە
سارد سەوزەلەن و باخی ھیوا ئەزاکێت،
گێزەلووکە ئاھی ناخە ژینگە سەنگە
لێ پێس ئەکاو درەختی بالام سیس ئەکاو
بەری نۆبەرەو ئەگەییو ئەتەکێت...

خودایە لە تەنیایدا لەگەڵ لیلی
بێناییدا لەگەڵ لاشەمەکی ساردو ڕەنگی
زەردو دلی تەنگو پر لە ژەنگو پەنگی
دەردو لەگەڵ ئەو پەری ھەست کردن بە
سستی بێتواناییدا ھەموو جەستەم وەک
شۆڕمێ روو لەزەو وەکو سەری سەرم
نەو، ئەوێ تەنیا رووی لە تۆیە، نالە
دەو دوو دەستەم، دوو لەپی پر لە ئومێدو
مەبەستەم، نوێنەری ناخو ھەستەم، تۆ لە
من باشتر ئەزانی خاوەنەکەم بێ ھیوا ڕایان
ناگرم، بێ وەلام دایان ناگرم، ھەتا ڕەشینی
ڕەحەمتت بۆ دڵە وەکو ناگرم، دانەبارێ،
تا نەبارێ. ھەروەکو جەنگە بەھاری، کە
ھەموو ژوانگەو ناھاری سەوز ئەبێ سەوز
ئەبێ، ئەوسا خامۆشو کز ئەبێ...

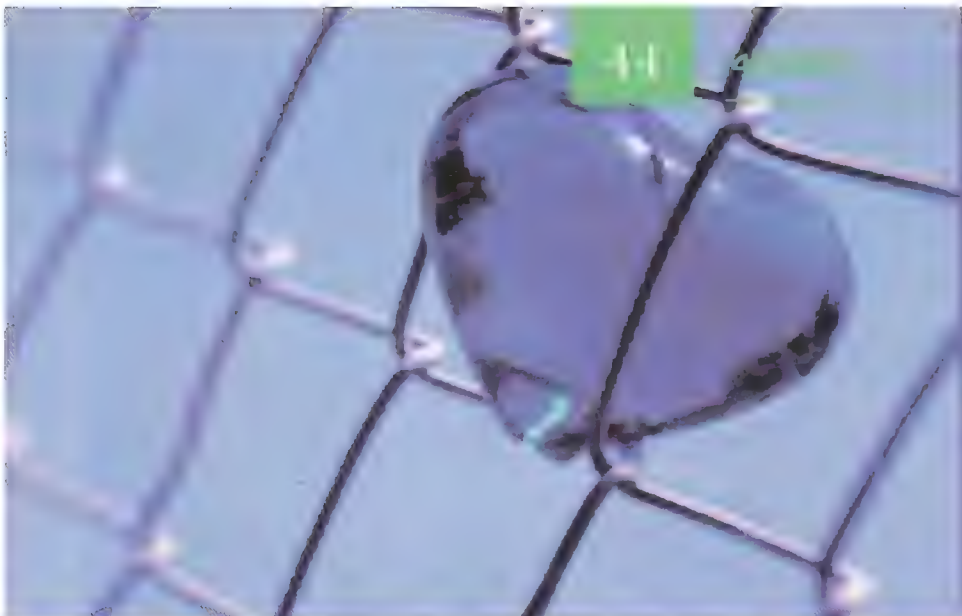
تاگو بە نەمی چاوانم باخی سینەم
پاراوونەکەم لێکیان نانێم، ھەتا وەکو گیان

ئەم ڕازەیان قوڵی ڕۆھو قوتاریوونە لە
دەست جەستە، پاکترین ھەناسە ھەستە، لە
رووناکی ڕووناکترەو لە شەوا نەبێ ناگرتو
مافی ڕەوای پێناردی، چونکە نەبێ (مالی دلت
بێ ئەغیار بێو ئەوێ تێدایە ھەر یاری).
ھەتاگو ئەنگوستە چاوی ئەو باشتر
ئەدرەوشیتەو، تا بێ ڕەشەباو سەرمی ئەو
باشتر ئەگەشتەو، تەقینی کانی چاوانەو
پاراوی دێپەری گیانە، ناوێرە بۆ لالەزارو
باخە پەژمووردەکی سینە، تروسکە
دەدو بروسکە ڕۆحی شەگەتو بێ تینە،
ھەلگەنێنی ڕەنگی ڕۆحی ھینە، بچووک لە
گەرە داخواری مەزن لە بچووک پرسینە.
جەژنی ناشتی لەگەڵ خودا
دۆزینەوێ بەختی خودە. خۆ پالانە
حەقیقەتو خۆفالدانە لە نامیزی
مێھرەبانی مێھرەبانان...

دەبێ بەم شەو دەبجوورە دەست لە
ملانی ئەستێرەیی تا لەموحیبتە تێرەبێ،
بەستە تاقانەبێ بچری، ڕەزمی حەق
بکەیتە چەقو لە خولگە یەکتاپەرستی
بە قەدەر تروکە چاوی، ھەلوێستەبەک یا
ھەنگاوی ئەکەویە لادانو سستی.

لەم گۆرەپانە تارەدا لەم تەنیاو
کەشە کشو بێ چرپەو بێ ھاوارەدا،
نەبەردی زۆرانبازییە لەگەڵ نەفسی
ئەمەسارەدا، لەگەڵ ئەم مارە بە ژارو
نافرێنەری پەژاردەدا، لەم دەریا بانو پۆرو
بێپایانەدا، لەبەرەمبەر بۆلی شەبۆلی
ئارەزوو پێچەوانە ڕێکردنە، سەوڵی ھەوڵی
ڕەزگاربوونو روو لە پەروەردگار بوونو
بێستنو بەگۆئ کردنە.

لە وەنەوز وەزببوونو جازببوونە لە
باوێشک لە گەنجینە عومری خۆگرتنە
ئێشک. ژماردنی تەبە دلو چرکە میلی
کاتەمیرە، دەستکەوتنی پشکی شیرە، نای
گریانیشت ھەمووی ھەرچەندەبە لێرە، ئەسەرن

سپاردەگان زايە مەكەن!

راز ھەلەلەجەنى

رۇڭك سەوسەن گيان كە بە نيازى رۇيشتن
بوو بۇ ئەمرىكا سەرقالى خۇنامادەكرىد بوو،
تەواۋى باشەكەوتەكەى كە ھەوت ملىۋن تەمەن
بوو بە مەنى سەپاردو وتى:

نازى گيان، نازىزەكەم، ئەمە ھەموو
باشەكەوتە سەرومتو سامانى مەن، تۇ تەنھا
كەستىكى كە مەتەنەم پىسى ھەبىت، داوت لى
دەكەم ئەم پارەيەم وەكو ئەمانەت بۇ ھەلگىرى
تا دەكەپتەمە، بەلام تەكات لى دەكەم با ئەمە
رازىك بىت لە نىوانەندا كەس ئاگادارى ئەم
مەسەلەيە نەبىت.

مەنىش وتەم: خەپالت ئاسوودە بىت دىنبايە
كە ھىچ شەتەك بە كەس نالەيم.

سەوسەن گيان خەسوم بوو، لەبەرئەھدى
كەچى نەبوو، وەكو كەچى خۇي رەقتارى لەگەل
مەن دەكەرد، مەنىش ھەر لە مەندالەيەمە داپكەم
لە دەست دابوو، سەوسەن گيان جىگەي داپكىمى
بۇ پىر كەردىبوومە، بىراكانى ھاسەرەكەم
ھەردووكيان سەلت بوونو لە ئەمرىكا دەزبان،
ھەر لەبەرئەمە پەشەنباريان كەرد كە داپكەم
بىرواتە لاي ئەوانو لەوئ لەگەل ئەواندا بۇزى،
سەوسەن گيانىش دوى پەكخەستىنى كاروبارى
گەشتەكەي رۇيشتە ئەمرىكا، دوى رۇيشتىنى
ئەمە مەن زۇر تەنھا بووم، بەپىلى ئەمە پەيمانەي
كەپىم دابوو پارەكانىم لە بانكدا كەرد بە ناۋى
خۇمەمە ھىچەشەم بە كەس نەوت، تەمانەت
ھاسەرەكەشەم (سەفا) ئاگادارى ئەمە مەسەلەيە
نەبوو، تەنھا كەستەك كە ئاگاي لە مەسەلەكە
بوو (سەفەيە) پەرزەم بوو كە ھەر لە
مەندالەيەمە پەكەمە گەورە بېووين، دوى مەردىنى
داپكەم، پەرم سەپەرەشتى مەنى دەكەرد، ھەرگىز
جىياۋازى لە نىوانەندا نەدەكەرد تەمانەت زۇر
كەتەش مەنى بە سەفەيە بانگ دەكەرد.

سەن سال تەپەرى مەن لەمە ماۋەيدا تەنھا بە
تەلەفۇن پەيۋەندەم لەگەل سەوسەن گيان ھەبوو،
ھەمووچارەك دىنبايەم دەكەرد كە سەپاردەكەي
سەلامەتە، مەن ھەرگىز لە بىرى ئەمەندا نەبووم
كە ئەمە پارەيە بۇ سودى خۇشەم بەكاربەنەم، تا
ئەمە رۇزەي كە سەفەيە تەلەفۇنى كەرد، نەزىكى

نىومەرۇ بوو مەن سەرقالى ئامادەكرىنى خوانى
نىومەرۇ بووم، كە تەلەفۇنەكە زەنگى لىدا،
سەفەيە لەسەر خەت بوو بە گىرەنەمە دەي وت
ھاسەرەكەي تەۋشى كەشەي ماددى بوو بە ھۇي
جەكەيكى ساختمە خەرىكە دەكەۋتە زەندەنەمە،
گىرەنەكەي ئەمەندە بە پەرىشانەمەبوو كە بە
تەواۋى كارى كەردە سەر ھەستە سۆزم، كاتەك
لەيم پەرسى ھاسەرەكەي جەندە قەرزازە؟

وتى: بىرى جەكەكە نۇ ملىۋنە، بەلام دوو
ملىۋن ئامادە كراۋە پەيۋەستەم بە ھەوت
ملىۋنە.

واتە بە تەواۋى بەكەسەن بوو بەمە پارەيەي
كە سەوسەن گيان بە مەنى سەپاردىبوو! لە
بىرەكەندەمە بووم كە سەفەيە وتى: نازى
گيان دەكەرت تەكات لى بەكەم كە پارەكەي
خەسومە بە قەرز بەدەيتى؟ ئەمە خۇ لىرە نىيە،
پەيۋەستى بەمە پارەيە نىيە، بەلام ئەمە بەمە
پارەيە كەشەكەمەن چارەسەر دەكەمەن، بەلەيت
بى دەدەم كە زۇر زوو بۇت بەگىرەمەمە.

گومانو دوۋدلى داي گەرتىبووم، نەم دەزبانى
كارەيكى باش ئەنجام دەدەم ئەگەر سەپاردەكەي
سەوسەن گيانى بىر بەدەم يان نا؟ بە مەنگە
مەنگەمە وتەم:

بەلام ئاخىر ئەمە لە دەستى مەندا
ئەمانەتەمە..... گىرەنەكەي سەفەيە زىاتەر
بوو وتى: تەخۇ نازى يارمەتەيم بەد، رازى
مەبە ئاپرەمان بەجىتە ھاسەرەكەشەم بەجىتە
زەندەنەمە.

ئەندى جەيدى ئەمەتۋانى خۇم رەگەم، بە
ھەنەنەمە بىرى ھەمەمە ئەمە زەھمەتەنەي كە
پەرم لەگەلەي كەشەبوو وتەم:

باشە، بە چاۋان، بەلام دەبەيت بەلەيت بىر
بەدەيت كە لە زەتەن كاتەدا بۇم بەگەپتەنەمە
لە ھەمان كەتەشەدا ھاسەرەكەمە نەزەنەيت كە
تۇ ئەمە پارەيەت لە مەن ۋەرگەتەمە، دەتەرسەم بە
سەفا بەلەيتو كەركە كەشەي تەكەۋت.

لە خۇشەيدا ھاسەرەكەي دەكەرد لە كاتەكەدا كە
دەست خۇشى لى كەرد بەلەيتەش پەيدام.
سەن مانەگ بەسەر ئەمە مەسەلەيەيدا

تەپەرى سەفەيە ھاسەرەكەي بە يارمەتى مەن
كەشەكەيەن چارەسەر كەرد، چاۋمەرى ئەمەبووم
كە پارەكەم بۇ بەگىرەنەمە، بەلام ھەۋالەكە لە
پارەكە نەبوو!

ھەر جەم دەكەرد رووم نە دەھات كە
داۋاي پارەكە بەكەمەمە، وام دەزبانى كە
ھەشتا پارەكەيەن كۇ نەكەردەتەمە تا ئەستە
قەرزەكەيەن نەداۋەتەمە، بەلام كاتەك چاۋار
مانەگى تەرىش تەپەرى، زىاتەر نەگەرانىو
دەمەۋەكە كەوتە دەمەمە، رۇزەكەيەن بىر پەشەكەي
بە سەفەيەمە وتەمەش لە ۋەلامە وتى: پەروا
بەكە ھەشتا ئامادە نىيە، ھەركەت ئامادەبوو
خۇم ئاگادارت دەكەم.

دەسەنەش دەنەم بە خۇمەدا گەرت، رۇزان
ھاتە رۇيشت، پەك سال تەپەرى، بەلام سەفەيە
خۇشى تەنەدەگەيەن، پەتەقەت بېووم بە
تەپەيت كە زانەم ئەوان ئۆتەمەيلىكى مۇدەل
بەرزەبان كەپەم، دەمەزبانى كەستەك كە قەرزازە
پارەيە كەپەن ئۆتەمەيلى لەمە جۇرەي نىيە،
تەلەفۇنەم بۇ سەفەيە كەرد ئەمەچارە راستەوخۇ
ئەگادەم كەرد، بەلام ئەمە بە پەيپاكەنە وتى: تۇ
بۇنەمەندە پەلەتە خەسومە خۇ پەيۋەستى بەمە
پارەيە نىيە، بۇ ئەمەندە نەگەرانىو؟

ئەمەندە تەپەبووم كە ھاسەرەكەم كەرد: ئەمە
پارەيە لە دەستى مەندا ئەمانەتەبوو، تۇ بەلەيت
دا زوو بۇم بەگىرەتەمە، ئەستە سەلىك تەپەپەيە
تازە دەلەي پەلەتە جەيە؟ ئەگەر پەرت ھەيە
ئۆتەمەيلى بەكەرى ئەي بۇ قەرزەكەي مەن
نادەيتەمە؟

سەفەيە دەستى كەرد بە دەنگەدەنگە وتى:
جەيتە بۇ دەنگەت بەرز دەكەيتەمە،

بەكەكەمە نەھان بەدە

كە پەرت بە مەن دەواما

لەشەم سەردەبوومە، تازە تەدەگەشتەم كە
چەكەۋەكەم خەۋەتە سەر، بەمە مەتەنەپەيە
كە بە سەفەيە بووم، ھىچ بەلەيتەمەيەكە لى
ۋەرنەگەرتەبوو تا تەۋانەمە مەنى خۇم بەلەيتەمە.
بە بىزاربەيەمە وتەم:

(سەفەيە مەن مەتەنەم بە تۇ كەردە تەمانەت)

ۋ: بەھمەن لە تىف مەتھوللا

گفتوگۆيەك لە نىوان

پېنوو سو لاسىتىكا!

نووسىنى راستىيەكان وايە.
پېنوو سەكە ماوئەك بىدەنگ بوو،
باشان سەرى ھەلپىرى وتى: تۆ راست
دەكەيت ھاورپى خۆشەويستما!
لاستىكەكە بە دلئىكى خۆشەويستما:
ئىستا رەت لېم نىيە؟
پېنوو سەكە بە ھەستەردن بە
پەشيمانىيەويستما: رەقەم لە كەسىك نىيە
ھەلەكانم دەسپىتەويستما.
لاستىك: دلئىابە منىش ھەرگىز
راستىيەكان ناسپەمەويستما.
پېنوو: ھاورپى خۆشەويستما، بۆچى
دەبىنىم رۆژ بە رۆژ بچووك دەبىتەويستما
قەبارەت كەم دەكات؟
لاستىك: چونكە ھەر كات بەمەويستما
ھەلە كەسانى تەرسپەمەويستما، دەبىت بەشىك
لە جەستەي خۆم بەكەمە قوربانى.
پېنوو سەكە بە دلئىكى خەمبارەويستما:
ھەست دەكەم منىش رۆژ بە رۆژ بالام
كورت دەبىتەويستما لەناو دەچما!
لاستىكەكە دلئەوايى كىردو وتى:
ناتوانىن سوود بە كەسانى تەرسپەمەويستما
تا لەو پېناوئەدا قوربانى نەدەين.
پېنوو سەكە بە دلخۆشەويستما وتى:
بەرپاستى تۆ گەورەي ھاورپىكەم، وتەكانت
زۆر جوانو شىرىن.
لاستىكەكە دلخۆش بوو، پېنوو سەكەش
دلخۆش بوو، بۆ ھەتا ھەتايە ۋەك دوو
ھاورپى خۆشەويستما بە يەكەو كەريان
دەكرد، نەلەك جىادەبوونەويستما نە ناكۆكى
لە نىوانىندا دروست دەبوو.
سەرچاۋە: ئىنتەرنىت.

مىندال بوومو باپىرەم ئەم چىرۆكەي
بۆ دەگىرپامەويستما...
لە پەراۋگەيەكەدا، لاستىكىكى بچووكو
پېنوو سىكى كورتە بالاي جوان ھەبوو...
لاستىك: چۆنى ھاورپىم؟
پېنوو سەكە بە تورپەيەويستما: ھاورپى تۆ
نىم!
لاستىكەكە بەسەر سورماويستما: بەلام
بۆچى؟
پېنوو: چونكە رەقەم لىتە.
لاستىكەكە بە دلئەنگىيەويستما: بۆچى
رەت لىمە؟
پېنوو: چونكە ھەرچى مىن
دەبىنوسم تۆ دەسپىتەويستما.
لاستىك: بەلام مىن تەنھا ھەلەكان
دەسپەمەويستما.
پېنوو سەكە توورە بوو: جا ئەو
چ پەيوئەندىيەكى بە تۆۋە ھەيە لە
خۆبايى!!
لاستىكەكە بە ھىمنى ۋەلامى دايەويستما:
مىن لاستىكەم ئەوئەش كارى مە.
پېنوو: ئەمە چ كارىكە!
لاستىكەكە ئاورپىكى لى دايەويستما: كارى
مىن ۋەك كارى تۆ بەسوودە.
پېنوو سەكە بەمە زىاتەر توورە
بوو پىسى وت: تۆ ھەلەيت، بەرپاستى تۆ
لەخۆبايىت.
لاستىكەكە بەسەر سورماويستما: بەلام
بۆچى!!
پېنوو: چونكە ئەوئەش دەبىنوسىت
باشتەر لەوئەش دەكۆزىنىتەويستما.
لاستىك: سىرپەنەويستما ھەلەكان ۋەك

بۆ ئەو پارەيش ھىچ بەلگەيەكەم لە تۆ
ۋەرنەگرت، ۋەلامى مەحبەبەتو مەمانەكەي
مىن ئەمەيە!!

زۆر بە ساردىيەويستما وتى: كەواتە لە خۆرا
مىشكەم تىك مەدە، چاۋمىرپە تا خۆم ئاگادارت
دەكەم.

دوايش بەيى خاۋاڧىزى تەلەفۇنەكەي
داخست، دوو مانگى تىرىش تىپەپى،
شەۋىكىان لە مالى پورم دەگىرپامەويستما، سەفا
بە خۆشچالايەويستما وتى: كە دايكى دەگىرپىتەويستما،
بە بېستىنى ئەم ھەوالە لە جىاتى خۆشچالى
ئەمەندەي نەمابوو لە ھۆش خۆم بچم.
سەفا بە بېنىنى رەنگە پەريوئەكەي مىن بە
نىگەرانييەويستما وتى:

چى بوو؟ بۆ رەنگت تىكچوۋ؟
ھەلەمدا خۆم خۆشچال نىشان بەدەم،
ۋەم:

لە خۆشچالدا وام لى ھات، كەي
دەگىرپىتەويستما؟

سەفا بە پىكەنىيەويستما وتى:
- بىرپارە دوو ھەفتەي دى بگىرپىتەويستما...
ئىتەر گۆپم لە قەسەكانى تەنەبوو!
ھەرچۆرىك بوو ئەم شەۋەم تىپەپىراند، سەمىن
بەيانەكەي دواي چوونەدەرەويستما سەفا
چووم بۆ مالى سەفەيە مەسەلەي ھاتنەويستما
خەسوموم بى گوتو تەكام لىكرد كە پارىيەكە
تەواو بىكاتو پارەكە بگىرپىتەويستما، بەلام ئەم
دىسان بە روودارىيەويستما دواي لىكردم كە
چاۋمىرپىم دەستەم كەرد بە گىرپان بە پارەنەويستما
لىي، داوام لىكرد كە نەھىلىت ئابروم بچىت،
سەفەيە نەمىدەزاني كە ئەم كارەي ئەم دەبىتە
ھۆي دلپىسى ھاسەرەكەم دايكى تەنەنەت
لەوانەشە زىانەم تىك بچىت، چونكە بە لە
خۆبايى بوونىكەويستما وتى: بەداخەۋەم جارى
ھىچ كارىكەم پىنكارى.

منىش بە چاۋىكى پى لە نەھرىنەويستما سەپىكەم
كردو ۋەم: ئومىدەوارم خوا لەم گوناھەت خۆش
نەبىتو باجى ئەم كارەت بەدەيت.
سەفەيە لەم نەھرىنەي مىن كەۋتە لەرزىن،
ئىتەر چاۋمىرپى ھىچ نەبووم بە خىرايى
ئەۋم بەجى ھىشت.

ئەم شەۋەي كە زانىم سەۋسەن گىيان
دەگىرپىتەويستما، يەكسەر نەخۆش كەۋتەم، سەفاي
داماۋ نازانى مەسەلە جىيە منىش ئىتەر ناتوانەم
راستىيەكە بلىم، چونكە دەزانم چ كىشەيەك
دروست دەبىت، بە دلئىابىيەويستما سەفا بە ھۆي
ئەم كارە ناشىرىنەمەويستما نامبەخشىت، تەنەي
داوام لەخوا كەرد كە تا درەنگ نەبوۋە سەفەيە
ھەست بە ھەلەي خۆي بىكاتو سپاردەكەم بۆ
بگىرپىتەويستما، ئومىدەوارم ھىچ كەسىك توشى
گرفتى لەم جۆرە نەبىت.

سەرچاۋە: گۆڧارى راھ زىنگى/ ژ. ۲۴۱

چاوپىڭكەۋىتىلگەن بەرپىز د. ئەفرام محمد حسن پىسپۇرى نەخۇشىيە دەروونى دەمارىيەكان، دكتورا لە تەندروستى دەرونىدا سەبارەت بە

ترس لە تاقىکردنەوهكان

بۆچىجا

برپار: ترس بىرو ھىز ژەھراوى دەمكات؟
ئەم ژەھراوى بوونە چ كاريگەرييەكى دەمبىت؟

دكتور ئەفرام: ئەمە ئەركىكە لە وتە جوانەكان، چونكە ترس وا لە تەك دەمكات تەن ئاي بىرگەردنەوهى لاواز بىتە تەركىزى كەم بىتەوومە تەن ئاي بىرگەردانى دادەبەزىتە و پاپا دوودل دەمبىت، ديارە ئەمانەش ھەموويان كاريگەرى ئاشكرايان دەمبىت لە ئەنجامى تاقىکردنەوه. ھەروەھا بەھۆى نىشانە جەستەيەكانەوه وەك دەست لەرزىن، خىرايەدانى دى، ھەناسە تەنگى، دەم وشكبوون، مېزەچورگى، ئازارى گەدەو دىگەزى، سۈرپوونەوه، ھتە، وا لە خويندكار دەمكات نەتوانىت تاقىکردنەوهكە بە باشى بە ئەنجام بگەيەنەت بە تايبەت تاقىکردنەوهى زارەكى.

برپار: خۆ تەلقىنكردن (تەفرۇسماندن) بە وتەى نىگەتەيف ياخود پۆزەتەيف ھۆكارە بۆ زىادكردن يان كەمكردنەوهى ئەو ترسە؟ ئەو وشانە چىن كە ھۆكارن بۆ كەمكردنەوهى ئەو ترسە؟

دكتور ئەفرام: بەلى نەك تەنھا بە ھۆكارىك دادەنرەت، بەلكو بە يەكەك لە ھۆكارە گەنگەكان دادەنرەت، بۆ زىادكردن يان كەمكردنەوهى ئەو ترسە تەنانت يەكەك لە رىگەكانى جارەسەر بىرەتەيە لە خۆ تەلقىنكردن (تەفرۇسماندن) بە پەيغى پۆزەتەيف.

گرنگەريىن ئەو پەيغە نەگەتەيفانە بىرەتەيە:

* ئەم بابەتە زۆر قورسە ھەرگىز لىي تەنناگەم.

دەمكات گەر ئەنجامى تاقىکردنەوهكە باش يان خراپ بىتە. سەبارەت بە گۆرانكارى جەستەيى گەنگەريىن گۆرانكارىيە لە ئاستى وەرگەكانى مېشك ھەروەھا گۆرانكارى لە ئاستى رۇزىنى سەر گۆرچىلە كە بە ھۆى دەردانى ماددى ئەدرىنالىنەوه دەمبىتە ھۆى خىرا لىدانى دى ھەناسە كورتىو دەم وشكبوون لەرزىن و ھتە.

برپار: ئايا شەكستخواردن لە ئەزمونەكانى پىشووودا ئەو ترسەى بە مندانى دەخەرتە دەروونى خويندكارەوه دەربارەى مامۇستەوا تاقىکردنەوه، ھۆكارە بۆ دروستبوونى ئەو ترسە؟

دكتور ئەفرام: گومانى تەدا نىيە يەكەك لە قوتابخانە دەرونيەكان كە قوتابخانەى بافلۇفە زۆر جەخت لە رۇلى فەركردن دەمكاتەوه لە زىانى تاكدا، ديارە گەر ھەول بەرپەت تاك ھەر لە مندانىيەوه مامۇستەوا قوتابخانەى وەكو دوو شتى ترسناك پى بناسىنرەت، ئەم ترسە لەگەلدا گەورە دەمبىتو دەمبىتە بەشەك لە رەقتارى تاك، ھەروەھا زۆر جار ئەو ترسە لە ئەنجامى ئەو داواكارىيە زۆرەوه دەمبىت كە باوان يان كەسوكارى خويندكار لە مندانىيەكانى داوا دەكەن ئەو پىش بەردەوام لە زىر فشاردا دەمبىتو ترسى لە سەرنەكەوتن دەمبىت، چونكە كاريگەرى دەمبىت لەسەر ھەلەسەنگەندى دەرووبەر بۆ ئەو، ھەروەھا دەمبىت كەسوكار پەيمانى بەخشىن يان ھەلەسەى سىزادان لە مندانىيەكان بەكە ئەمەش فشارىكى ترە لەسەر تاك.

خويندكاران بە گشتىو بە تايبەت خويندكارانى شەشى ئامادەيى، ترسىكى زۆريان لە تاقىکردنەوهكان ھەيە، زۆر جار ئەو ترسە وا دەمكات كە بەشدارى تاقىکردنەوهكان نەكەن، ئەمەش كىشەى زۆرەك لە خويندكارانە، برپار بۆ وەلامو چارەسەرى ئەم گەرتەى خويندكاران پى باش بوو چاوپىڭكەۋىتىلگەن بەرپىز دكتور ئەفرام، پىسپۇرى نەخۇشىيە دەرونيەكان، ساز بەت، بەرپەزىشى بەوپەرى لە خۆ بوردن و دىسۆزانەوه وەلامى پىسپارەكانى بەم شەيەيە دايەوه: برپار: ھۆى جىيە خويندكار لە كاتى تاقىکردنەوهدا توشى ترسو شەلەزان دەمبىت؟

دكتور ئەفرام: ئاشكرايە ھەموو رووبەرپووبوونەويەكو ھەلەسەنگەندىكى تاك دەمبىتە ھۆى ئەو پىش دىراوگى ھەبىت، ئەمەش لە ھەندى تاكدا دەمكاتە ئاستى ترسو وا لى دەمكات ھەندە ترسو شەلەزانى پىو ديار بىت كە نەتوانىت تاقىکردنەوهكەى بە سەرگەوتوويى ئەنجام بەتەو لەم ھالەتەدا ھەردوو ھۆكارى دەرونىو گۆرانكارى جەستەيى كاريگەرى ھەيە.

گرنگەريىن ھۆكارە دەرونيەكان بىرەتەيە لە كەسەتە تاك (بۆ نمونە ئەوانەى خاوەن كەسەتەيەكى وەسواسىن زياتر دەترسن وەك لە تاكى ئاسايى) ئەو ئەزمون و بۆچوونە پىشەيەى تاك ھەيەتى لەمەر تاقىکردنەوهو گەنگەى ئەو تاقىکردنەويە لى تاكو ئەو گۆرانكارىيەى دروستى

برپار

ئەرگى كەسكار:

* فشار نەخستە سەر خويندكار بۇ بەدەست ھىنانى نەمىيەك كە زۆر لەسەرۈ تواناي خۆپەتى.

* دابىنكردى كەشكى ئارام لە مالدە بە تايپەتى لەوهرزى تافىكرىدەوكاندا، (كەمكرىدەو سەردانى مالدە كەمتر پىشۋازى كىردن لە ميان، كەمكرىدەو سەيرانو گەشتوگوزار)، بەلام نەك بەو مانايەى كەشكى ترسانكو پىر مەترسى سازبىرئىتو كەس لە مالدە نەتوانىت قسەيەك بكات.

* ھاوگارى كىردنى خويندكار چ لە دابىنكردى پىويسىتەيەكانى خويندنگە، يان كەلوپەلى تايپەتى، تاكو كات بۇ خويندكار بگەپتەو لە شۆردنى پۇشاكو ئوتوكىردن خوارىن نامادەكرىن.

* ھەرپەشەنەكرىدەن لە خويندكار بەوھى گەر نەمى بەرز نەھىتتە بەوھى فلانەو فلانە سزات دەدەم، بەلكو ھەول بەرئىت شىۋازى ھاندان بەكار بەھىرئىت، گەر خويندكار جارىك نەمىيەكى كەمى ھىنا سزا نەدرىت، بەلكو ھەول بەرئىت بارودۇخەكەى لا ئاسايى بىكرىتەوھى داۋاى لىبىرئىت جارى دووھ تۆلەى ئەم جارەش بىكەتەو، نەك بە ھۆى نەمى كەمەكەوھى ھەمىشە بە چاۋىكى پىر لە گلەيىو لۆمەكرىدەو سەير بىكرىت.

ئەرگى مامۇستا:

* نەترساندىنى خويندكار بەوھى ھەرپەشەيان لى بكات پىرسىارى قورستان بۇ دادەنمى.

* ھەندى يان زۆرىيەى خويندكار كاتىك مامۇستا لە نىزىكىيەو بووھستىت دەشلەزىتو ترسى لىدەنىشىت، بۆيە واباشە مامۇستايان سنورىك لە نىۋان خۇيانو خۇيىندكاردا بەھىلنەو لە كاتى تافىكرىدەوھى، يان گەر بەسەر خويندكاراندا گەرپان لاي تەنھا يەك خويندكارمەو نەمۇستەن، بەلكو زو زو شۋىنى خۇيان بگۆرن.

* ئارامى بەخشىن بە خۇيىندكاران پىش تافىكرىدەوھى نەك ترساندىن، ئەوئىش لەرىي پەيشە ھىوركەرەكانەوھى (وگەو ئەوھى خۇى ئامادەكرىدەيت بەدلىيەيەوھى دەردەچىت، ئەوھى رۆزانە گۆيى گىرئىت بىگومان دەردەچىت، پىرسىارەكان ھىچ قورسى تيا نىيە ھەر ئەوانەيە كە رۆزانە باسما كىردوھى). يان رۆزىك پىش تافىكرىدەوھى ھەندى رىنمايىو روونكرىدەوھى لەسەر شىۋازى پىرسىارەكان بداتە خويندكار.

دكتور ئەفرام: ۋەك وتمان روانىنە

تافىكرىدەوھى ۋەك ئەوھى بەشىكە لە پىرۋسەى خويندەن بەبى ئەو ناكىرئىت ئاستى زانىستى خويندكاران بىزانىت، ھەندىك خويندكار ھىور دەكاتەوھى گۆى نەگىرتن لەو خويندكارانەى تەنھا خەرىكى ئەمەن ھەوالى مەترسىدار دەدەنە ھاۋرىكانيان (بەخو كەس دەرنەچى، پىرسىارەكان زۆر قورسە، پار لە تافىكرىدەوھى ئەم مامۇستايە تەنھا جوار كەس دەرجو، فلانە خويندكار چەند زىرەكە پار لەم وانەيەدا ۋى ھىناپو) ئەمانەو دىيەھا پەيشى ھاۋشپەو كە جگە لە ترساندىنى خويندكار ھىچ رۆلىكى تىر نىيە.

ھەرۋەھا زۆر گرنگە شەو پىش تافىكرىدەوھى خويندكار پىشۋى تەوۋا ۋەرگىتو سەر لە بەيانى خوارىنى پىويسىت بىخوات گەر ھەستى بە ترس كىرد، دەكرىت راھىنانەكانى خۇخاۋكرىدەوھى پەپىرەو بكات بە تايپەتى لە شەو تافىكرىدەوھى ماۋىيەك پىش تافىكرىدەوھى، بە دلىيەيەوھى ھەست بە ئارامى ۋاۋەر بەخۇبۋون دەكات.

ھەرۋەھا ھەندى خويندكار ھەيە لەو كاتەدا بىنىشت دەجون، ئەمەش بىرك لە دلەراۋكىو ترسەكەيان كەم دەكاتەوھى لە ھەمان كاتدا ترشەلۆكى گەدەش كەم دەكاتەوھى.

بىرپار: ئەرگى خويندكارو كەسۋكارو مامۇستا چىيە؟

ئەرگى خويندكار:

* جىبەجى كىردنى ئەرگى رۆزانەى بەبى دواخستىن بۇ شەو تافىكرىدەوھى. * رۆزى پىش تافىكرىدەوھى بىرك ماندو بوۋنى زىاتىرى دەۋى، بەلام نەك بەو مانايەى خۇت بىبەش كەيت لە خەو خوارىن ۋىشودان.

* گۆى لەو خويندكارانە مەگرە كە تەنھا ترس دەخەنە دلى ھاۋەلەكانىيەوھى، بە تايپەتى خويندكارانى دوو سالى، لەو بىرسە ئايا سەدەھا خويندكارى ھاۋرپى بۇ ئەو قۇناغەيان تەۋاۋەكرد بەسەر كەۋتوۋىي، كەۋاتە گىرئە لەو خويندكارەيە نەك لە وانەكە يان لە مامۇستاي وانە بىژ.

* دلىيەبە تۇ ھىچت لەوانە كەمتر نىيە كە ئىستە خويندكاران تەۋاۋەكرىدەوھى پەلەيەكى بەرزىان ھەيە، ھەرۋەھا لەچاۋ ئەو خويندكارانەى كە قۇناغەك لە پىش تۆۋەن.

* راھىنانى خۇخاۋكرىدەوھى پىدانى پەيشى جۋان ۋە ھاندەر كارىگەرى گەۋرەى دەمىت لەسەر تۋانكانتو كۆمەلىك تۋاناي شارۋەت دەخاتە كار كە رەنگە خۇت بى ئاگابىت لىي.

* تازە ئەمسال دەرنەچم.

* تافىكرىدەوھى ناخۇشتىرئىن شتە، ناپلىۋنىش لە تافىكرىدەوھى ترساۋە.

* فلانە مامۇستا پىرسىارەكانى زۆر قورسە كەس دەرنەچىت.

* بخوينەو نەخۇنىم ۋەك يەك ۋايە تازە دەرنەچم.

پەيشە پۆزەتەيەكان:

* ھەموو كەسلىك تافىكرىدەوھى دەكاتو مەنىش يەككىم لەوان.

* ئەوانەى پىش مەن بە ھەمان تافىكرىدەوھى رۆشتونو تەۋاۋيان كىردوھى، مەن ھىچم لەوان كەمتر نىيە.

* بىگومان ئەوانەى دەخۇنىن نەمى باشتر دىنن.

بىرپار: بوۋنى ترس لەكاتى ئەنجەمانى

تافىكرىدەوھى سىفەتلىكى خويندكارە ياخود بەھۆى نەبوۋنى ئامادەباشىيەوھى دروست دەمىت؟

دكتور ئەفرام: بەلى ھەموو خويندكارلىك بىرك لە تافىكرىدەوھى دەترسىت ئەمەش لە خويندكارلىكەوھى بۇ خويندكارلىكى تر دەگۆرپت بە پىي ئامادەباشىو ئەو نەمىيەى چاۋەرپى دەكاتو گرنگى تافىكرىدەوھى كە زىانى خويندكارداۋ فشارى كەسۋكارو ئاستى خويندكار لە وانەيەدا..... ھتە. كەۋاتە دەتۋانىن بلىين ھەردو ھۆكار گرنگن، بەلام لە خويندكارلىكەوھى بۇ خويندكارلىكى تر دەگۆرپتو لە ھەمان خويندكاردا لە كاتىكەوھى بۇ كاتىكى تر دەگۆرپت.

بىرپار: بە ماۋىيەكى كەم پىش تافىكرىدەوھى خەۋتن ھۆكارە بۇ كەمكرىدەوھى ئەم ترسە؟ ئەى سەبارەت بە ۋەرزى كىردن؟

دكتور ئەفرام: بە داخەوھى خويندكارى

ئىمە لەو باۋەرپەدايە گەر شەو تافىكرىدەوھى نەخەۋىت ئەو نەمى بەشتر دىنن، لە كاتىكدا پىچەۋانەى ئەمە راستە چ بۇ كەم كىردەوھى دلەراۋكىو چ بۇ بىۋاردان بە مىشك بۇ سەيفكرىدى ئەم زانىارىيەنەى كە ۋەرتىگرتوون.

زۆرگرنگە پىش تافىكرىدەوھى بىرك پىشۋو بەخۇت بەمىت بەوھى چەند ھەناسەيەكى قۇل ھەلمزىت، يان كەمىك ۋەرزى بەكەيت يان لەگەل ھاۋرپەكتەدا بدوئىت مەرج نىيە لەمەپ بابەتى تافىكرىدەوھى بىت.

ۋەرزى دەبىتە ھۆى جۋلەى پەلەكانو ھىۋرۋونەوھى مىشكو دوۋرەكەۋتەوھى لە ترسو دلەراۋكىو چالاكبوۋنەوھى.

بىرپار: چارسەرى ترسى تافىكرىدەوھى؟

شیخانی

دواک مردنت پیٹ خوشه چوئن باست بکهن؟

کهواته با له خۆمان بپرسین تا ئیستا چهند پرۆژمان نهجامداوه؟
که ئیستاو سبهین جیگای شانازیو
دوعای خیرو نهوازشی مرۆقهکانی
دهوروبهرمان بن.

چهند نهمامان چاندوو، تا له دواک
خۆمان رپواره ماندوو وکان له ژیریدا
بشو بدن؟

چهند کانو کاریزمان ئاوهدان
کردۆتهوه؟ تا جوتیاره رنجدمرمان
ئارهقی نیوچهوانی خۆیانی پ بشارن!
کرێکاره ماندوو نهناسهکان رووخساری
تۆزای به سورمهتاوی هاوینی پ فێنک
بکهنهوه!

چهند قوتابخانهو دامهزراوهی
زانستیمان به جیهیشتوو؟
چهند کتیبو گۆفارو بلاوکرمان
کردوو به دیاری بۆ نهوهمکانی دواک
خۆمان؟

چهند پرۆژو خزمهتگواریمان دواک
خۆمان به جیهیشتوو تا له نیو گۆرهکهدا
به ئاسوودهی سهر بنیینهوهو له دواک
مردنی خۆشمان له دلی ههموو لایهکهدا
نهمیرمان پ ببهخسرت؟

ئهو شتانهی ئهمرو دهمان کهین، ئهو
شتانه که لهسهر گۆگۆکهمان دهیسترتو
نهوهمکانیشمان ههمیشه یادی دهکهنهوه!!

چونکه زۆرن ئهو کهسانهی که تهنها لهبهر
شتیک دراو ئامادهن به بالای کورته بالایندا
گۆرانو بلینو جوانترین نازو گهورترین
پلهوپایهیان پپبهخشنو به جوانترین
شیوه وهسفیان بکهن، بهلام گرنتیهک نییه
که دواک مردن کس به باشه ناویان بهرئو
جیگای شانازی بن بۆ دواک خۆیان.

کهواته جی وا دهکات که بتوانین
له دواک خۆمان کهسانی دلسۆز بهوپهری
خۆشهویستیو چاوی پر فرمیسکهوه
مالاوییمان ل بکهنو دواتریش بۆ
ههمیشه له دلی خۆیاندا یادمان بکهن!

ئیمه ئهمرو دهنانین بهوپهری
خۆشهویستیو دلسۆزییهوه لهگهڵ
دهوروبهرماندا مامهله بکهینو پهیامی
خۆشهویستیو دۆستایهتی له نیوان
مرۆقهکاندا بلاوبکهنهوه، لهگهڵ
خۆشییه کاتییهکاندا پ بکهنینو لهگهڵ
ناخۆشییهکانیشیاندا وانهی ئارامگرتو
نهموون فیرین.

دهستیکی نهرم بین بۆ سرینی
فرمیسکهکانیان.
نیگایهکی روون بین بۆ ئهمرو
نایندیمان.

دلمان دهرایهکی سپی بیتو جیگای
خهجو هیواک ههموو مرۆقهکانی تیدا
بپتهوه.

وای دابن پپش چهند چرکهیهک
لهمهوپپش ههموو خزمو دۆستو
خۆشهویستانت له رپورهمی به
خاکسپاردنی تۆدا ئامادهبوونو دواک ئهووی
تۆیان به خاک سپاردو جیان هیشیت، به
رنگاوه باسی تۆ دهکهن!

چوئن ئارمژوو دهکیت دواک مردنت
باست بکهن؟

دهتهویت خهلی جی بلین؟ باسی جی
تۆ بکهن؟

جیت پ خۆشه که لهوئ باس
بکرت؟

ئایا تا ئیستا ئهم پرسیارانهت له خۆت
کردوو؟

ئهگهر تهنها ساتهکانی ژیاونت به
لاوه گرنگهه هیچ حیسابیک بۆ دواک
مردنت ناکهت ئهوا هیچ پپویستیت بهم
پرسیارانهو وهلامهکانیان نییه!!

بهلام ئهگهر پاشه رۆژ بۆ تۆ گرنگهه
دهتهویت دواک خۆت ناوبانگیکی باش
جیهیلتو بهو شیوهیهی که خۆت ههز
دهکیت باسی شوینهواره باشهکانت بکهنو
جیگای شانازی نهوهمکانیت بیستو میژوو
له پهره زپینهکانیدا ناوت تۆمار بکات،
پپویسته ئامادهباشی بۆ ئهو رۆژه بکیت!
ههلبهت به دهستکوتنی ناوو ناوبانگی
کهوره له ژیاندا کاریک زۆر ساناو ناسانه،